

Luk Jisas Krais MİNİM Tep ak Luk ū KİL TİKAK

MİNİM ned

¹⁻² Jisas Krais nab c̄nop aul t̄k dapel k̄b ḡl gak gak rek, b̄t ognap udin magil k̄ri ke n̄jil, m̄n̄m tep n̄bak ag ūt ajil, yip abe, bin b̄t okok ognap sek k̄rop abe, ag ūtlak. Ag ūtelak b̄t kojai rek m̄n̄m n̄bak n̄j tep ḡl ūt k̄l t̄klak. ³ Pen b̄t k̄b Tiopilas, yad ak rek nep m̄n̄m yip ag ūtlak n̄bak wagin ak magilsek p̄yo n̄j tep ḡpin ak me, yad ak rek nep m̄n̄m n̄bak magilsek gos n̄j tep ḡl, nep ūt k̄l t̄knig gebin. ⁴ Nig gen me, m̄n̄m nep aglak n̄pan ak, n̄njid aglak agil n̄njnig.

*Ejol, ber mal Jon Bi ūtig Pak ūtig donigair,
agak*

⁵ Ned Kiŋ Herod Judia Propins kod midoligip ūt ak, b̄t nak Sekaraia, God nop tap sobok gep b̄t alap midoligip. Bi yakam ne eip wög j̄im ūtligipal okok k̄rop Abaija Yakam agoligipal. Sekaraia bin ne Ilisabet. Ilisabet ak rek nep God nop tap sobok gep b̄t Eron wagin ak t̄k damil dapil ḡl t̄klak. ⁶ K̄ri ber mal God lo m̄n̄m ar ak magilsek sain ḡilig git midel, God n̄jek, m̄n̄m alap ma m̄dekk. ⁷ Pen Sekaraia bin ne Ilisabet ūt pai womleb ak me, ūt pai alap t̄k dapil mer, pis nep bin m̄lep b̄t m̄lep l̄rek.

8 Ñin alap Sekaraia bı ne eip wög jım ñıl göligipal bı okok apıl, God nop sobok gep wög ak gelak. **9** Pen wög kiri ak gılıg gi, bı God nop tap sobok gep bı okok per göligipal rek, bı cın an rek God sobok gep karıp ñılık migan eyan amıl tap ki tep owep ak dagılnıgab, agıl, yır bopis tıg gılıg gi dılak. Del, Sekaraia ne yır bopis ke tıg gılıg gi dıl, God sobok gep karıp ñılık migan eyan amnak. **10** Bin bı konjai nep God sobok gep karıp söŋ adek sınač God nop sobok gılıg gi mıdelak nıñlıg gi, Sekaraia ne ñılık migan eyan amıl tap ki tep owep nıbak dagilek. **11** Pen Bi Kib ejol ne alap apıl, tap ki tep owep dagileligipal kab kınanı ak ñinmagıl yıpıd adek kıd mıseŋ warık mıdekl. **12** Sekaraia ejol nıbak nıñıl pak ju dak. **13** Pen ejol nıbak nop agak, “Nak ma pırıknımın. God nop sobok gıpan ak, ne nıñıp. Bin nak Ilisabet ñı nak alap tık donıgab. Tık dapek, yıb ne Jon agnımın. **14** Nonım ñı ak tık donıgab ak, nak mıñ mıñ gınıgan; bin bı konjai nep okok ak rek nep mıñ mıñ gınıgal. **15** Bi Kib udın yırıık ar ne ak, Jon bı kib rek mıdenıgab. Ne ñıg wain aka ñıg kılıs ognap ma ñıñımın. Nonım ñı kogi mıdenıgab ñin nıbak nep, Kaun Sıŋ ne ñı nıbak nop nab adan amıl ap ran jaknıgab. **16** Kisen ne Isrel bin bı God nop kırıg gıpal okok konjai nep mınım tep ag ñek, God nop, Bi Kib cın, agıl, nıñ dınígal. **17** Pen ñı nak nıbak ne bı God mınım agep Ilaija bırarık nep God kılıs dıl golıgip rek gınıgab. Nap sıkop kırop dıl, ñı pai kıri okok dıl, kırop dı jım ñıl lınígab. Bin bı God nop aleb aleb ñıbal okok, kırop mınım tep ag ñek, bin bı komıŋ tep ne gos

nipal rek niñil, gi tep gił, Bi Kib onigab, agıl, kod midenigal,” agak.

18 Ejol ak nib agek, Sekaraia agak, “Cır ber mal milep yib lipir. Nib ak, yad titi gił, nak niñid apan, agıl niñnigain?” agak.

19 Agek, ejol ak Sekaraia nop agak, “Yad Gabriel. Yad God udin yırık adek ak midil, yıp ag yokek apıl minim tep nibaugh nep ag niñig opin. **20** Nak minim yad agesin ak, niñid ageb agıl ma nipan rek, aleb nep ak miker gek, minim aglig gi ma midenigan. Yokop nep mid mid, ni ak tik donigair minek ak nep kauyan minim agnigaban,” agak.

21 Pen Sekaraia God sobok gep karip nab niılık eyan mielek par midék nijil, bin bi söy eyan midelak okok gos par niylak. **22** Kisén ne söy apıl, minim ognap agniminj rek ma lak. Nib ak, yıp niğ niğ gił, agıl, niñmagıl nep yomek. Kiri niñil aglak, ne karip niılık migan eyan am midil, niğrikep alap ke niñil owip, agıl, niñlak.

23 Pen Sekaraia God sobok gep karip wög ak gi midék, niñ ne ak padíkek, bi ognap apıl kau ne ak del niñlig gi, ne adik gi karip ne amnak. **24-25** Kisén mid damıl, bin ne Ilisabet ni pabag midil agak, “Ned yad bin ni pai womleb midoligipin ak me, yıp nabınj gak, pen miñi Bi Kib yıp yimig niñil kod mid tep gek, ni pabag midebin ak yıp nabınj ma ginigab, mer,” agak. Nib agıl, takin aknib mamid kapkap karip niılık migan okok nep we gił midoligip.

Ejol apıl Maria nop agak, “Jisas tik donigan,” agak

26 Ilisabet takın aknib kagol onjid ñi kogi midek niñig gi, God ejol Gebriel nop ag yokek amnak Nasaret taun, karip lim Galili siñak. **27** Nasaret siñak bin praj alap midoligip, yiñ ne Maria. Bin praj niñbak bi alap eip gi gek mer. Bin praj niñbak, bi nak Josep dñigab, agil minim aglak. Bi Josep niñbak, nop kiñ Depid bi kiñin niñbak alap tık dam lıłak ak me. **28** God ejol Gebriel ag yokek, bin praj Maria midek siñak amjakıl agak, “Bin praj, nak mideban? Bi Kib nep di tep giñ. Ne eip midebir,” agak.

29 Niñ agek, Maria minim niñbak niñil, yiñ ti giniñg niñ ageb, agil, gos par niñak. **30** Ne gos par niñek niñig gi, ejol nop agak, “Maria, nak ma pırıknımın. God nep di tep yiñ giñ. **31** Kißen nak ñi pabag midil, ñi alap tık donigan. Tık donimın, yiñ ne Jisas, agnimın. **32** Pen ne bi kib yiñ adek i alan mideb Ñi ne, agnigal. God Bi Kib genigab niñil ne nised acik Depid kiñ kib midoligip rek, midenigab. **33** Jekop tikek tık amil apıl gel midenigal okok krop magilsek per nep per nep kiñ kiri midil kod midenigab,” agak.

34 Ejol niñ agek, Maria nop pen agak, “Yad bi alap eip ma midobır ak, titi giñ ñi niñbak tık donim?” agak.

35 Agek, ejol nop pen agak, “Kaun Siñ ak nep apıl, Bi Kib yiñ adek i alan mideb kılıs ne nep kob niñigab. Niñ gek, ñi siñ tık donigan ak, bin bi niñil agnigal, ne God Ñi ne, agnigal. **36** Niñan! Nawal nak Ilisabet ne bin milep lip. Kiri nop bin ñi pai womleb agoligipal ak pen miñi ne ñi

pabag mideb, takin akniib kagol onjid bir amnak.
37 God tap ma ginimij rek alap ma mideb; tap okok magilsek ginimij rek nep mideb,” agak.

38 Nib agek, Maria agak, “Yad God nop wög giñeb pai. Ageban rek nep yip ginimij,” agak. Nib agek niñlig git, ejol nop kiriig gil amnak.

Maria am nuwal Ilisabet nop niñak

39-40 Pen Maria kasek amnim, agil, karip lim nibak kiriig gil karip lim Judia dim yirik okok kanib par ak amil amil, Sekaraia Ilisabet ber mal midoligipir taun ak amnak. Karip kiri amjakil, nuwal Ilisabet nop agak, “Nak mideban?” agak.
41 “Nak mideban?” agek, nuwal Ilisabet minim nibak niñek, ni pabag midek ak prenjid lak. Pen magil nibak nep Kaun Sij ak ne Ilisabet nab adan amil nop ap ran jakak. **42** God Kaun ap ran jakek, Ilisabet ne meg migan dap ranil Maria nop agak, “God bin ognap kirok kod mideb ak pen nep di tep yib giip. Ni kogi nak mideban piyak ni ak abe di tep yib giip. **43** Yad bin tep mer pen nak Bi Kib yad nonim ne ak, yip niñlig opan ak, yad wal agil, God nop tep agebin. **44** Nak apil yip, ‘Mideban?’ agesan magil ak, ni kogi midebin aul miñ miñ yib lil prenjid lip. **45** Nak, ‘Yip God agip rek ginigab,’ agil niñ mideban ak me, nak miñ miñ ginimij, ” agak.

Maria God yib ne agek ar amnak

46 Ilisabet nib agek, Maria God nop gos niñlig git, miñ miñ yib gilig gi agak,
 “Yad Bi Kib nop gos niñil,
 yib ne agen, i ar alan amnigab.

- 47-48** Yad pís nep kimeb rek middenek,
 God yip cib nijil di komin yokak ak,
 nop gos nijil miñ miñ yib gebin.
 Yad yokop pai nop wög git neeb midebin ak
 pen yip sakol ma git.
Nig git ak,
 miñi tikil, kisen tikil, tik dam linigal okok,
 bin bi magilsek yip gos nijil agnigal,
 'God bin nibak di tep yib gak,' agnigal.
- 49** Ne kilis magilsek mideb ak,
 ne tap kilis yib yip git.
 Yad nipin ne nokim nep
Bi Sin mideb.
- 50** Bin bi minim ne nijil, kaun dil, sain ginigal
 okok,
 kitrop cib nijil di tep ginigab.
 Kiri ni pa tikil, tik damil, tik linigal okok,
 kitrop ak rek nep cib nijil di tep ginigab.
- 51** Ne Bi ninmagil par kib yib;
 ne tap kilis kilis konjai nep git.
 Bin bi, cin ke bin kib bi kib midobin, apal okok,
 God kitrop yik git yokit.
- 52** Nib ak, kin bi kib karip lim kib kod midel yib
 kib midoligip okok,
 God gek ke ke amel,
 bin bi yib ma midoligip okok,
 God kitrop dil di pinjil ar ar git.
- 53** Bin bi yuan lip okok,
 God kitrop tap nonim lek nibel kogi git.
 Pen bin bi tap konjai mideb okok
 kitrop yokop ag yokek ambal.
- 54** God ne apis based acik cin okok
 kitrop minim agak ak sakol ma git,

cinop Isrel bin bi

per cib nijil kod mid tep gi.

55 Based Ebraham abe, based cin ognap abe,

ni pai kiri tikil tikel amnigab okok,

God krop kod midenigain, agil,

agak rek nep cinop gi," agak.

56 Maria minim nibak agil, nuwal Ilisabet eip takin omal nokim midil, kisen adik gi karip ne amnak.

Ilisabet ni ne Jon Bi Nig Pak Neb ak nop tik dowak

57 Mid damil, Ilisabet ni alap tik dowak. **58** God nop cib nijil kod midek, ne bin milep yib lil ni tik dowak nibak, bin bi ninai nuwal nimam nuwo sikop ne okok nijil, ne eip min miñ yib gilak.

59 Ni ak tik dapil, niñ aknib ar onid midil, jil onid niñ ak niñor nibaq waq wak ne tib gi rik ginig gi, ap mogim gilak. Ap mogim gil, kiri ni ak nop yib niñig gi aglak, "Ni nibaul, nap Sekaraia yib ak laki yipid gep," aglak. **60** Agelak, nonim agak, "Mer, yib ne Jon agnigabir," agak.

61 Nib agek, bin bi ne okok aglak, "Cin nig ma giphin. Based baid buwo nak okok yib alap Jon ma mideb," aglak. **62** Nib agil, nap Sekaraia nop niñmagil ak nep yomil ag niñlak, "Ni yib tari niñigan?" aglak. **63** Ag niñel, nap niñmagil ak nep yomil agak, "Yip mij nu kil tikep alap dowim," agak. Agek dapelak, ar nibak minim nu kil tikil, "Yib ne Jon," agak. Nig gil yib nu kil tikek, kiri niñil magilsek wal yib aglak.

64 Pen magil nibak nep Sekaraia aleb miker gak ak auan amek niñlig gi, ned minim agoligip rek

aglig gi, God yib ne agek ar amnak. **65** Bin bi ulep siňak kin midełak okok, gak niňbak niňjil pırıkkıl, mınım niňbak yig dam karıp lim Judia yırık okok magılısek yib, bin bi okok kırop ag niňlak. **66** Ag ñelak, bin bi mınım niňbak niňlak okok, kiri magılısek gos par niňjil aglak, “God gek, niň niňbak niňg gił tik dowıp ak me, kisen bi tigepli rek middenigab?” aglak. God kılıs niň niňbak eip midek ak niňlak ak me, niň aglak.

Sekaraia God yib ne agek ar amnak

67 Kaun Siň ne niňjan nap Sekaraia nab ne adan apıl ap ran jakak niňjil God yib ne ak dap ranlıg gi agak,

68 “Cin Isrel bin bi, God Bi Kib cin
yib ne dap ranıl agon ar amnanj.

Ne ke karıp lim wagın aul apıl,
bin bi ne tau adık dip.

69 God Bi Kib ne gek, Depid tikkek, tikkel, tik amıl
apıl gel,
niňjan alap tik dapek cinop di komiň
yoknigab.

70 Birarık nep, mınım yad bin bi okok agnigain,
agił,

God ne bi ognap wög niňbak ag lak.

God mınım agep bi siň ne okok kiri God mınım
agak ak niňjil,
bin bi okok kırop ag niňlak.

71 Bi ñag niňjeb cin okok apıl, cinop ñag pak linig
gebal
pen ne apıl cinop di komiň yoknigab;
bi cinop milik yapek niňpal okok cinop gi timel
giňig gebal ak

pen ne c̄inop kod m̄idek komiñ amniñgabın.
 72-73 God b̄ırarık nep based acı̄k c̄in yimig nıñıl
 d̄ı̄ tep ḡinigain, agıl, m̄inim kılıs nıñıd ognap
 ag lak.

God ne m̄inim based c̄in Ebrahim nop ag lak ak
 saköl ma ḡip;
 m̄inim s̄ı̄n nı̄bak agak rek nep ḡip.
 74-75 Bī Kib̄ c̄inop kod m̄idek,
 kaual maual okok c̄inop gī t̄imel ḡinimel rek
 ma lı̄nigab.

Nı̄b ak, c̄in bī nı̄ag nı̄ñeb okok ma p̄ırı̄kıl, komiñ
 m̄idenigabın rek,
 per per nep Bī Kib̄ nep gos nıñıl, tap si tap
 t̄imel okok k̄ırı̄g gīl,
 Bī Kib̄ bin bī s̄ı̄n ne m̄idił,
 wög nop ḡiliğ gī, gī m̄idoniñgabın.
 76 Pen nı̄ yad, nak God Bī Kib̄ nop wög gek,
 bin bī okok k̄iri nıñıl agnigal,
 'God Bī Kib̄ yib̄ ar i oklañ m̄ideb ak,
 bī m̄inim ne agep me ak,' agnigal.
 Tari ḡinig: nak ned amı̄l, bin bī okok k̄rop ag nı̄
 tep gek,
 k̄iri nıñıl Bī Kib̄ ak nop kod m̄idel nıñlig gī,
 ne onigab.
 77 Nak bin bī ne okok k̄rop m̄inim tep ne ak ag
 nı̄ tep gek,
 Bī Kib̄ k̄iri ak apı̄l,
 tap si tap t̄imel ḡipal gac ak lig gī yokıl k̄rop
 d̄inigab,
 m̄inim tep ak nıñnigal.
 78 God Bī sain kapkap t̄ikıl,
 ne bin bī c̄ib̄ nıñıl,
 melik tep ne p̄ib̄ melik rek

seb kab ar alanj nıb apıl,
cınop melık pak nınígab.

⁷⁹ Cın bin bı an an kıslım okok mıdıl
kımnıg gınıgabın okok,
ne gek melık magıl nıbak
cınop mıdmagıl nab adań melık pak nınígab
nıñıl,
cın cıbur sain sain mıdep kanıb tep ak pıyo nıñıl,
ar nıbak nep ajonıgabın,” agak.

⁸⁰ Pen nıñajan nıbak Jon, kıb gek nıñlıg gi, kaun
ne sek sek kılıs gak. Ne karıp lım bin bı ma
mıdeligıpal, mıñ mab kab nep mıdoligıp nab
sıňak mıd mıd, pıs nep kıb gıl apek, Isrel bin bı
nop nıñlak.

2

Maria Jisas tık dowak (Mat 1:18-25)

¹ Pen nıñ nab nıbak, gapman bı kıb Sisa Ogas-
tas ne lo lıl agak, “Bin bı yad kod mıdebin okok,
kıri magılsek yıb kıri dıñımel,” agak. ² Nıñ nıbak
gapman bı kıb Kwairinias Siria Propins* bin bı
kırop kod mıdoligıp. Ne gapna mıdek mınek ak
kıri ned yıb kıri ma dıłak. ³ Nıb ak, bin bı karıp
lım par kıb ke okok nıb apıl mıdelak bin bı okok,
adık gıl karıp lım kıri ke yıb dıñıg amnílak.

⁴ Josep ne kiŋ Depid kığın tık damıl tıklak
rek, ne Depid taun ne Betlehem amníg gak. Bin
praj Maria nop poñıd dıl, Nasaret taun, karıp

* ^{2:2:} Nıñ nıbak Rom kai kıri karıp lım Isrel kod mıdelak. Karıp
lım Isrel Siria Propins nab sıňak mıdek. Rom kai kiŋ kıri Sisa
agöligıpal.

lím Galili sînjak kîrig gîl, amîl amîl karîp lím Judia amîl, kiñ Depid nop tîkel mîdoligîp taun ne Betlehem amnîrek. ⁵ Pen bin praj Maria, Josep dînîgab aglak ak me, ñî kogi sek mîdek nînîlîg gi, Josep Maria nop poñjîd dîl yîb dînîg amnîrek. ⁶ Kîri Betlehem amel, Maria ñînîjan tîk dowep ñîn ak ulep gak. ⁷ Pen Betlehem okok amjakîl nînîrek, kab magîl tauîl kînelîgîpal karîp ak pîs nep tîbîk dak. Nîb ak me, kaj kau mîkelîgîpal karîp alap am mîdîl, Maria ñînîjan ned nokîm ak tîk dowak. Tîk dapîl ñînîjan laplap kom kam gîl, dî kaj sipsip tap bep kîsad kas ak tîk dap lel ñîbelîgîpal mab kînañ mîgan ak lak.

God ejol alap kaj sipsip mîkep bî okok kîrop agak

⁸ Maria Jisas nop tîk dowak ñîn nîbak, kaj sipsip mîkep bî okok ognap kîslîm eyañ kaj sipsip kod mîdelak karîp lím ulep nîb sînjak. ⁹ Bî Kîb ejol ne alap ag yokek, Bî Kîb melîk tep magîl ne apîl kîrop pak nînek, jel gek pîrîklak. ¹⁰ Kîri pîrîkel nînîlîg gi, ejol ak kîrop agak, “Nîbi ma pîrîknîmîb. Yad nîbep abe bin bî okok magîlsekkîrop abe, mînîm tep mîñ mîñ gep alap dapebin. ¹¹ Mîñi nep bin alap ñî aknîb ke alap tîk dowîp Depid taun ne sînjak. Ñî nîbak nîbep dî komîñ yoknîgab. Ne Kraist[†] Bî Kîb ak me. ¹² Nop am pîyo nînîl nînîgabîm, nonîm nop walîj kom kam gîl, dî kaj sipsip tap bep kîsad kas ak tîk dap lel ñîbelîgîpal mab kînañ mîgan ak lek mîdenîgab.

[†] **2:11:** Grik mînîm “Kraist ak” abe, Hibru mînîm “Mesaia ak” abe wagîn nokîm alap mîdeb: “God ag lak Bî ak.”

Nibi am nijil, agebin rek ginigab ak, nijid agip, agnigabim,” agak.

¹³ Ejol nibak nib agek nijlig git, dai ejol seb kab ar alan sijak nib konjai yib nep apil ejol ned nib ak eip midil, God yib ne ak dap ranlig gi aglak,

¹⁴ “God yib ne i ar oklan mideb;

ne bin bi an an cib nijil dit tep ginigab okok, cibur sain sain gos midmagil ar nokim lep magil ak

kiri eip midenigab,” aglak.

Kaj sipsip mikep bi okok am Jisas nop nijlak

¹⁵ Ejol okok adik gi seb kab ar alan amel nijlig gi, bi kaj sipsip mikep okok minim ag nij ag nij git aglak, “Bi Kib cinop minim agosip ak, minni Betlehem am nijnin,” aglak.

¹⁶ Nib agil kasek amil nijlak, Josep eip Maria eip nijan aglak nibak, walij kom kam git, kaj sipsip tap bep kisad kas ak dap lel nibeligpal mab kinan migan ak lel midek. ¹⁷ Kiri nijan nibak nijil, amil, ejol kirop tari tari aglak minim ak, bin bi okok okok kirop ag nillak. ¹⁸ Bi kaj sipsip mikep okok bin bi okok minim nibak ag nel, kiri nijil magilsek wal yib aglak. ¹⁹ Pen Maria nop tap ke yib nibak gak rek, tep gek, gos tep nep nij midoligip. ²⁰ Bi kaj sipsip mikep okok, God ejol ne okok aglak rek nep gek udin kiri ke nijlak ak me, God yib ne ak dap ranlig gi, olak okok adik gi amnilak.

Josep Maria ber mal Jisas nop dam God sobok gep karip ak dad amnirek

²¹ Maria nijan ak tik dapil nin aknib ar onid midil, minek jit nin ak wan wak ne tib gi rit

gılak. Ned ejol ak nonım Maria nop, ñi tık donımın yıb ne ak nıg gıl lınımın agak rek, yıb ne ak Jisas, aglak.

Bı Simion eip bin Ana eip Jisas nop nıñıl miñ miñ yıb girek

22-23 Pen ned Mosis ne lo mìnım ñu kıl tıkıl, ñi ned tık donıgal okok God nop ñinigal agak. Nıb ak me, Maria ñıñıŋ ak tık dapıl, Juda bin bı göligıpal rek, God sobok gep karıp ak asık mosık gıl, karıp ne ke okok nep mıdekl, komıñ lek nıñlıg git, Josep eip, Jisas nop dam Bı Kıt nop ñinig, God sobok gep karıp Jerusalem sıñak amnírek.

24 Pen Bı Kıt lo mìnım alap sek ageb, “Bin ñi pai tık donıgal okok komıñ lek, yakır malıg aka yakır tıbaglem omal dam God sobok gep karıp söñ eyan amił, pak God nop sobok git ñıl me, pıs nep komıñ lıp, agıl, God sobok gep karıp ñıñlik mıgan ak amnígal.” Gos nıbak ak rek nep nıñıl me, yakır omal sek dad amnírek.

25 Pen Jerusalem sıñak bı tep yıb alap mıdekl, yıb ne Simion. Bı nıbak ne God Mınım ak nıñıl, agıp rek nep goligıp. Kaun Sıñ ne Simion eip mıdekl; ne Krais ak Isrel bin bı dı komıñ yoknıgab, agıl, kod mıdoligıp. **26** Kaun Sıñ ne Simion nop ned agak, “Bı Kıt ne Krais nop ag yokek onıgab ak, nak udın magıl nıñıl kısen kımnıgan,” agak nıñıl ne nıñlıg git mıdoligıp.

27 Pen ñıñ nıbak, Kaun ne Simion nop gos ñek, God sobok gep karıp ak amił nıñak, Josep ber mal Jisas nop damıł, lo mìnım agak rek gitır, agıl, ap mıderekl. **28** Simion kırop mal nıñıl, Jisas nop dı kainjıd dıl, God yıb nop ak dap ranlıg git agak,

29-30 “Nak nokim nep Bi Kib.

Ñinjan aul kib git,
cinqop bin bi di komiq yoknigab ak,
ned yip agnak rek, miñi udin magil yad ke
bir niñebin.

Nib ak, miñi yip kiriq gek, tep gek niñlig git
kiñnim.

31 Ñinjan nibaul, bin bi karip lim okok okok
magilsek

di nep eip jum nii linigab.

32 Ne melik tep rek apil,

Juda bin bi mer okok krop pak nek,
God bi tige pbi rek mideb ak niñnigal.

Ne melik tep akniib ke nak dapil,

Isrel bin bi nak okok krop pak niñigab,”
agak.

33 Simion Jisas nop minim nibak agek ak niñil,
Josep ber mal wal yib agrek. **34** Pen Simion ne
Josep Maria Jisas amilgon krop, “God nibep kod
miden,” agil, Jisas nonim Maria nop agak, “Ni
nibaul midek niñlig git, Isrel bin bi konjai nep nab
ak tig asik ke ke lili, kanib timel dil amnigal okok,
ap yap paknigal; pen kanib tep dil amnigal okok,
God kid adek amnigal. God Isrel bin bi niñlan,
agil, ni aul ag yokak ak pen bin bi ognap nop ma
dil ag junigal. **35** Nit git me, bin bi konjai nep tari
tari gos niñil niñ midebal rek, bin bi okok misen
niñnigal. Pen tu par kid alap midmagil nab nep
ke adaq piñil ginigab,” agak.

36 Pen nit nibak nep, God minim agep bin alap
ap midek. Yib ne ak Ana; nap yib ak Panuel.
Panuel ak, Asa tikek tik dapil tiklak. Ne bin milep

yib. Ned bin praj bi dîl, nigmil eip mîderek mi aknib ar onjîd yinak. ³⁷ Nigmil kîmak pen Ana mi ne niñjuil omal omal aknib yigwu par alan (84) yinak. Ne God nop nep gos niñjil niñ ognap tap magîl niñbil mer, God sobok gep karip ak am midil, piñ nab kîslim eyan God nop sobok giliç gi midoligip. ³⁸ Pen bin Ana ak, magîl niñbak nep Jisas nop di midelak ulep siñak apil, God nop tep agil, bin bi kiri, Bi Kib apil Jerusalem bin bi nag midelak ak wiñibniñinj, agil, kod mideligipal bin bi okok kîrop agil, niñjan niñbak tari tari rek giñigab ak, minim ag ñak.

Ber mal Jisas di adik gi Nasaret amnirek

³⁹ Josep ber mal Bi Kib lo minim agak rek magîlseki gi sakil, kiri adik gi karip lim Galili amil, taun kiri Nasaret amnirek. ⁴⁰ Am midil Jisas kib giñ, God nop kod mid tep gek niñlig gi, gos tep yib niñjil, mid tep gak.

Jisas ne God sobok gep karip ak amnak

⁴¹ Pasopa niñ kib ak ulep apek, Jisas nonim nap mi nokim nokim, Pasopa niñ kib ak miñi, agil, Jerusalem ameligipir. ⁴² Niñ giñ me, Jisas mi ne yin miñan alan lek, Juda kai giñpal rek, nonim nap nop ponjîd dil Pasopa tap niñning Jerusalem am midelak. ⁴³ Niñ kib niñbak ap padikek niñlig gi, karip amobin agil, adik gi am kanib nab siñak amil niñrek, Jisas eip ma apelak. Ne Jerusalem nep midék pen kiri ma niñjil, ⁴⁴ ne bin bi ognap eip apeb, agil gos niñrek. Pen kanib nab siñak kinnig giñ, am nimid niñmam bin bi ognap eip mideb, agil, nop piyo niñerek. ⁴⁵ Piyo niñ dam

mer niñil, adik gi Jerusalem nop piyo niñning amnirek. ⁴⁶ Amil ñin omal nokim minem niñrek, ne amil God sobok gep karip ak midil, bi lo minim ag ñeb bi okok eip bisig midil, minim agelak ak niñil, minim ognap ag niñ midek. ⁴⁷ Bin bi niñ midelak okok, Jisas agak rek niñil, ñi nibak gos niñ kid yikil minim tep ageb ak, agil, kib gaul gilak. ⁴⁸ Pen nonim nap ber Jisas nop niñil kiri ak rek nep wal agrek. Nonim pen Jisas nop agak, “Nak nap cirop tari ginig nig giyan? Midmagil cir yur gek niñlig gi nep piyo niñ ajosir,” agak.

⁴⁹ Nonim nib agek, Jisas agak, “Niri tari ginig yip piyo niñ ajesir? Bapi yad karip am midebin ak niri ma niñpir ar?” agak. ⁵⁰ Jisas nib agak ak pen kiri minim ageb ak, agil, ma tik niñrek.

⁵¹ Jisas nop pojid dil karip kiri Nasaret adik gi amnilak. Jisas nib okok nep midil, nonim nap ageligipir rek nep niñil sain goligip. Pen nonim Jisas tari tari gak ak gos niñlig gi nep midoligip. ⁵² Jisas nonim nap eip midil, kibgil gos niñ tep yib gek niñlig gi, God abe, bin bi okok abe nop niñel tep gak.

3

*Jon Bi Ñig Pak Ñeb minim ag ñak
(Mat 3:1-12; Mak 1:2-8; Jon 1:19-28)*

¹ Rom gapman bi kib yib Sisa Taibirias karip lim okok okok kod midoligip, mi yin lak aknib ajip pis adan (15). Pen ne par okok midil, bi kod midep nab piyak ne ognap ag lek, am karip lim ognap kod mideligipal. Bi ne Podias Pailot

karıp lım Judia bin bı okok kırop kod mıdoligip. Bı ne Herod karıp lım Galili bin bı okok kırop kod mıdoligip. Herod nı̄mam ne Pilip karıp lım Ituria bin bı okok abe, karıp lım Trakonaitis bin bı okok abe kırop kod mıdoligip. Bı ne Laisenias karıp lım Abilini bin bı okok kırop kod mıdoligip.
2 Pen magıl nı̄bak, bı nak Anas eip, Kaiapas eip, God nop tap sobok gep bı kıb yı̄b omal Jerusalem mıdoligipir.

Pen nı̄n nab nı̄bak, Sekaraia nı̄ ne Jon, bin bı koñai ma mıdelegipal, mı̄n mab kab nep mıdoligip nab sıñjak kın mıdoligip. Nab okok kın mıdeklı̄nlig gī, God ne Jon nop gos ſek, **3** karıp lım nı̄g Jodan gol okok okok ajoligip nı̄nlig bin bı okok apel, kırop mınım ag nı̄ligrı̄p, “Tap si tap tı̄mel gıpım okok, tari gını̄g nı̄g gıpın agıl kırı̄g gıl yı̄p apem yad nı̄bep nı̄g pak ſen, God tap si tap tı̄mel gıpım okok nı̄nılı̄k kırı̄g gını̄gab,” agoligip. **4** Jon kırop mınım ag nı̄ligrı̄p nı̄bak, bı God mınım agep Aisaia bırarık nep gını̄gab agıl, ſu kıl tı̄kak rek nep gak. Aisaia mınım nı̄bak ſu kıl tı̄kıl agak,

“Bı alap, karıp lım bin bı koñai ma mıdebal, mı̄n mab kab nep mıdebal
 nab sıñjak am mıdıl, sı̄k agıl agnı̄gab,
 ‘Bı Kıb ak apeb, agıl,
 nop kod mıdenimib!

Nı̄b ak, kanı̄b mak kılan kıyan gını̄mın okok,
 dım gol pılı̄s gını̄mın okok, pı̄nıl pag tep gī
 mıdenimib.

5 Nı̄b ak, lım ban gıp okok pı̄nıl pag tep gını̄mib,
 dım okok pı̄nıl pag tep gını̄mib,
 kanı̄b yı̄k mayık gını̄mın okok, yı̄pı̄d gıl gını̄mib,

kab okok dî yok tep gîl mîdenimîb.

6 Nîg gîl me, bin bî okok magîlsek nîñnîgal,
God ne titi gîl kîrop dî komîñ yoknîgab,’
agnîgab,” agak.

7 Jon ne Aisaia mînîm ñu kîl tîkak nîbak rek
ag ñek nîñlîg gî, bin bî konjai nep ne mîdek sîñak
apîl aglak, “Cînop ñîg pak ñînîmîn,” aglak. Jon
kîrop sîlik ag gîl agak, “Nîbi soin ñî pai sîñ
aul! Gos tari nîñjîl pîrîk gî opîm? ‘Ñîg pakon,
God bin bî ognap kîrop ag gînîgab ñîn ak, cînop
ma ag gînîgab,’ agîl, pîrîk gî opîm ar? **8** Nîbi
ñîg paknîg gînîgabîm ak, tap si tap tîmel gîpîm
okok tari gînîg ñîg gîpîn, agîl, kîrîg gîl, mîd tep
gînîmîb. Nîg gem me, bin bî nîñnîgal, nîbi tap
si tap tîmel göligîpîm okok kîrîg gîpîm. Pen nîbi
gos alap nîñjîl, ‘Cîn based acîk Ebraham ñî pai ne
mîdobîn,’ agîl, gos ak ma nîñnîmîb. Cîn Ebraham
ñî pai ne mîdobîn apîm ak tap yokop! God kab
sîñ aul dîl, Ebraham ñî pai ne okok gî lin, agîl,
gî lînîgab! **9** Nîj tep gînîmîb! God mab ak wagîn
sek tîb junîg, tu ak mab wagîn eyañ kîd gî mîdeb.
Mab alap, magîl ñîñeb tep ognap ma pîlnîgab ak,
tîb pañîl dî mab yîneb eyañ yoknîgab,” agak.

10 Jon mînîm nîbak rek agek, kîri nop pen
ag nîñjîl aglak, “Cîn tari gîn, agîl, nîb ageban?”
aglak. Agel, Jon kîrop agak,

11 “Bin bî sior omal mîdonîmîñ ak, sior alap dî
bin bî sior ma mîdonîmîñ okok kîrop ñînîmel.
Pen bin bî tap magîl mîdonîmîñ ak, bin bî tap
magîl ma mîdonîmîñ okok kîrop ognap nonîm lî
ñînîmel,” agak.

¹² Pen bî takîs dep okok, Jon cînop ñîg pak ñaŋ, agîl, apîl nop ag nîŋîl aglak, “Mînîm ag ñeb bî, cîn tari gîn?” aglak.

¹³ Agelak, Jon kîrop agak, “Takîs ak dînîg gînîmîb, gapman apal rek nep dînîmîb. Yokop ognap ma dînîmîb,” agak.

¹⁴ Pen ami bî ognap Jon nop mînîm nîbak rek nep ag nîŋîl aglak, “Cîn tari gîn?” aglak.

Agelak, Jon kîrop agak, “Nîbi mînîm tom agîl bin bî okok mani kîrop si ma dînîmîb. Mînîm tom agîl bin bî okok mînîm kîb ma agnîmîb. Wög saj dînîgabîm ak alap sek dîn, agîl, gos ak ma nîŋnîmîb,” agak.

¹⁵ Pen ñîg gîl mîd damîl bin bî okok gos ar alap nîŋîl aglak, “Bî nîbaul Krais per kod mîdobîn ak rek lîp,” aglak. ¹⁶ Agelak, ne mînîm nîbak nîŋîl kîrop pen agak, “Mer! Yad nîbep yokop ñîg nep pak ñebin, pen yîp sain onîgab bî ak, ne yad rek mer; ne bî kîb yîb, yad bî sîkol. Yad nop nîŋen nabîŋ gînîgab. Tob tîrîp ne ak nag dî wîsîbnîm rek ma lîp,” agak. Bî nîbak ne apîl, nîbep Kaun Sîŋ ak nep pak ñîl, mab mîlaŋ pak ñîl gînîgab.

¹⁷ “Ne wid magîl pok gek, tîk dap pakpal rek ak gînîg geb. Wid magîl ñîŋeb okok ke lîl, wid cög dai dai okok ke lîl gînîgab. Ñîg gîl, wid magîl ñîŋeb okok dam karîp ñîlîk mîgan ne lînîgab; pen dai dai okok dam mab per yîn mîdeb ak dagîlnîgab,” agak.

Herod Jon nop miñ lak

¹⁸ Jon, bin bî okok kîrop God mînîm tep ak ognap sek ag ñen nîŋ tep gîlaŋ, agîl, kîrop mînîm tep nîbak rek sîkol ma agolîgîp. ¹⁹ Pen gapman bî

kib Herod, tap si tap t̄imel okok gi damil, kisen nimam Pilip bin ne Herodias nop di gek, Jon ak tep ma gip, agak. ²⁰ Jon minim nib agek, Herod niñil, t̄imel gak ar alap sekgil, Jon nop dam nag lak.

*Jon Jisas nop ñig pak ñak
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)*

²¹⁻²² Pen Herod Jon nop miñ ma lak magil ak, Jon ne bin bi okok k̄rop ñig pak ñoligip. Jisas nop abe ñig pak ñak. Jisas nop ñig pak ñek, ne Nap God nop sobok gi midék niñlig gi, seb kab ar alan siñak liliç gi pis pis amek, kijon yikek, Kaun Siñ ne yakir t̄ibaglem rek ulek lili, Jisas nop ug gi owak. Ñig gił apek niñlig gi, minim alap seb kab ar alan siñak nib apil agak, “Nak Ñi midmagil yad yib. Nep niñen, yip tep yib gip,” agak.

*Jisas nised sikop
(Mat 1:1-17)*

²³ Pen Jisas mi ne akniñib niñjuil nokim alap adik gi dam akniñib wajrem alan (30) amek niñlig gi, ne wagin gil bin bi okok k̄rop God Minim ag ñak. Bin bi okok Jisas nop, nap ne ak bi nak Josep, ag gos niñlak.

Josep nap ne ak Heli.

²⁴ Heli nap ne ak Matat.

Matat nap ne ak Lipai.

Lipai nap ne ak Melkai.

Melkai nap ne ak Janai.

Janai nap ne ak Josep.

²⁵ Josep nap ne ak Matataias.

Matataias nap ne ak Emos.

Emos nap ne ak Neham.

Neham nap ne ak Esli.
 Esli nap ne ak Nagai.
²⁶ Nagai nap ne ak Mead.
 Mead nap ne ak Matataias.
 Matataias nap ne ak Semein.
 Semein nap ne ak Josek.
 Josek nap ne ak Joda.
²⁷ Joda nap ne ak Joanan.
 Joanan nap ne ak Resa.
 Resa nap ne ak Serababel.
 Serababel nap ne ak Sialtiel.
 Sialtiel nap ne ak Nerai.
²⁸ Nerai nap ne ak Melkai.
 Melkai nap ne ak Adai.
 Adai nap ne ak Kosam.
 Kosam nap ne ak Elmadam.
 Elmadam nap ne ak Er.
²⁹ Er nap ne ak Josua.
 Josua nap ne ak Eliesa.
 Eliesa nap ne ak Jorim.
 Jorim nap ne ak Matat.
 Matat nap ne ak Lipai.
³⁰ Lipai nap ne ak Simion.
 Simion nap ne ak Juda.
 Juda nap ne ak Josep.
 Josep nap ne ak Jonam.
 Jonam nap ne ak Eliakim.
³¹ Eliakim nap ne ak Melea.
 Melea nap ne ak Mena.
 Mena nap ne ak Matata.
 Matata nap ne ak Natam.
 Natam nap ne ak Depid.
³² Depid nap ne ak Jesi.

Jesi nap ne ak Obed.
 Obed nap ne ak Boas.
 Boas nap ne ak Salmon.
 Salmon nap ne ak Nason.
³³ Nason nap ne ak Aminadap.
 Aminadap nap ne ak Admin.
 Admin nap ne ak Arni.
 Arni nap ne ak Hesron.
 Hesron nap ne ak Peres.
 Peres nap ne ak Juda.
³⁴ Juda nap ne ak Jekop.
 Jekop nap ne ak Aisak.
 Aisak nap ne ak Ebraham.
 Ebraham nap ne ak Tera.
 Tera nap ne ak Nahor.
 Nahor nap ne ak Seruk.
³⁵ Seruk nap ne ak Rehu.
 Rehu nap ne ak Pelek.
 Pelek nap ne ak Eber.
 Eber nap ne ak Sela.
³⁶ Sela nap ne ak Kenam.
 Kenam nap ne ak Apaksad.
 Apaksad nap ne ak Sem.
 Sem nap ne ak Noa.
 Noa nap ne ak Lemek.
³⁷ Lemek nap ne ak Metusela.
 Metusela nap ne ak Inok.
 Inok nap ne ak Jaret.
 Jaret nap ne ak Malelael.
 Malelael nap ne ak Kenan.
³⁸ Kenan nap ne ak Inos.
 Inos nap ne ak Set.
 Set nap ne ak Adam.

Adam nap ne ak God.

4

Seten Jisas nop mìnìm tom agak

¹⁻² Kaun Sıñ ak Jisas nop ap ran jakıl, nop poñíd dıl ñıg Jodan okok nıb dad amek, Jisas karıp lım bin bı ma mıdeligipal, mıñ mab kab nep mıdoligip nab okok mıdekl. Seten ne Jisas tap si tap tımel ognap gınımın aka mer gıt nıñlıg gıt, gıt gıt gek, ñın aknıb ñın juıl omal (40) amnak. Jisas tap magıl ñıbil mer, nop yuan kıb lak.

³ Nop yuan kıb lek, Seten agak, “Nak ‘God Ñı ne mıdebin,’ apan ak, kab sıñ aul agek, bred rek lañ,” agak.

⁴ Agek, Jisas pen agak, “God Mìnìm ak ñu kıl tıkıl aglak, ‘Bin bı okok, bred nep ñıbil komıñ ma mıdenıgal,’ aglak,” agak.

⁵ Agek, Seten Jisas nop dam dım kıb alap ar alan amıl, karıp lım tep tep kiñ ke ke kodpal okok magılsek, magıl nıbak nep, Jisas nop yomıl agak, ⁶⁻⁷ “Karıp lım tep tep sıñ aul nıñjan! Bin bı ke ke kodpal. Yad me karıp lım nıb okok magılsek kod mıdebin rek, bı alap nop agnıg, agnıgain. Nıb ak, nak yıp kogım yımıl sobok genıgan ak, karıp lım nıb sıñ aul magılsek nepe agen, nak kod mıdenıgan,” agak.

⁸ Agek, Jisas pen agak, “God Mìnìm ak ñu kıl tıkıl aglak, ‘God Bı Kıb nıbi ak ageb rek nep gıl yıb ne nep agem ar amnañ,’ aglak,” agak.

⁹ Jisas nıb agek, Seten ne Jisas nop poñíd dıl Jerusalem amıl, dam God sobok gep karıp i ar alan gıt lılkak ar ak amıl agak, “Nak, ‘God Ñı

ne midebin,’ apan ak, preñid lim wagin eyan yowan. ¹⁰⁻¹¹ God Minim ak nu kıl tikil aglak, ‘God ejol ne okok agek,
nep kod mindenigal.

Ap yap paknig genigan ak,
nep ninmagil kiri dinigal niñlig
kab tob nep ak piñil ma ginigab,’ aglak,”
agak.

¹² Seten nib agek, Jisas pen agak, “God Minim ak minim ognap sek nu kıl tikil aglak, ‘God Bi Kib ak, ne bi niñid agep aka bi tom agep, agil ma agnimib,’ aglak,” agak.

¹³ Kijeki Jisas nop minim tom ag mer niñil, kiriç amnin, agil, gos ne okok nep niñak, “Min mer pen kisen nin ognap apil minim ognap sek tom agil agnim,” agil, kiriç amnak.

*Jisas karip lim Galili wagin gil minim ag ñak
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)*

¹⁴ Pen God Kaun Jisas nop kils ñek, Jisas ne adik gi apil karip lim Galili midek niñlig gi, bin bi okok, minim ne ak niñil, dam karip lim Galili nab siñak magilsek di amnilak. ¹⁵ Ne Juda mogim gep karip okok amil, minim ag ni tep gek, bin bi okok ne bi tep yib, agil, min min yib gilak.

*Nasaret bin bi Jisas nop ma niñ dilak
(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)*

¹⁶ Pen Jisas ne karip lim Galili nab okok gi tag juil, Nasaret am midek. Taun nibak ne ned midil kib gak. Juda God nop sobok gep nin kiri ak apek, ne per goligip rek, mogim gep karip ak amil, warikil, God Minim ak udin li niñil agnig gek.

¹⁷ Bi God minim agep Aisaia nu kıl tikak mij ak

nop dap ñel, dî pîs gîl, mînîm agnîg gek dai ak udîn lî nîñîl kîrop agak,

18 “Bî Kîb ak yîp, wög yad gînîmîn, agîl,
Kaun ne ag yokek yad eip mîdeb.

Nîb ak, bin bî cîb gep rek mîdebal okok
kîrop mînîm tep ak ag ñen, nîj tep gînîgal.

Bin bî nagîman rek mîdebal okok
kîrop wîsîb yoken, komîj amnîgal.

Bin bî udîn kwoi gîp rek mîdebal okok
kîrop gen, udîn ñîl nîñîgal.

Bin bî koslam mîdebal okok
kîrop dî tep gen, mid tep gînîgal.

19 Pen, Bî Kîb bin bî dînîgab ñîn tep ak mîñi owîp,
agîl,
bin bî okok kîrop ag ñînîgain,” agak.

20 Jisas mînîm kîl nîbak udîn lî nîj ag juîl, mîj
bad ak dî kom kam gîl, bî mîj kod mîdolîgîp ak
nop adîk ñîl bîsîgek nîñîlig gi, bin bî mogîm gep
karîp ñîlik mîdelak okok magîlsekk udîn juîl nop
nîj i sek lîlak. **21** Nîg nîñelak, Jisas kîrop agak,
“God Mînîm dai nîbak dî udîn lî nîj nîbep agen
nîñesim nîbak, mîñi nîg aknîb rek nep gîp.

22 Nîb agek, mînîm tep yîb agak ak nîñîl, bin bî
nop mîñ mîñ gîl, wal aglak. Pen gos alap nîñîl,
“Bî nîbaul Josep ñî ne nep aka?” agîl, kîb gaul
gîlak.

23 Nîb agel, Jisas kîrop agak, “Pen yad nîpin, yîp
agnîgabîm, ‘Nak soi komeb bî, nak ke gînîmîn
tap nak ke gîp ak komîj lînîgab. Nak taun sîkol
Kapaneam am mîdîl, tap ma gep rek genak, yîd
acmal tagosîp nîpin ak rek, mîñi karîp lîm nak ke
sîñaul abe gek yîd acmal tagek nîñîn,’ agnîgabîm.
24 Pen nîbep nîñîd agebin, bî God mînîm agep

okok, karip lim ke okok amil, minim tep ak agel, niñid agebal, agil, dinigal. Pen karip lim kiri ke ak apil agel, bi cin okok ke agebal, agil, minim krop ma dinigal. ²⁵ Pen niñim! Bi God minim agep Ilaija midék ñin ak, bin kanjil konjai nep Isrel siñak mideligi pal. Mi omal nokim takin aknitb kagol onid ak, miñab ma pakek, tap magil ma tanek, yuan kib yib gak. ²⁶ Isrel bin kanjil ognap yuan lak okok konjai yib nep midelak siñak, pen God Ilaija nop ag yokek, am taun sikol Sarepat karip lim taun kib Saidon ulep siñak amil, tap ma gep rek gek, bin kanjil alap tap magil ne konjai nep midék. ²⁷ Pen ar nibak rek, kisen bi God minim agep Ilaisa midék ñin ak, Isrel bin bi ognap soi kisak lak okok konjai yib nep midelak siñak, pen krop ognap gek komij ma lak; Ilaisa bi Neman karip lim par kib Siria nib ak nop nep gek, komij lak,” agak.

²⁸ Jisas nib agek, Juda bin bi mogim gep karip nillik midelak okok niñel milik kal yib yapek, ²⁹⁻³⁰ nop yik gi dam midin yokon kiman, agil, yik gi dam amnilak ak pen Jisas ne adik git nab kiri siñak amil amnak.

Jisas kijeki kiyob nillik ag soy yokak

³¹ Jisas taun sikol Kapaneam, karip lim Galili siñak am midil, Juda kai God nop sobok gep ñin ak bin bi krop minim ag ñak. ³² God Minim ak, Jisas kilis timel git yipid git nep agek, kiri niñil wal yib aglak. ³³ Pen Juda mogim gep karip nillik nab nib siñak, bi kijeki aban ñagak alap ap midék. Ne meg miñan dap ranil sik par agil agak, ³⁴ “Bi Jisas Nasaret nib! Nak tarì gitig opan?

Cinop git timel ginig opan aka? Yad nep nippin.
God Bi Sij ne ak nep opan,” agak.

35 Pen Jisas kijeki aban naga midek nibak nop ag git agak, “Minim ma agnim! Bi ak nop kiri git soej amnon!” agak. Jisas agek, kijeki kiyob nillik soej amlig git bi nibak nop, bin bi midelak nab sijak di yokil amnak. Pen nop tapin magit ma pakak; komij amnak.

36 Nig gek, bin bi niñ midelak okok kiri ke ag niñ ag niñ git aglak, “Bi kilis yib nibaul, minim nibak akal nib dapil agek, kijeki okok soej ambal?” aglak. **37** Pen Jisas gak minim nibak karip lim nib okok magilsek yig dad amnilak.

*Jisas bin bi koyai nep gek komij lak
(Mat 8:14-15; Mak 1:29-31)*

38 Pen Jisas Juda mogim gep karip ak kiri git Saimon karip ak amnak. Saimon nibor ne ak tap gek, mib gon ne okok magilsek mab rek yinek me, bin bi okok apil Jisas nop aglak, “Onim, nak Saimon nibor nop gek warik amnaj,” aglak.

39 Agelak, ne bin tap gek kim midek ulep sijak apil, tap gek nibak ag gek niñlig git, magil nibak nep nop kiri git amnak. Nop komij lek, warikil, bin bi ap midelak okok kirop tap magil biloq noks.

40 Bin bi nib sijak midelak okok, minim nibak niñil, piñ panjed amnak magil ak, bin bi kiri miñak gak okok magilsek dap Jisas midek sijak dolak. Dapelak, Jisas kirop nokim nokim di niñek komij lak. **41** Pen bin bi kijeki kiyob nillik tap okok aban naga midek okok ag yokek, soej amlig git sik gaul git aglak, “Nak God Ni ne!” aglak. Kiri Jisas ne Krais ak niñil nib agelak niñil Jisas

ne kîrop ag gîl agak, “Mînîm alap ma agnîmîb,” agek, agak rek nînlak.

Jisas karîp lîm mîgan ognap amîl kîrop mînîm ag ñak

(Mak 1:35-39)

⁴² Mînek kîslîm sek, Jisas karîp lîm nîbak kîrîg gîl, ke am mîden, agîl, mîñ mab nep nab okok amnak. Amnak pen bin bî okok kîsen amîl, nop pîyo nîñjîl aglak, “Okok ma amnîmîn; cîn eip mîdon,” aglak. ⁴³ Nîb agelak Jisas agak, “God yîp ag yokek onek ak, yad amîl bin bî ke mîgan ognap sek kîrop ak rek nep God bin bî dîl kod mîdenîgab mînîm tep ak ag ñînîgain,” agak.

⁴⁴ Nîb agîl, Jisas Juda bin bî karîp lîm kîri okok magîlsekk gî ajlîg gî, am Juda mogîm gep karîp okok amîl, mînîm tep nîbak kîrop ag ñolîgîp.

5

Jisas agek kîbsal koñai nep dîlak
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Jisas ñîn alap am Ñîg Cöb Genesaret gol sînjak mîdîl, God Mînîm ak ag ñek nîñlîg gî, bin bî koñai yîb, mînîm tep nîbak nîñjîn, agîl, cîrok cîrok ñîlîg gî olak. ² Ñîg gîl apel nîñlîg gî, Jisas nîñak, bî kîbsal dep okok ñîg magöb omal dap ñîg cöb gol nîb sînjak lîl, kîbsal dep uben okok acîp dî yoklîg gî mîdelak. ³ Jisas ne Saimon ñîg magöb adek ak preñjîd lîl agak, “Yîp dî neb neb gek, ñîg cöb nab ulep sîñ adañ amnin,” agak. Agek, Saimon ñîg magöb ak dî neb neb gek, Jisas ñîg cöb nab ulep sîñjâk amîl ñîg magöb ar nîbak bîsîg gî mîdîl, bin bî okok kîrop mînîm ag ñak.

4 MİNİM ag mibıl juıl, Jisas Saimon nop agak, “Ñig magöb aul ñig kas pırık gi dam ñig cöb nab kib sıŋ adaŋ amił, uben yokıl kıbsal dım,” agak.

5 Agek, Saimon pen agak, “Bı Kib, miñi kıslım eyan nep cın kıbsal nıŋ tag tag tag, karıp sek tık dam lıp pen cın kıbsal ognap ma dıpın. Pen nak nıb apan rek, uben ak abramek dı yok nıŋlıŋ,” agak. **6** Nıb agıl kiri uben dı yokel nıŋlıg gi, kıbsal konjai nep ap uben miğan ak amel, uben okok ap ran jakıl, pıg rıknıg rek gak. **7** Nıg gak nıŋlıg gi, niمام sıkop ñig magöb ar alap mıdelak okok kırop ñı̄n owan gel, kiri apıl kıbsal nıb okok dıl, ñig magöb nıb omal lel, pıs nep ap ran jakıl, ñig magöb omal pıge yonıg rek gak.

8-10 Nıg gak nıŋıl, Saimon Pita bı ne eip ñig magöb ar mıdelak okok, kıbsal konjai yıb dıłak okok nıŋıl, gos par nep nıŋlak. Pen Sebedi ñı ne Jems eip Jon eip, ñig magöb alap dıl Saimon eip wög jı̄m ñı̄l gölügipir bı omal, ak rek nep gos par nıŋrek. Pen Saimon amił Jisas mıdek ulep sıŋjak kogım yımıl agak, “Bı Kib, yad bı tap si tap tı̄mel gı̄pin ak, nak ke okok amnoŋ,” agak. Agek Jisas agak, “Nak ma pırıknımiñ. Miñi ñı̄n aul tı̄kıl, bı kıbsal dep ak kırıg gił, bin bı dıl God nop dowep bı mıdenı̄gan,” agak.

11 Jisas nıb agek, ñig magöb omal dam ñig gol sıŋjak lı̄l, kıbsal tap okok kırıg gił, Jisas eip amnı̄lak.

Jisas, bı̄ soi sapeb lak alap gek, komı̄ŋ lak

12 Pen kısen Jisas am taun alap mıdek, bı mıb gon ne okok magı̄lseк soi sapeb bırbır gak bı alap apıl, Jisas mıdek ulep sıŋjak kogım yımıl nabı̄c

kıyan gıl, agak, “Nak yıp gek komıñ lıñig, gek komıñ lıñımın,” agak.

13 Nıb agek, Jisas agak, “Yau, yad gen, nep komıñ lıñımın,” agak. Nıb agıl, Jisas ñınmagıl ne parsek lıl bı nıbak dı nıñek, magıl nıbak nep soi sapeb okok pıs nep kırıg gak. **14** Soi sapeb okok kır gek, Jisas bı nıbak nop agak, “Yad nep dı nıñen komıñ lıp ak bin bı okok ma agnímin. Pen bı Mosis birarık nep ñu kıl tıkił agak rek, soi sapeb yıp ak komıñ lıp, agıl, ne amıl bı God nop tap sobok gıpal okok kırop yomıł, tap sobok gep ak kırop ñıl agnímin, ‘Yıp komıñ lıp rek, tap aul God nop sobok gım,’ agnímin. Nak nıg genıgan, bin bı nıñıl agnígal, ‘Ne komıñ lıp rek nıg gıp,’ agnígal,” agak.

15 Pen Jisas mınım ne ak, karıp lım okok magılsek tıgonj tıgonj amek, bin bı konjai nep, nop nıñın, agıl, cırok marok ñılıg gıt apelıgıpal. Bin bı nıb okok, ognap mınım tep ne ak nıñıñig apelıgıpal; ognap cınop gek komıñ laj agıl apelıgıpal. **16** Pen ñın ognap Jisas am ke mıgan alap mıdıl, Nap nop sobok golıgıp.

*Jisas, bı ñınmagıl tob kalau gak alap gek,
komıñ lak*

17 Ñın alap Jisas bin bı okok kırop mınım ag ñı mıdekl. Perisi bı ognap abe, lo mınım ag ñeb bı ognap abe, karıp lım Galili nab sıñak karıp tırıg tıronj magılsek okok nıb abe, karıp lım Judia nab sıñak karıp tırıg tıronj magılsek okok nıb abe, Jerusalem nıb abe apıl, Jisas mınım ag ñı mıdekl sıñak bısig mıdelak. Pen Bı Kıb kılıs ne eip mıdekl ak me, Jisas bin bı tap gak okok kırop gek komıñ

lak. ¹⁸ Pen bì ognap, bì ñìnmagıl tob kalau gak alap yır lì dapıl, Jisas nop gek komiñ lanj, agıl, nop Jisas mìdeb karıp ñılık mıgan ak dad amniñ, ag gos niñlak. ¹⁹ Pen Jisas mìdek karıp ak niñlak, bin bì okok karıp ñılık mıgan niňbak pís nep tıbık dak. Niğ gek, cip yır lì dolak niňbak dam karıp ar alan amił, karıp ak tıg mıgan juıl, nag lıl, Jisas mìdek nab siňak kıyan yoklak. ²⁰ Kiri gos niñlak, Jisas gek komiñ liniñmın rek lıp, agıl niňelak rek, Jisas gos kiri ak niñıl, bì ñìnmagıl tob kalau gak ak nop agak, “Bì niňeb yad, tap si tap tımel giňpan okok niñıl kırıg gebin,” agak. ²¹ Jisas niň agek, bì Perisi okok abe, bì lo miňim ag ñeb bì okok abe, gos nab kiri okok nep ke niñıl aglak, “Bì niňaul bì an? Ne God nop ag julıg gi ageb. God ne nokım nep me tap si tap tımel giňpal okok niñıl kırıg giňiñmın rek lıp,” agıl, gos kiri ak nep niñlak.

²² Pen gos niňelak niňbak, Jisas ke tık niñıl agak, “Niňbi tari giňig yıp gos tımel niňebiñ? ²³ Bì alap bì alap nop agnigab, ‘Tap si tap tımel giňpan okok niñıl kırıg gebin,’ agnigab ak, niňbi titi giň niňnigabiñ ne miňim niňid ageb aka miňim tom ageb? Pen bì ñìnmagıl tob kalau giň alap mìdenigab, bì alap nop agnigab, ‘Nak miňi nep warık amnoñ,’ agnigab ak, niňbi titi giň niňnigabiñ ne miňim niňid ageb aka miňim tom ageb? ²⁴ Bì Niň ne bin bì lım dai ar wagın aul tap si tap tımel giňpal okok niñıl kırıg giňiñmın rek lıp ak, niňbi miňim niňbak miňim niňid agıl niň diniñmib, agıl, yad miňim niğ giň agnig gebin,” agak. Niň agıl, Jisas bì ñìnmagıl tob kalau gak ak nop agak, “Nak miňi nep warıkıl, nep yır lì dopal

abañ bad ak dıl, adık gi karıp nak amnoj,” agak. ²⁵ Jisas nıb agek, bin bı okok nıñ mıdel nıñlıg gi, bı nıbak magıl nıbak nep warıkıl, nop yır li dolak abañ bad nıbak dıl, God nop tep aglıg gi, karıp ne amnak. ²⁶ Nıg gek, bin bı nıñ mıdelak okok magılsek pak ju dılıg gi, God yıb ak dap ranlıg gi aglak, “Mıñi tap ke nıb yıb alap gosıp nıpın,” agıl, kıb gaul giłak.

*Jisas bı ne Lipai nop dak
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Pen kisen Jisas amıl nıñjak, bı takıs dep alap takıs ſeb karıp nıllık mıgan ak bısig mıdekl. Yıb ne ak Lipai. Jisas nop nıñıl agak, “Nak owan, yad eip amnır,” agak. ²⁸ Agek, Lipai warıkıl, wög goligıp ak kırıg gił, tap ne okok magılsek kırıg gił, Jisas eip amnirek.

²⁹ Pen Lipai mıtñ mıtñ gił, Jisas nop tap magıl kıb karıp ne ak dagıl lıl, bı takıs dep ognap, bin bı ognap konjai nep sık agek, apıl Jisas eip bısig gił tap magıl nıbelak. ³⁰ Pen Jisas kırı eip tap magıl nıbek ak nıñıl, bı Perisi ognap abe, bı lo mınım ag ſeb bı kırı ognap abe apıl, Jisas bı ne okok kırrop aglak, “Nıbi tari gıñig bin bı tap si tap tımel gipal okok abe, bı takıs dep okok abe eip bısigił tap nıbebım?” aglak.

³¹ Nıb agel, Jisas mınım nıbak nıñıl kırrop pen agıl agak, “Bin bı komıñ mıdobın apal bin bı okok, soi ſon gep bı sık ma apal; bin bı tap giıp okok nep, cınop gek komıñ laj, agıl, soi ſon gep bı sık apal. ³² Nıb aknıb rek nep, yad bin bı, mıd tep giıpın, agıl gos nıpal bin bı okok, kırrop agnıg ma opin; bin bı, cın tap si tap tımel gił, mıd tep

ma gipin, agil gos nopal bin bi okok, krop agnig opin. Yad krop minim tep ag nen, kiri minim yad ak nin dil, tap timel gipal okok, tari ginig nig gipin agil, kiriq gil, God ageb rek nep ginimel,” agil opin.

God nop sobok gep gos ak nep niñil tap magil ma niñlak

(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Pen kiri ognap Jisas nop aglak, “Jon bi ne okok abe, Perisi bi kiri okok abe nin ognap, God nop nep gos nokim niñin, agil, tap magil ma nibil yuan nep midil, God nop sobok gipal. Pen bi nak okok tap magil niñlig gi, nig niñlig gi nep midebal,” aglak.

³⁴ Nib agelak, Jisas krop pen agak, “Bi alap bin dil, bin bi ne okok eip tap kib niñnigal ak, bi ognap warikil, tari ginig nig gebim agil ma agnigal. ³⁵ Pen kisen bi ognap apil bi nibak dad amel, nin nibak bin bi ne okok cib gek, tap magil ma niñnigal,” agak.

³⁶ Pen Jisas minim sid tikil krop agak, “Walij ned nib alap gi rik genigab ak, walij kisen nib alap di gi rik gil, dap naga dör gel, adip adip ma linigab. Ke ke yib lil, omalgil timel yib ginigab.

³⁷ Pen nig wain ak, ak rek nep. Nig wain komin ak dil, kaj meme wak milep migan eyan son ma lipal. Tari ginig: son lil simjen nel, tan ap ranil, bin timel yib agil pig gi rikil son gek, kaj meme wak ak abe timel ginigab. ³⁸ Gos nibak niñil me, nig wain komin dil, kaj meme wak komin migan ak nep son lep. ³⁹ Pen bin bi nig wain ned nib bir niñbal okok, kisen nig wain komin kisen nib

ak ñibbel kîrop tep ma gînîgab; ‘Ñig wain ned nîb ak tep,’ agnîgal,” agak.

6

*“Yokop mîdep ñin aul tari gînîg nig gebim?”
aglak*

(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Kîsen Juda God nop sobok gep ñin alap, Jisas bî ne okok eip wid wög dai nab sînjak amlîg gi, bî ne okok wid magîl nîb okok ognap tîk ñînmagîl ar kîri sînjak lîl, wak pak yokîl ñîblîg gi amelak. ² Nîg gelak, bî Perisi ognap nîñîl aglak, “Nîbi tari gînîg God nop sobok gep ñin wög ma gep aul, wid magîl wak pak yokîl wög gebim?” aglak.

³⁻⁴ Agelak, Jisas bî ne okok gelak nîbak gi tîmel ma gelak ak nîñîl, bî Perisi okok kîrop agak, “Depid bîrarîk nep bî ne okok eip yuan gek, God sobok gep karîp ak amjakîl, bred God udîn yîrîk ar ak lîl, bî yokop ma ñîbal, bî God nop tap sobok gipal okok nep ñîbal bred ak, Depid ag nîñek, nop ñel, bî ne okok eip ñîñlak. Kîrop yuan gek gîlak kesîm ar nîbak God Mînîm ñu kîl tîklak ak, nîbi ma nîpîm ar?” agak.

⁵ Jisas mînîm alap sek agîl agak, “Bî Ñî ne Bî Kîb mîdîl, ñin yokop mîdep ñin ak, tari gînîm, ag gos nîñîgab ak, gînîgab,” agak.

Jisas, bî ñînmagîl pîpîc gak alap gek, komiñ lak

⁶⁻⁷ Pen Juda God nop sobok gep ñin kîsen alap, Jisas Juda mogîm gep karîp ak amîl, kîrop God Mînîm ak ag ñîlîg gi mîdek. Karîp ñîlîk mîgan nîbak, bî ñînmagîl yîpîd kîd ne ak pîs nep pîpîc gak alap ap mîdek. Bî Perisi okok abe, bî lo

mìnìm ag ñeb bì okok abe, bì nìbak nop nìnlak rek, Jisas ne God nop sobok gep ñin aul nop gek komiñ liniñgab aka tari gek, nop ag gìn, agìl, nop nìñ i sek li mìdelak. ⁸ Pen gos nìnlak nìbak, Jisas ke nìñil, bì ñinmagìl pìpic gak nìbak nop agak, “Nak warikil nab sìñaul owan,” agak. ⁹ Agek, warik apek nìnlìg git, Jisas bì Perisi okok abe, bì lo mìnìm ag ñeb bì okok abe kìrop agak, “Yokop mìdep ñin aul rek, bin bì okok kìrop dì tep gìnigabìn aka, yokop mìdep ñin miñi, agìl, kìrop yem gìnigabìn? Kìrop gon warik amniñmel aka kìrop yem gon kìmnìmel?” agak. ¹⁰ Nìb agìl, kìrop nìñ kis kis git, bì ñinmagìl pìpic gak ak nop agak, “Ñinmagìl nak ak parsek yokan!” agak. Agek, ñinmagìl ne parsek lek nìnlìg git, dai komiñ lak.

¹¹ Jisas bì nìbak nop gek komiñ lak ak nìñil, bì Perisi okok abe, bì lo mìnìm ag ñeb bì okok abe, mìlik kal yìb nìñil, Jisas nop tari gìn, agìl, ag nìñ ag nìñ git mìdelak.

*Jisas bì ne aknìb umigan alañ dak
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)*

¹² Pen ñin nab nìb sìñak, Jisas Nap nop sobok gìnigain, agìl, dìm gol alap amiñ, Nap nop sobok git mìdek mìdek, miñab tìkak. ¹³ Pen mìnek pìb owak magìl ak, bì ne okok magìlseк agek apelak, bì ne aknìb umigan alañ kìrop tìg asìk ke lìl, nìbi bì mìnìm yad dad ameb okok mìdenigabìm, agìl ag lak. ¹⁴⁻¹⁵ Bì ne ag lak nìb okok yìb kìri me: alap Saimon, kìsen Jisas yìb ne alap lìl Pita agak; alap Edru, Saimon nìmam ne ak; alap Jems; alap Jon; alap Pilip; alap Batolomyu; alap Matyu; alap

Tomas; alap Jems, Alpias ñit ne ak; alap Saimon yib alog Saimon Selot agölögipal ak; ¹⁶ alap Judas, Jems ñit ne ak; alap Judas Iskariot. Ne nep me kisen Jisas ñag pak lilanj, agil, nop mimiig niñak.

Bin bi konjai nep Jisas midék sijak olak

¹⁷ Pen Jisas bi ne nib okok eip dim gol alanj kiriç gil, mak sijak eyan kyan git am gimenj tep eyan midel niñlig git, bin bi konjai nep, nop niñin, agil, ap mogim gilak. Bin bi nib okok, ognap Jerusalem nib, ognap karip lim Judia okok nib okok nib, ognap karip lim nabis taun kib omal Taia Saidon nib, ¹⁸ Jisas minim ne niñil, cinop tap git gek kominj linimij, agil apelak. Bin bi kijeki kiyob niñlik tap okok aban ñagek mid tep ma gelak okok, Jisas gek kominj lak. ¹⁹ Kilis ne nib apil, krop tap tari tari gak okok gek, magilsek kominj losip ak niñil, bin bi nib okok magilsek apil, cinabe Jisas nop di niñin, agil, nop cirrok marok niñlig git olak.

*Bin bi yim gep rek okok kisen miñ miñ ginigal
(Mat 5:1-12)*

²⁰ Jisas bi ne okok krop udin niñlig git agak, “Nibi bin bi yim gep rek midebim okok, God nibep di tep git kod midenigab. Gos nibak niñil miñ miñ ginimib.

²¹ Nibep miñi yuan kib leb okok, kisen yuan ma linigab.

Gos nibak niñil miñ miñ ginimib.

Nibep mapin gek, sil magil agebitm okok, kisen tep gek niñlig git, sik agnigabitm.

Gos nı̄bak nı̄ŋıl
mı̄ñ mı̄ñ gın̄ımı̄b.

22 Bı̄ Nı̄ ne nop cı̄g mı̄dem, bin bı̄ okok
nı̄bep mılı̄k kal nı̄ŋıl, yo nı̄ŋıl,
bin bı̄ tı̄mel nı̄b sı̄ŋ aul, bı̄ an eip mı̄denı̄gal, agı̄l,
nı̄bep yı̄b gos tı̄mel nı̄ŋıl
mın̄ım dıl ag juenı̄mel ak,
nı̄bi mīñ mīñ gın̄ımı̄b.

23 Gın̄ı̄gal nı̄bak, nı̄sed acı̄k kı̄ri okok,
bı̄ God mın̄ım agep okok kı̄rop göligıpal rek
nep nı̄bep gın̄ı̄gal.
Nı̄bi gos ar nı̄bak nı̄ŋıl, God cı̄nop dı̄ tep yı̄b
gın̄ı̄gab
karıp lı̄m ne ar alan sı̄ŋak, agı̄l,
tep gek nı̄ŋı̄l gı̄, ñı̄n tob ju ar ar gı̄ warı̄klı̄g gı̄,
mı̄ñ mı̄ñ gı̄lìg gı̄ mı̄denı̄mı̄b.

Nı̄bi nı̄ŋ rep gın̄ımı̄b

24 “Pen nı̄bi bin bı̄ mani tap koŋai mı̄deb okok
nı̄ŋ tep gın̄ımı̄b.
Tap nı̄bi dep rek ak,
lı̄m dai ar wagın aul bı̄r dı̄pı̄m.
25 Pen nı̄bi mı̄ñi tap magı̄l rek ñı̄b gem gem kogi
gı̄p okok,
kı̄sen yuan gın̄ı̄gab ak nı̄ŋ tep gın̄ımı̄b.
Pen nı̄bi mı̄ñi mın̄ım sı̄k gaul gı̄ mı̄debı̄m okok,
kı̄sen mapı̄n gek sı̄l magı̄l ag mı̄denı̄gabı̄m.
26 Pen nı̄bep yı̄b dap ranlı̄g gı̄ nep mı̄denı̄gal ak,
nı̄bi nı̄ŋ rep yı̄b gın̄ımı̄b.
Nı̄sed acı̄k sı̄kop kı̄ri okok, bı̄ God Mın̄ım esek
ageligıpal okok,
kı̄rop aknı̄b rek göligıpal.

*Kaual maual n̄ibi okok k̄irop midmagil linimib
(Mat 5:38-48)*

27 “Pen bin bi minim yad ninebim sin aul.
Kaual maual nibi okok kirrop midmagil linimib.
Bin bi nibepe milik yapek nipal okok kirrop di
tep ginimib. **28** Bin bi nibepe ag juenimel, God
kirrop kod miden, agil, nop sobok ginimib. Bin
bi nibepe gi timel genimel, kirrop God nop sobok
ginimib. **29** Pen bin bi ognap nibepe mikkem pis kid
pakenimel, adik gem, pis kid abe paknimel. Pen
bin bi ognap kolsior nibepe ak denimel, sior ak rek
abe dim, agil, abramek ninimib. **30** Bin bi ognap
tap ma middonimij asib agenimel, kirrop ninimib.
Pen tap nibi alap ninil denimel, cinop adik nim,
agil, ma agnimib. **31** Cinop gilan agil gos ninebim
rek ak, nibi ke bin bi ognap okok kirrop ak rek nep
ginimib.

³² "Bin bî nîbep mîdmagîl lîpal okok nep mîdmagîl lînîgabîm ak, God nîbep titi gîl nîjek, tep gînîgab? Bin bî tap si tap tîmel gîpal okok, bin bî kîri ke okok ak rek nep pen pen mîdmagîl lîpal. ³³ Pen bin bî nîbep dî tep gîpal okok nep kîrop dî tep gînîgabîm ak, God nîbep titi gîl nîjek, tep gînîgab? Gînîgabîm nîbak, bin bî tap si tap tîmel gîpal okok gîpal rek nep gînîgabîm. ³⁴ Tap ñon pen ñînîgal, agîl, gos ak nep nîjîl tap ñînîgabîm ak, God nîbep titi gîl nîjek, tep gînîgab? Gînîgabîm nîbak, bin bî tap si tap tîmel gîpal okok gîpal rek nep gînîgabîm. ³⁵ Nîb ak, kaual maual nîbi okok mîdmagîl lîl, kîrop gî tep gîl, tap abramek ñînîmîb. Cînop pen ñînîgal, agîl, gos ar ak ma nîjnîmîb. Nîg genîgabîm ak, God kîlis yîb ar i alan mîdeb ak, nît pîne

midenigabim. Ne geb rek ginigabim ak me, nibep sakol ma gil, pen tep ninigab. God ne bin bi tap si tap timel giyal okok abe, bin bi nop, tep giyal, ma apal okok abe, kirok ak rek nep giyal tep giyal.
36 Nap nibi bin bi yimig ninjil di tep giyal rek, nibi ak rek nep bin bi yimig ninjil di tep ginimib.

Bin bi okok kirok minim kib ma agnimib

37 “Nibi bin bi ognap, ‘Nig nig giyalim rek, nibi bin bi timel midebim,’ ma agenigabim ak, God nibep pen ak rek nep, ‘Nig nig giyalim rek, nibi bin bi timel midebim,’ agil ma agnigab. Nibi bin bi ognap minim kib agil, ‘Nibi bin bi timel, pen dinigabim,’ ma agenigabim ak, God nibep pen ak rek nep minim kib agil, ‘Nibi bin bi timel, pen dinigabim,’ agil ma agnigab. Bin bi okok nibep gi timel genigal ak ninjil yem genigabim ak, God tap timel nibi giyalim ak, ak rek nep ninjil yem ginigab. **38** Tap nibi okok bin bi okok kirok abramek nenigabim ak, God nibep pen ak rek nep abramek yib ninigab. Nibi sikel tari rek di bin bi okok kirok tap nonim li ninigabim ak rek, God sikel nibak nep di nibep ak rek nep tap nonim li ninigab,” agak.

39 Pen Jisas minim alap sid tikil agak, “Bi udin kwoi ginigab alap, bi udin kwoi alap nop, kanib nib nib mideb, agil, ma yomnigab. Tari ginig: ne nig gek, omalgil kau migan eyan ap yap paknigair. **40** Bin bi skul apal okok, am skul apal won ak, ag neb bi kiri okok kirok ar alan ma midebal. Pen kisen skul ak ag tep gil ag saknigal ak, ag neb bi kiri okok eip adip midenigal.

41 “Pen tari gìnig mab bog udin nibepek ke pak karikil middeb ak niñ agil mer, namam tap acip udin ne middeb ak nep niñ agebim? **42** Mab bog kib udin nibepek pak karikil middeb ak ned di yokem, udin nibi udin yib lek, kisen namam tap acip sìkol udin ne middeb ak, di yokin, agil agnimb,” agak.

Mab tep pileb, mab timel pileb

43 “Pen mab tep alap magil timel alap ma piñigab; pen mab timel alap magil tep alap ma piñigab. **44** Nib ak, mab okok magil piñigab ak nep niñil, mab ak tep, mab ak timel, agil, niñigal. Nag migoñib ak kiyau magil ma piñigab. Nag gablog ak tapok magil ma piñigab. **45** Bin bi tep okok, cibur gos midmagil nab kiri adan tep middeb rek, gi tep gipal. Bin bi timel okok, cibur gos midmagil nab kiri adan timel middeb rek, gi timel gipal. Pen bin bi tige bin bi rek midebal ak, minim agnigal ak nep peyig niñil, bin bi okok tep, bin bi okok timel, agil, niñigabin.

Bi omal karip omal girek

(Mat 7:24-27)

46 “Yip Bi Kib cin, Bi Kib cin, apim ak pen tari gìnig minim agebin ar ak ma gipim? **47** Bin bi minim yad ak niñil, agebin rek gipal okok, minim agnig gebin aul rek midebal. **48** Bin bi minim yad ak niñil, agebin rek gipal okok, bi karip gi linig giñigab, kau par dil, karip sap kab ar siñak di piñil tep gił, karip ar nibak nep gi linigab rek midebal. Niñ gek, niñ ulik apil, karip sek pag jisipik masipik gi dad amnim

ag mer nıñıl, karıp gī tep gınigab nıbak kılıs gīl nep middenigab. ⁴⁹ Pen bin bī minim yad ak nıñıl, agebin rek ma gīpal okok, bī karıp gīlinig gınigab, kau par ma dīl, karıp sap ma piñıl, yokop karıp lı̄m ar ar siñak gīlinigab rek midebal. Nı̄g gek, nīg ulık apıl, karıp sek pag jisipik masipik gī dad amnim, agıl, magıl nı̄bak nep karıp sek pīs nep dad amek, lı̄m cög nep middenigab.

7

*Jisas bī wög gī ñeb alap gek komı̄n̄ lak
(Mat 8:5-13)*

¹ Jisas bin bī nı̄b okok kırop minim nı̄bak ag nī dai juıl, taun sı̄kol Kapaneam amnak. ²⁻³ Pen taun nı̄bak, bī kı̄b ami sı̄kop konai nep kod midoligip bī alap midek. Bī ognap Jisas ap Kapaneam mideb agel, minim nı̄bak nıñıl, Rom ami bī kı̄b Juda bī minim tīg bı̄lokep ognap ag yokıl agak, “Bī miñ wög gī ñeb tep yı̄b yad alap tap gīp kı̄mnig geb nıñıl nı̄bi am Jisas nop ag nıñıl pon dīl dapem, nop gek komı̄n̄ laj,” agak. ⁴⁻⁵ Agek, kiri Jisas midek siñak amjakıl, nop minim kılıs neb neb gīlig gī aglak, “Ami bī kod middep bī kı̄b alap, bī tep yı̄b. Cı̄nop Juda bin bī okok midmagıl lı̄l per kod mid dep gīp. Mogım gep karıp cı̄nop alap gī lak. Nı̄b ak, nak amıl bī miñ wög gī ñeb ne ak gek komı̄n̄ linimin̄,” aglak.

⁶ Kiri agelak nıñıl Jisas kırop eip amıl amıl karıp siñak ulep siñak amlig gel nıñlig gī, ami bī kod middep nı̄bak bī nı̄neb ne ognap ag yokek, am Jisas nop nabın̄ pakıl aglak, “Bī ami kod middep

bı cın ak nep ageb, ‘Bı Kib, yad bı tep mer, karıp yad ak tob yur ma onimın. ⁷ Yad bı tep rek nep niniṁ, pen yad nīpin, God nak eip mīdeb rek, “Komıñ lañ,” mìnım ak nep agenimın, bı yad tap gīp nībak komıñ linimın. ⁸ Bı kib yīb alap yīp kod mīdeb; yad ke pen ami bı okok krop kod mīdıl, “Amnīm!” agen ambal; “Owım!” agen opal; “Wög nībak gīm!” agen gīpal,’ ageb, ”aglak.

⁹ Nīb agel, Jisas, bı nībak gos ne ke nīnjl nīb agīp, agīl, wal agīl, bin bı nop kisen gīl apelak okok krop agak, “Ami bı Rom nīb ak, yīp nīn dı̄ kılı̄s gīp. Ne gīp nībak, Isrel bı alap aknīb rek gīp yad ma nīpin yīb,” agak.

¹⁰ Pen ami bı kod mīdep bı ak, bı ne okok adık gī amıl nīnlak, bı tap gak nībak bı̄r komıñ lak.

Jisas bin kañıl nī ne kīmak ak nop gek, komıñ amnak

¹¹ Nīn nab nībak nep, Jisas eip bı ne okok eip Nen taun amnīlak. Bin bı okok konai yīb nep eip amnīlak. ¹² Taun kijoñ wagın ulep sījak amjachel nīnlig gī, bin kañıl alap nī nokım ne tīk dowak kīmak ak, cīp se yır ar līl dapelak. Bin bı konai nep taun nībak nīb apıl bin nībak eip apelak.

¹³ Jisas bin kañıl nībak nop nīnek, yīmig gek agak, “Sıl ma agan,” agak. ¹⁴ Nīb agīl, ne amıl cīp se yır ar līl dapelak mab ak dı̄ nīnek nīnlig gī, bı yır ar dapelak okok wös gīlak. Jisas bı praj kīmak ak nop agak, “Nī aul, nep agebin, warıkan!” agak. ¹⁵ Nīb agek, nī warıkıl bisig gīl mìnım agek nīnlig gī, Jisas nonim nop, nī nak ak, agīl, dı̄ nīnak.

¹⁶ Pen bin bı nīn mīdelak okok magılsek pak ju dıl, God yīb nop ak dap ranlı̄g gī aglak, “God

mìnìm agep bì kìb yìb cìnop owip. God cìnop gi
ñinìg owip,” aglak.

¹⁷ Jisas gak nìbak nìñìl, kesim del, mìnìm nìbak
Juda bin bì karip lìm kiri tìgon tìgon amìl, karip
lìm ke tìgon tìgon magilsek amnak.

*Jon Bi Ñig Pak Ñeb bì ne omal Jisas nìñìg
amnirek*

¹⁸ Jon bì ne okok, Jisas gak rek magilsek nìñìl,
am Jon nop ag ñel, bì ne omal agek aperek agak,
¹⁹ “Nìri mal amìl Bi Kìb nop ag nìmir, ‘Nak Mesaia
per kod mìdobìn ak nep opan aka bì ke nìb alap
sek kod mìdojin?’ agnìmir,” agak.

²⁰ Agek, bì omal Jisas mìdek sìñak amìl agrek,
“Jon bì ñig pak ñeb ak cìrop bì mal agip, ‘Nìri
mal amìl Bi Kìb ag nìmir, ‘Nak Mesaia per kod
mìdobìn ak nep opan aka bì ke nìb alap sek kod
mìdojin,’ agnìmir,’ agìl, cìrop mal ag yokek, nep
ag nìñìg apobìr me aul,” agrek.

²¹ Pen kiri mal nìb agìl nìñ mìder nìñìg gi, Jisas
bin bì konjai nep tap ar ke ke gak okok gek komiñ
lak; bin bì konjai nep mìñòk gak okok gek komiñ
lak; bin bì konjai nep kijeki kiyob ñìlik aban ñag
mìdek okok gek komiñ lak; bin bì konjai nep udìn
kwoi gak okok gek udìn ñìl nìñlak. ²² Ñig gi, Jisas
bì nìb omal kìrop agak, “Nìri mal adìk gi amìl Jon
nop agnìmir, ‘Cìr am nìpìr, bì nìbak bin bì udìn
kwoi gi pòkok gek udìn ñìl nìñebal; bin bì tob piñ
nep tìmel gi pòkok gek kauyan ajebal; bin bì mìb
goñ soi sapeb liñ pòkok gek mìlep giñ; bin bì tìmid
mìgan piññiñ giñ pòkok gek mìnìm peyig nìñebal;
bin bì kìmbal pòkok gek komiñ mìdebal; bin bì
yìm gep rek pòkok mìnìm tep ak ageb nìñebal.

23 Bin bi yip gos ninjil cig gilig gi nep midenigal okok, minin yib ginigal, 'agnimir," agak.

24 Nib agek, bi Jon minim dad orek bi omal adik gi amer ninjlig gi, Jisas ne, Jon nop minim ar ak kesim dil bin bi midelak okok kirop agak, "Nibi ned minin mab kab nep midebel nab sinjak ambek nin ak, tari ninjnig ambek? Nibi sid par nokim alap yigen dit kaun gi adaj aul gip alap ninjnig ambek? **25** Nibi tari ninjnig ambek? Bi walij tep yib yimib alap ninjnig ambek? Nibak mer. Bi walij tep yib dil, tap tep tep din, agil gos nipal okok, bi kib karip okok nep kinbal. **26** Pen nibi tari ninjnig ambek? God minim agep bi alap nop ninjnig ambek aka? Ninjd me, God minim agep bi alap nop ninjnig ambek, pen bi Jon nipek ak ne wog ar ke nib ginig owak. **27** Bi Jon nibak me, birarik nep God Minim ak nu kil tikil aglak,

'Bi minim agep yad ak ag yoken, ned amil,

bin bi okok kirop ag nit tep ginigab;

kisen nak ke ag yoken ninjigan,' agil nu kil tiklak.

28 Nibep agebin, bin bi ned mideligipal okok abe, bin bi mini midebal okok abe, magilsek bin bi yokop, Jon bi kib. Pen God bin bi yokop okok dil, karip lim ne seb kab ar alan sinjak kod midenigab bin bi okok, kiri Jon rek ma midenigal; kiri bin bi kib midenigal," agak.

29 Bin bi okok, bi takis dep okok sek, ned Jon nop apel, kirop magilsek nig pak nuak. Nig gek, Jisas minim agak ak ninjil aglak, "God kanib ne nep yip id gil midebel," aglak. **30** Pen bi Perisi okok abe, bi lo minim ag nueb bi kib okok abe, kiri tari tari gilanj, God agak minim ak gos kiri ke ninjil

yo sij r̄imel n̄iñil, Jon c̄inop ñig pak ñan̄, aḡil, ma olak.

³¹⁻³² Pen Jisas bin b̄i n̄ib okok k̄rop m̄inim alap aḡil agak, “Bin b̄i miñi ñiñ aul m̄idebim okok yad n̄ipin, k̄iri ñiñ pai s̄ikol okok, bin b̄i mogim gep kau s̄injak b̄isig gil, ñiñ pai s̄ikol ognap meg m̄igan dap ranil ag amil apil gil apal, ‘Cin akil p̄igon, n̄ibi tari ḡinig kogim ma papim? Pen k̄imep sil agep rek alap agon, n̄ibi tari ḡinig sil ma apim?’ apal rek ak, n̄ibi ḡipim. ³³ Tari ḡinig: Jon b̄i ñig pak ñeb ak apil, tap magil ma ñibil, ñig wain ma ñibil gek, n̄ibi nop ag juil apim, ‘B̄i k̄ijeki k̄iyob ñiliñ aban̄ ñagip m̄ideb ak,’ apim. ³⁴ Pen miñi yad Bi Ñi ne apil, tap ñibil, ñig wain ñibil gen, yip ag juil agebim, ‘Tap konai ñibil, ñig wain ñibil geb ak me, ne bin b̄i tap si tap timel ḡipal b̄i okok, b̄i takis dep b̄i okok, b̄i k̄iri alap m̄ideb ak,’ aḡil agebim. ³⁵ Pen bin b̄i God Minim tep ak niñ dil, kisen gil, git tep gil, mid tep genigal ak, bin b̄i okok k̄rop niñil agnigal, God Minim ak minim niñid yib, agnigal,” agak.

B̄i si doligip bin alap

³⁶ B̄i Perisi alap yib ne Saimon. Ne Jisas nop agak, “Nak onimin karip yad ak tap magil niñir,” agak. Agek, Jisas karip ne ak amil tap magil niñbel niñlig git, ³⁷ bin taun n̄ibak midil tap si tap timel goligip minim alap agel niñjak, Jisas b̄i Perisi karip amil eip tap niñberek. Nib ak niñil, ñig ki tep owep kab barol di tim l̄ilak alap dapil, ³⁸ Jisas m̄idek kid ken okok apil, tob wagin s̄injak sil ag m̄idek. Ñig git sil agek niñlig git, udin ñig ak pig git riñ Jisas tob ar eyan yapek, kimkas ne ak di l̄ilig

gi yoklıg gi, tob kíd ne ak bom silocıl, mılık ñibıl, ñig ki tep owep nıbak tob kíd ne ar sıňak soň gi li ñak. ³⁹ Nıg gek, bı Perisi Saimon ak, gos magıl nab ne ak nep gos nıňıl ne ke agak, “Bı nıbaul bı God mınım agep yıpıd gił midobkop, bin nıbaul ne tap si tap tımel gił bin tımel alap apıl nop dı nıňeb ak tık dam nıpkop,” agak.

⁴⁰ Jisas pen, bı Perisi gos nıňak nıbak nıňıl, nop agak, “Saimon, mınım yad nokım alap mıdeb nep ag ñinig gebin,” agak.

Agek, Saimon agak, “Mınım ag ñeb bı yad, mınım nıbak agan,” agak.

⁴¹ Agek, Jisas mınım sıd tıkkıl agak, “Bı alap warıkıl, bı omal kırop bı alap paip hadred (500) denariai ñıl, alap pipti denariai (50) ñinigab.

⁴² Pen kısen bı nıb omal pen ñeb rek ma lek, bı mani ñinigab nıbak kırop mal agnigab, ‘Yem gir. Mani nırep mal ñıbin ak, pen ñır, agıl gos ak ma nıňnímir’ agnigab. Nıb agek, bı an bı nıbak nop mıdmagıl yıb lınígab, bı tap dai kıb mıdenigab ak aka bı tap dai sıkol mıdenigab ak?’ agak.

⁴³ Agek, Saimon agak, “Gos yad nıňebin ak, bı tap dai kıb mıdenigab ak,” agak.

Agek, Jisas agak, “Nıňıd yıb ageban,” agak.

⁴⁴ Nıb agıl, Jisas adık gił bin ak nop nıňıl, Saimon nop agak, “Bin aul nop nıňan. Yad karıp ñılık mıgan nep aul apesin, nak ñig alap dıl tob kíd yıp lig gi yokep ognap ma ñıban, pen bin nıbaul, udın ñig ne ak piğ gi rık yapıł tob yad ñig lek, kımkas ne dıl lılıg gi yokıp. ⁴⁵ Nak yıp tıg bom ma silocpan, pen bin aul, yad karıp ñılık mıgan nep apjakesin won ak tıkek, ne tob kíd yad tıg

bom s̄ıloklig ḡi nep m̄ideb. ⁴⁶ Ȳip wel nabic̄ cög alan̄ ma l̄i n̄ibān, pen bin aul ne tob k̄id yad n̄ig ki tep owepl̄ ak son̄ ḡi l̄i n̄ib. ⁴⁷ N̄ib ak, nep agebin, bin n̄ibaul tap si tap t̄imel koñai nep ḡip ak n̄iñil yem gebin. N̄ib ak, ne ȳip pen m̄idmaḡıl ȳib leb. Pen bin b̄i tap si tap t̄imel s̄ıkol s̄ıkol ḡipal okok n̄iñil yem gen, ȳip pen m̄idmaḡıl s̄ıkol s̄ıkol l̄ipal,” agak.

⁴⁸ Pen Jisas n̄ib aḡıl bin n̄ibak nop agak, “Tap si tap t̄imel ḡipan okok n̄iñil k̄irig gebin,” agak.

⁴⁹ N̄ib agek, b̄i ne eip tap n̄ibelak okok, k̄iri ke ag n̄iñ ag n̄iñ ḡıl aglak, “B̄i n̄ibaul tari ḡinig, ‘Tap si tap t̄imel ḡipan okok n̄iñil k̄irig gebin,’ ageb?” aglak.

⁵⁰ N̄ib agelak ak pen Jisas bin n̄ibak nop agak, “Gos nak ke ak nep n̄iñ d̄ıl, tap si tap t̄imel ḡipin okok Jisas n̄iñil k̄irig gañ, aḡıl opan rek, tap si tap t̄imel ḡipan okok n̄iñil k̄irig ḡipin. Nak amił, God n̄inmaḡıl arak ar ne ak m̄idenim̄in,” agak.

8

Bin ognap Jisas eip amniłak

¹ Pen k̄isen n̄in nab n̄ib s̄ıñak, Jisas b̄i ne akn̄ib um̄igan alan̄ eip taun okok abe, karip t̄irig t̄ironj okok abe amił, God bin b̄i ne d̄ıl kod m̄idenigab m̄inim̄ tep ak, bin b̄i okok k̄iropl̄ ag n̄ak. ² Pen n̄in n̄ibak, bin ognap k̄ijeki k̄iyob n̄ılık sek m̄idelak okok Jisas gek komiñ lak, ognap tap gak okok gek komiñ lak, n̄iñil bin n̄ib okok ognap Jisas eip ajöliḡipal. Bin n̄ib okok ȳib k̄iri me, alap Maria Magdala agöliglīipal. K̄ijeki k̄iyob n̄ılık akn̄ib ar onj̄id bin n̄ibak nab adañ m̄idil söñ amniłak.

³ Bin alap Joana. Nıgmıl ne yıb ak Kuja. Ne kinj Herod karıp tap ne okok kod mıdolıgıp. Bin alap Susana. Pen bin ognap sek koñai nep eip ajölögıpal. Bin nıb okok kiri magılsek mani kiri ke dıl, tap magıl tau dapıl, Jisas bı ne okok eip tap magıl jım nıb ajölögıpal.

*Goñbil magıl rek ak, mıñım sıd tıkıl agak
(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)*

⁴ Bin bı taun ke ke, yakam ñon kib yıb okok nıb okok nıb Jisas nop nıñníg apel nıñlıg git, bin bı ned olak okok krop mıñım alap sıd tıkıl agak,

⁵ “Bı alap, goñbil magıl tanañ, agıl, goñbil magıl ak dam wög dai okok yoknigab. Ognap wög dai ameb majıl okok yapek, bin bı talak git amıl apıl gel, yakır okok pen ap nıñıl nıñnígal. ⁶ Pen yıñ ognap kab ar lım sıklol sıklol mıdenigab okok yapıl, marıp gınigab ak pen kab lım sıñak nıg nıg sek ma mıdenigab ak me, pıs nep mılep gınigab. ⁷ Pen yıñ ognap nag kılıkasık nab okok yapek, nag nıbak sau git pak nıbek, tan tep ma gınigab. ⁸ Pen yıñ ognap lım tep sıñak yapıl, tan tep git, magıl koñai yıb nep pılnigab. Nokım nokım magıl nıñ juıl aknıb mamıd alan pılnigab,” agak.

Jisas krop nıb agıl agak, “Nıbi bin bı gos tımid mıdonımırıñ okok, mıñım agebin aul tımid lı nıñ tep gınimıb,” agak.

Jisas, goñbil magıl ak mıñım sıd tıkıl agak ak, mıñım wagın ak agak

⁹ Jisas mıñım sıd tıkıl kesim nıbak agek, bı ne okok nop ag nıñıl aglak, “Mıñım sıd tıkıl agesan nıbak, mıñım wagın ak titi git rek mıdeb?” aglak.

¹⁰ Agelak, Jisas krop agak, “God bin bı ne dıl

kod middenigab minim we gil midoligip ak, God nibep gos nek niyebim, pen bin bi ognap okok, yad krop minim sid tikil nep agen,
 'kiri niyil ma niyinmel,
 minim magil peyg niyil minim wagin ma
 niy dinimel.'

¹¹ Pen minim sid tikil tap yin rek agesin ak, God Minim ar ak agesin. ¹² Yin ognap yonigab wog dai ameb majil ar sijak agesin ak, bin bi okok God Minim ak niyinigal ak pen Seten gos timel niyil, kiri God Minim ak niy del, God krop di komin yoknigab ak timel git, agil, apil God Minim gos krop nab adan mideb ak tig ju dek, sakol ginigal, agil agesin. ¹³ Pen yin ognap yonigab kab ar lim sirkol sirkol middenigab okok agesin ak, bin bi okok God Minim ak niyil, min gilig gi, minim nibak niy dinigal ak pen niy di kilis ma ginigal rek, miker ognap apek sakol gil kirig ginigal, agil agesin. ¹⁴ Pen yin ognap yonigab nag kilikasik nab okok agesin ak, bin bi okok God Minim ak niyinigal ak pen kisen minim miker aka mani kib tap okok aka min min gep ar ak nep gos niyil, God Minim niy di kilis ma ginigal, agil agesin. ¹⁵ Pen yin ognap lim tep ar sijak yapil, tan tep gil, magil konjai yib nep pilnigab agesin ak, bin bi okok God Minim ak niyil, niy di kilis yib gil, gi dam dam, tap magil tep pilnigab, agil agesin," agak.

Sip dagil we ma gep

¹⁶ Jisas nib agil agak, "Bin bi okok sip dagil tin cög miyan aka abañ ar kinbal ak mok okpi okok we ma ginigal. Ar sijak alaŋ tik lel melik gek, bin

bî okok karîp ñîlîk mîgan nîbak apîl melîk nîbak nîjnîgal.

17 “Ak rek nep me, tap tari tari we gîl mîdeb okok, magîlsek mîsen lînîgab; tap tari tari karîkîl mîdeb okok, magîlsek dî melîk geb sînâk lînîgab.

18 “Nîb ak, mînîm agebin ak nîj tep gînîmîb. Bin bî mînîm nîjîl, nîj dînîgal okok, mînîm tep ognap sek nîjnîgal; pen bin bî mînîm nîjîl ma nîj dînîgal okok, sîkol sîkol nîjîn agîl nîpal ak sek, pîs nep kîr gînîgab.

*Jisas nonîm nimam sîkop okok
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)*

19 Pen ñîn nîbak nep, Jisas nonîm eip, nîmam kîsen ne okok eip, Jisas nop nîjnîg olak. Apîl nînlak, karîp ñîlîk mîgan nîb eyan Jisas bin bî tîbîk dîl mîdelak nîjîl mîs okeyan mîdelak.

20 Nîg gel, bin bî karîp ñîlîk mîgan ap mîdelak okok nîjîl, bî alap Jisas nop agak, “Nanîm namam nak okok nep nîjnîg ap mîdebal söñ eyan,” agak.

21 Agek, Jisas agak, “Bin bî God Mînîm ak nîjîl kîsen gîpal bin bî okok me, ami yad, mam yad mîdebal,” agak.

*Jisas agek, yîgen kîb dek ak kîr gak
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)*

22 Pen ñîn alap, Jisas bî ne okok kîrop agîl agak, “Ñîg Cöb Galili juñl pîs kîdadañ amnîn,” agîl, ñîg magöb dîl amnîlak. **23** Pen nab okok amel nînlîg gi, Jisas ne wîsin kîn amnak. Wîsin kînek won ak, yîgen asad kîb yîb apîl ñîg nab nîbak dîl, ñîg pag ñîg magöb mîgan ak apek, kîmnîmel rek nep lâk. **24** Nîg gek, bî ne okok apîl, Jisas nop kaun

gel war̄kek aglak, “B̄ K̄b! C̄n maḡlseк k̄mniг gobin!” aglak.

Agelak, Jisas yiğen dek ak abe, ñig pag apek ak abe ag gek, won n̄bak nep yiğen ak k̄r ḡl, ñig ak ulek̄l, ned m̄idek rek m̄idek. ²⁵ Pen Jisas b̄ ne okok k̄rop agak, “N̄bi ti ḡnig ȳp ma n̄n d̄pim?” agak.

Agek, k̄ri p̄irik̄l k̄b gaul ḡl, k̄ri ke ag n̄n ag n̄n ḡl aglak, “B̄ n̄baul b̄ an? Ne agek, yiğen abe, ñig k̄b abe m̄inim ne ageb rek nep geb,” aglak.

*B̄ k̄jeki k̄iyob ñilik sek ak, Jisas gek, komiŋ lak
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ Ñig magöb d̄l, am̄l Ñig Cöb Galili nab s̄ňak am̄l am̄l, karip l̄m Gerasa bin b̄ m̄ideliḡpal p̄is k̄dadan amn̄lak. ²⁷ Pen Jisas ñig magöb ak k̄riг ḡl, ñig cöb gol s̄ňak kab k̄lip ar s̄ňak tob tau gek n̄nliḡ ḡt, maḡl n̄bak nep, k̄jeki k̄iyob ñilik aban ñag m̄idelak b̄ alap, taun n̄bak n̄b ap̄l, Jisas nop nabıŋ pakak. B̄ n̄bak ne maḡl nep m̄idil, karip ȳb ñilik m̄igan ak ma k̄noliḡp; c̄p t̄igel göliḡpal kab m̄igan okok nep k̄n ajoliḡp. ²⁸⁻²⁹ B̄ ne kod m̄idep okok, sen d̄l ñinmaḡl tob ne okok ñon ḡt k̄lis göliḡpal ak pen k̄jeki tap okok ap̄l k̄lis gel, sen löl̄iḡpal n̄b okok p̄ig ḡt r̄kek, m̄iň mab nep nab okok per per amoliḡp. Pen b̄ n̄bak, Jisas nop n̄njl wal aḡl, ap̄l tob waḡin s̄ňak yap pakak. Jisas k̄jeki k̄iyob ñilik nop aban ñaglak n̄b okok k̄rop agak, “B̄ n̄baul nop k̄riг ḡl söj amn̄im!” agak. Jisas n̄b agek, k̄jeki k̄iyob ñilik nop aban ñaglak b̄ ak, coco ḡl, m̄inim k̄b aḡl agak, “Nak Jisas, God

Bi Kib ar i oklañ mideb Ni ne ak, yip tari giniñ geban? Yip yur kib ma niñimin!” agak.

30 Agek, Jisas agak, “Yib nak ak agan!” agak. Jisas agek, ne pen agak, “Yib yad ak Konjai Nep,” agak. Kijeki kiyob niñlik tap okok konjai yib nep nop yipil sikil midelak rek ak me, nib agak. **31** Pen kijeki kiyob niñlik okok Jisas nop neb neb gil aglak, “Cinop agenimin, mab ke eyan kau miñan kiriñ ma juip ak ma ag yoknimin!” aglak.

32 Nib agil, kaj konjai yib nep amil niñbelak yokop pirkak nib okok niñil, Jisas nop neb neb gil aglak, “Nak cinop agek, am kaj midebal okdan kirop yipil sikin,” agel, Jisas yau agak. **33** Jisas yau agek, kijeki kiyob niñlik tap okok, bi ak nop kiriñ gil, am kaj nib okok kirop yipil sikel, kaj okok pig ju mak bak eyan amil, git dam niñg cõb nab eyan pakil, niñ nibil magilsek kim saklak.

34 Pen bi kaj mikeligipal okok, gak nibak niñil, pig git rikid ag amil, bin bi taun midelak okok kirop ag niñ, amil bin bi karip lim taun ulep siñak midelak okok kirop ag niñlak. **35** Ag nel, tap nibak tari geb agebal, agil, apil niñlak, bi kijeki yipil sikil midoligip ak, komiñ lek, walij yimil, Jisas tob wagin ulep siñak bisig midek. Kiri nibak niñil jel gek pirkak. **36** Pen bin bi niñ midel niñlig git, Jisas kijeki ag söñ yokak ak, bin bi okok, bin bi kisen olak okok kirop, nib nib git, agil, ag niñlak. **37** Pen Geresa bin bi magilsek jel gek pirkil, Jisas nop, nak adik git amnoñ agel, niñg magob dil pañdak. **38** Jisas kiriñ amniñ gek niñil, ne gek kijeki kiyob niñlik söñ amnilak bi nibak, nop minim neb neb gil agak, “Yad nak eip amnir,”

agak. ³⁹ Nib agek, Jisas nop pen agak, “Mer. God nep tap tep yib tari tari gīp ak, nak karip nak amil bin bi nak okok krop ag n̄inim̄in,” agak.

Nib ak, ne taun ne adik gi amil, bin bi okok krop magilsek, Jisas yip nib nib gīp, agil, ag n̄ak.

Bin alap Jisas nop di nīnek komīn̄ lak; pai alap kimak Jisas gek warikak

(Mat 9:18-26; Mak 5:22-43)

⁴⁰ Pen bin bi Jisas apeb, agil, kod midelak okok, Jisas n̄ig magöb dil amjakek, use tep yib apeban e, aglak. ⁴¹⁻⁴² Pen bi kib Juda mogim gep karip kod midoligip bi alap yib ne Jairas. Pai ne nokim yib mi yin lak umigan alan ak kimnig gek, Jairas ne apil, Jisas midék ulep sīnak kogim yimil agak, “Karip yad amnīr. Pai yad nokim ak kimnig geb,” agak. Agek, Jisas nīn̄ig amek nīn̄ig gi, bin bi konai yib nep apil, nop pis pis cirok cirok n̄ilīg gi amnilak. ⁴³ Pen bin alap per per ne bin ajep amoligip mi aknīb umigan alan lak. Bin nibak, soi non gep bi okok yip gel, yip komīn̄ lan, agil, krop mani n̄oligip ak pen nop gel m̄lep gīn̄im̄in rek ma lak. ⁴⁴ Ne Jisas amek kid ken pis apil, walij par kib lak ak di nīnek nīn̄ig gi, magil nibak nep nop m̄lep gak. ⁴⁵ Pen Jisas krop agak, “Yip bi an di nīn̄ip?” agak.

Agek, bin bi okok aglak, “Cin ma di n̄ipin,” aglak. Pen Pita agak, “Bi Kib, bin bi konai nep sīn̄ aul apil, nep cirok cirok n̄ebal,” agak.

⁴⁶ Agek, Jisas agak, “Bin bi alap yip di nīn̄osip. Kilis yad ak amib nīn̄il agebin,” agak. ⁴⁷ Pen bin Jisas di nīnak nibak, ne we gīn̄im̄in̄ rek ma lak ak nīn̄il, jep jep dilig gi, Jisas midék ulep sīnak ap

kogim yimak. Bin bi nib okok niñj midelak nab okok Jisas nop agil, ne tap gak ak, Jisas di niñek, magil nibak nep komiñ lak kesim ak magilsek misenj agak. ⁴⁸ Agek, Jisas nop agak, “Pai yad. Nak yiñ di niñjen komiñ lañ agil niñ diñpan ak, yiñ di niñek komiñ liñ me ak. Minim ma mideb. Nak amil, God niñmagil arak ar ne ak midenimin,” agak.

⁴⁹ Jisas nib agek niñlig git, bi Jairas nop wög goligip bi alap apil, Jairas nop agak, “Pai nak pis nep kimib; ag ñeb bi nop agek tob yur ma onimim; adik git amnimir,” agak.

⁵⁰ Agek, Jisas minim nibak niñil, Jairas nop agak, “Pai yad ak bir kimib, agil, gos ak ma niñnimin. Niñ denigan ak, nop komiñ linigab,” agak.

⁵¹ Jisas nib agil, Jairas karip ne ak amjakil, bin bi okok kirop magilsek ag söñ siñ eyan lili, pai nonim nap ber mal, Pita ak, Jon ak, Jems ak kirop pon dil, pai ak nop niñning karip niñlik miñgan eyan amnilak. ⁵² Pen bin bi, pai nibak kimib, agil, sil ag midelak okok, Jisas kirop agak, “Niñbi sil ma agim. Pai ak ma kimib; yokop wisin kineb,” agak.

⁵³ Jisas nib agek, bin bi okok, pai nibak pis nep kimib ak niñil, nop sik aglak. ⁵⁴ Pen Jisas pai ak niñmagil kid ne ak dil agak, “Pai yad, warikan!” agak. ⁵⁵ Nib agek, kaun ne ak apil kauyan kauper gek warikkak. Warikek, Jisas agak, “Tap ognap ñem niñjan,” agak. ⁵⁶ Pai nonim nap kiri kib gaul girek. Pen Jisas kirop ber mal agak, “Bin bi ognap kirop minim nibak ma ag niñmir, mer!” agak.

9

Jisas bì ne aknìb umìgan alaŋ okok ag ke ke yokak

(Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)

1-2 Jisas bì ne aknìb umìgan alaŋ kìrop agek apelak agak, “Yad nìbep bì yad, kìlis yad ke ñìl, ag yoknìgain. Nìb ak, nìbi okok amìl, kìjeki kìyob ñìlk bin bì yìpìl sìkìl mìdebal okok agem söŋ amnímel; bin bì tap gìp okok gem komìŋ lìnìmìŋ; bin bì mìñak gìp okok gem sìn lìnìmìŋ; God bin bì dìl kod mìdenìgab mìnìm tep ak ag ñìem nìjnìmel. **3** Pen amníg gìl, kìsal dai, wad, tap ñìñeb, mani, walìj, tap okok sek ma dad amnímìb; yokop amnímìb. **4** Taun alap amìl karìp alap amjakem, nìbep ag denìmel, kìrop eip kìn mìdìl, taun nìbak kìrig amnìn agnígabìm ak, magìl ak nep kìrig amnímìb. **5** Pen karìp lìm mìgan alap amem, nìbep ma ag denìmel, taun nìbak kìrig amnìn, agnígabìm ak, kìrop agnímìb, ‘Mìnìm tep ak daposìn ma dìpìm rek, lìm dai nìbep aul aposìn, tap acìp acìp tob cìnop dìp ak lìg gì yokìl amobìn,’ agìl, lìg gì yokìl amnímìb. Nìg genìgabìm, kìri gì tìmel gìpal ak nìjnìgal,” agak.

6 Nìb agek, kìri karìp tìrig tìronj magìlseki tìgonj tìgonj amìl amìl mìnìm tep ak ag ñìlig gì, bin bì mìñak gak okok gel komìŋ lak.

Herod gos par nìñak

(Mat 13:1-2; Mak 6:14-16)

7 Pen bin bì okok, Jisas tarì tarì gak mìnìm ak ag amìl apìl gel nìñlig gì, gapman bì kìb Herod nìñìl, gos par yìb nìñak. Bin bì ognap aglak, “Jon bì nìg

pak ñeb kïñjam tib gi rïk gïlak kïmak ak, kauyan warïkip,” aglak. ⁸ Ognap aglak, “Bï ned nïb God mïnïm agep bi ak Ilaija ne owip,” aglak. Ognap aglak, “Bï bïrarïk ped okok God mïnïm ag ñoligip bi alap kauyan komïj lïl owip,” aglak. ⁹ Nïb agel, bi kïb Herod agak, “Jon nop kïñjam tib gi rïk gen bïr kïmak rek, bi nïbak bi an ap mïdekl nïñlig gi agebal ak am nïñnim,” agil, gos ak nïñak.

*Jisas bin bi konjai nep tap ñiñeb ñek ñiñlak
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-12)*

¹⁰ Pen Jisas bi ne aknïb umïgan alan adïk gi apïl, karïp lïm okok ajil tap tari tari gïlak mïnïm ak, Jisas nop ag ñiñlak. Ag ñel, am karïp lïm mïgan alap ke am mïdojin, agil, Jisas kïrop poj dïl Betsaida taun sïñjak amnïlak. ¹¹ Pen majil nab okok amel nïñlig gi, bin bi ognap aglak, “Jisas bi ne okok eip apïl padïkebal,” aglak. Nïb agel, bin bi konjai nep nop nïñnjig kïsen gïlak. Apelak, ne tep apebïm e, agil, God bin bi dïl kod mïdenigab mïnïm ak kïrop ag ñiñlig gi, bin bi tap gak okok gek komïj lak.

¹² Pen dïgep piñb pañid amniñg gek magil ak, bi ne aknïb umïgan alan apïl, Jisas nop aglak, “Karïp lïm sïñ aul, bin bi ma mïdebal, miñ mab nep nab sïñaul mïdobin rek ak, bin bi sïñ aul kïrop ag yokek, karïp bin bi mïdebal okok ke ke amiñ, tap ñiñeb kïri okok ke piyo nïñil, kïneb mïgan okok piyo nïñlan,” aglak.

¹³ Nïb agelak, Jisas pen agak, “Nïbi ke tap magil kïrop ñiñm,” agak.

Agek, kïri aglak, “Cin tap ñiñeb konjai ma mïdeb. Yokop bred magil aknïb mamid alan

midił, kıbsal omal mideb. Nak tari gos niñeban? Bin bi siñ aul konjai nep midebal ak, cın am tap niñeb krop ognap tau dowin aka?” aglak. **14** Niñ nibak, bin bi apıl mogim gılak okok, bin niñ pai okok mer, bi okok nep me wök pagel paip tausan (5000) rek amnak.

Pen Jisas bi ne okok krop agak, “Bin bi konjai nep ap midebal siñ aul agem, bin bi aknib niñjuıl omal adık gi dam aknib wajrem alan (50) niñ ke ke bısiglanj,” agak.

15 Agek, bi ne okok ne agak rek nep gel, bin bi okok magılsek siñak bısiglak. **16** Ne bred magıl aknib mamid alan dıl, kıbsal omal sek dıl, kılan gi seb kab ar alan siñak niñıl, God nop tep agıl, tap niñeb niñbak ti pañıl, bi ne okok krop niñek, krop pen dıl, bin bi okok krop nonim li niñlak. **17** Nelak, krop magılsek niñb damıl, niñb saknimel rek ma lek, dai dai yepıl yepıl gılak okok, bi ne okok di wad aknib umıgan alan yigel ap ran jakak.

*Pita Jisas nop agak, “Nak Krais ak,” agak
(Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)*

18 Pen niñ alap, Jisas amıl ke siñak God nop sobok gi midił, bi ne okok krop ag niñıl agak, “Bin bi okok yıp bi an ag gos niñpal?” agak.

19 Agek aglak, “Bin bi ognap nep Jon bi niñig pak niñeb ak ag gos niñpal; ognap nep bi ned niñb God minim agep bi ak Ilaija ag gos niñpal; ognap nep bi birarık ped okok God minim ag niñigip bi alap kauyan komiñ liñ owıp ag gos niñpal,” aglak.

20 Agelak, Jisas krop pen ag niñak, “Pen niñbi ke yıp bi ban, agıl, gos niñebim?” agak.

Agek, Pita pen agak, “Nak God Krais ne ak,” agak.

21 Nib agek, Jisas krop agak, “Minim nibak bin bi ognap krop ma ag ninimib, mer yib!” agak.

Jisas agak, “Kimil kauyan wariknigain,” agak

22 Jisas nib agil, minim alap agil agak, “Bi Ni ne nop yur kib yib ninigal. Bi minim tig bilocep okok, bi God nop tap sobok gep bi kib okok, bi lo minim ag neb bi okok, nop nijel milik yapek nag pak lel, kimnigab ak pen nin omal midil minek nin omal nokim ak kauyan wariknigab,” agak.

23 Pen Jisas bi ne okok abe, bin bi midelak okok abe, krop magilsek agil agak, “Bin bi yip kisen gin, agil, gos nijenigal okok, tap lim dai ar wagin aul gos kib nopal ak kiri gil, mib gon kiri ke gos kib nopal ak kiri gil, nin nokim nokim mab kros kiri di ka gil yip kisen ginimel. **24** Bin bi an an, mib gon cin ke, komij midep magil cin ke, gos nijil mid tep ginigabin, agil gos nijenigal bin bi okok, pis nep ap yap paknigal. Pen bin bi an an, Jisas nop nij dil, mib gon cin, komij midep magil cin, tari tari ginigab ak minim ma mideb, agil gos nijenigal bin bi okok, komij midep magil ak dinigal. **25** Bin bi tap lim dai ar wagin aul din, agil gel amnigab bin bi okok, tap tep tep okok dil, lim dai ar wagin aul mid tep ginigal, pen kisen kimil lim dai ar wagin aul kiri gil, God eip per per midenimel rek ma linigab. **26** Bin bi an yip nabij gek, yad Jisas nop ma nippin, agil, minim yip ma nij dinigab ak, yad kisen Bapi cir apil melik tep ke ak dil, ejol sin melik tep sek okok eip onigain nin ak, bi nibak nop nabij gek, ma nippin

agnigain. ²⁷ Pen n̄ibep n̄ijid yib agebin, bin b̄i m̄iñi m̄idebim s̄inj aul ognap ma k̄imnigabim; komiñ nep midil, God bin b̄i d̄il kod m̄idenigab n̄in ak n̄ijnigabim,” agak.

Jisas mīb goj ne ak ke yib lak

²⁸ Jisas n̄ib agil, n̄in aknib jil onjd rek midil, Jon, Jems, Pita k̄rop poj d̄il, God nop sobok ḡinig gi yokop dim n̄ib s̄injak amnak. ²⁹ Amil, God sobok gi midek n̄ijlig gi, milik dai ne ke yib l̄il, walij ne t̄id yib l̄il, melik aknib ke yib gek n̄ijlak. ³⁰⁻³¹ N̄ig gek n̄ijlig gi, b̄i birarik nep kimrek, Mosis eip, Ilaija eip, God melik tep aknib ke magil ak d̄il apil, Jisas Jerusalem amil kimil, wög ne gi saknig gek minim ak ag midelak. ³² Pen Pita, Jems, Jon k̄rop yakam wisin apek, udin jitk jitk ḡil lig gi midelak, pen midarik kiri udin n̄il n̄ijil, Jisas melik tep ne ak abe, b̄i n̄ib omal Jisas eip warik miderek okok abe, n̄ijlak. ³³ B̄i n̄ib omal amnig ger n̄ijlig gi, Pita gos n̄inj tep ḡil mer, Jisas nop agak, “B̄i Kib, c̄in s̄injaul midobin ak, tep yib midobin. Nak cinop yau agek, karip badak yokop omal nokim, nep alap, Mosis nop alap, Ilaija nop alap gin,” agak.

³⁴ N̄ib agek n̄ijlig gi, magil n̄ibak nep, kimi t̄id kib alap apil k̄rop magilsek kob ñek p̄iriklak. ³⁵ Pen minim alap kimi nab s̄injak n̄ib apil agak, “B̄i aul Ñit yad; yad nop ag linek. N̄ibi minim ne agnimij rek n̄ijnimib,” agak.

³⁶ Minim ag dai juek, magil n̄ibak nep n̄ijlak, b̄i n̄ib omal kiri ma miderek; Jisas nep midek. Pen dim yirik alaj midil, tap gak ak n̄ijelak ak, n̄in nab n̄ib s̄injak bin b̄i ognap k̄rop ma ag n̄ilak.

*Ñi s̄ikol kijeki aban ñagak alap Jisas gek, komiñ lak
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)*

³⁷ Pen m̄inek, d̄im gol alaŋ m̄idelak n̄ibak k̄irig ḡil, majil s̄injak k̄yan git ap yapel niñlig git, bin bi konjai nep apil k̄rop nabtin paklak. ³⁸ Bi alap bin bi nab n̄ibak s̄ik k̄ib agil agak, “M̄inim ag ñeb bi. Ñi yad nokim aul, nak nop ȳimig niñnim, agil, dapebin. ³⁹ Kijeki kiyob ñilik per nop aban ñag m̄idil nop gek, s̄ik k̄ib ȳib agil git dam pakil, k̄inik kobkob kosib apil, k̄im dam nab liliq git apeb. Nop niñ ḡil, per per nep gek gek me, ne yur mab d̄iliq git m̄ideb. ⁴⁰ Bi nak okok k̄rop, kijeki m̄ideb n̄ibak ag yokim, apin ak pen k̄iri ag yok mer niñil k̄irig gitpal,” agak. ⁴¹ N̄ib agek, Jisas agak, “Bin bi miñi m̄idebim l̄im dai wagin aul, ñin akal miñim niñ dñigabit? Yad b̄itaritk nep m̄iker n̄ibep dad ajebin; pen k̄isen ñin titi git m̄iker n̄ibi d̄i amn̄im?” agak. N̄ib agil, bi n̄ibak nop agak, “Ñi nak n̄ibak ulep s̄injaul dowan,” agak. ⁴² Jisas n̄ib agek, ñi n̄ibak dad apek niñlig git, kijeki kiyob ñilik ñi ak nop k̄ilis ȳib git, pag pe git yokek git dam l̄im eyan pañab sakak. Jisas pen kijeki kiyob ñilik ak nop ag gek, ke amek niñlig git, ñi n̄ibak komiñ lek, Jisas dam nap nop ñak. ⁴³ Bin bi ap m̄idelak okok, God k̄ilis ne aknib ke n̄ibak niñil, ñaul d̄ilak.

*Jisas, “Yip mimig ginigal,” agak
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)*

Bin bi niñ m̄idelak okok, Jisas tap tari tari gak ak niñil, ñaul d̄il niñ m̄idel niñlig git, Jisas bi ne okok k̄rop agak, ⁴⁴ “M̄inim agnig gebin n̄ibaul,

nıbi tımid lı nıŋ tep yıb gıl mıdenımb. Ulep mıdeb, Bi ñı ne nop mımig nıŋıl, bı ognap kırop ñıni gal,” agak. ⁴⁵ Pen mınim agak nıbak, kıri tık nıŋımel rek ma lak. Pen pırıkil Jisas nop ma ag nıŋlak.

*Bı an rek bin bı kıb mıdenıgab
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)*

⁴⁶ Jisas bı ne nıb okok kıri ke ag amıl apıl gıl, bı alap agak, “Yad bı kıb mıden,” agak. Pen bı alap pen agak, “Wıs! Nak mer, yad bı kıb mıden,” agak. ⁴⁷ Jisas bı ne okok gos nıŋlak nıbak ke nıŋıl, ñı sıkol alap dap ne mıdek bak sıŋak lıl agak, ⁴⁸ “Bin bı an yıp gos nıŋıl, ñı pai sıkol aul nıb rek dıni gab ak, yıp abe dıni gab. Pen bin bı an yıp dıni gab ak, Bi yıp ag yokek onek nop abe dıni gab. Pen bı an nab nıbi sıŋak bı yokop yıb rek mıdeb, bı nıbak nep ne bı kıb yıb,” agak.

⁴⁹ Jisas nıb agek, Jon agak, “Bi Kıb, cın nıpın, bı alap yıb nak agıl, kıjeki kıyob ñılık tap okok ag yokak. Pen bı nıbak cın eip ma ajobın rek, ‘Nak nıg ma gınımın,’ agnok,” agak.

⁵⁰ Agek, Jisas agak, “Tari gınıg nop nıb ag gıpek? Bin bı nıbep nıŋel mılık ma yonıgab okok, bı nıneb cın, agıl nıŋımın,” agak.

Sameria kai Jisas nop ma dıłak

⁵¹ Pen Nap ne Jisas nop dam karıp lım ne seb kab ar alan dad ameb ñın ak ulep gak nıŋıl Jisas, Jerusalem amním, agıl, gos kılıs gı nıŋıl me amnak. ⁵² Ne bı ne ognap ned ag yokak. Kıri amıl tap nop gı jın gınıg, karıp lım Sameria nab sıŋak karıp tırıg tıronj alap amnílak. ⁵³ Pen Sameria

bin bî karîp tîrîg tîronj nîbak kîneligipal okok, Jisas Jerusalem amnîg gek mînim ak nîñîl, nop ag wasu ma dîlak. ⁵⁴ Nîg gelak, Jisas bî ne Jems eip Jon eip nîñîl, Jisas nop agrek, “Bî Kîb, seb kab ar alaŋ nîb mab mîlaŋ agor, apîl bin bî nîg gîpal okok kîrop yînnîmîn akan?” agrek.

⁵⁵ Nîb agrek, Jisas adîk gîl kîrop mal nîñîl, nîg ma gînîgabîn, agîl, kîrop mal ag gak. ⁵⁶ Bin bî nîb okok kîri Jisas nop ma dînîgal ak nîñîl, kîri karîp tîrîg tîronj nîbak kîrîg gîl, karîp tîrîg tîronj ke nîb alap amnîlak.

*Bî alap Jisas nop agak, “Yad nak eip ajonîgabîr,” agak
(Mat 8:19-22)*

⁵⁷ Pen majîl nab okok amel nîñlig gi, bî alap apîl, Jisas nop agak, “Karîp lîm akal akal amnîgan okok, yad eip ajonîgabîr,” agak.

⁵⁸ Nîb agek, Jisas nop agak, “Yad eip koslam ajenîgan. Kain sapeb okok karîp kîneb kîri lîm mîgan okok mîdeb; yakîr okok tin kîri ak ke mîdeb; pen Bî Ñî ne, kau kîneb ne alap ma mîdeb,” agak.

⁵⁹ Pen Jisas bî alap nop agak, “Nak yad eip ajor,” agak. Nîb agek, bî nîbak pen agak, “Bî Kîb, yîp yau agek, yad am bapi yad tîgel gîl onîm,” agak.

⁶⁰ Agek, Jisas nop pen agak, “Bin bî yîp ma nîñ dîpal ognap kîmel, bin bî yîp ma nîñ dîpal ognap dam tîgel gînîmel. Nak pen amił, God bin bî dîl kod mîdenîgab mînim ak ag ūek amnaŋ,” agak.

⁶¹ Pen bî alap agak, “Yad nak eip ajonîgabîr ak pen yîp yau agek, yad amił ami bapi, ai mam yad

okok kîrop mînîm ag ñî tep gîl, ñînmagîl pakîl, onîm,” agak.

62 Agek, Jisas pen agak, “Bin bî an wög dai wagîn gîl, gos par nîñîl, nab sînjak kîriç gînîgab ak, God bin bî dîl kod mîdenîgab mînîm tep ak ag ñeb bî wög ak gînîmîn rek ma lîp,” agak.

10

Jisas bî ne kojai nep ag yokek amîl karîp lîm ke ke amniłak

1 Kîsen Jisas bî ne ñînjuıl omal nokîm adîk gi dam umîgan alan (72) dîl, kîrop bîlokîl omal ke, omal ke, karîp lîm okok ke ke ag yokníg gîl agak, “Nîbi ned amîl, mînîm yad ak ag ñem, yad kîsen nînîgain,” agak. **2** Pen kîrop mînîm alap agak, “Tap wög kîb yîb mîdeb ak pen bin bî tap magîl pag dowep okok kojai ma mîdebal. Nîb ak, Bî Kîb wög dai nap nîb ak nop ag nîñem, bin bî tap magîl pag dowep ognap sek agek, am pag dolan.

3 Nîbi amnîm! Pen nîbep kaj sipsip ñîlik rek kain sapeb mîdebal nab sînjak ag yokebin. **4** Nîbi mani tin, wad, tob tîrîp okok sek ma dad amnîmîb. Bin bî ognap eip majîl nab sînjak mînîm ag parsek ma mîdenîmîb. **5** Pen karîp alap amjakîl, karîp ñîlik mîgan amlîg gi, kîrop mînîm tep ag ñîl agnîmîb, ‘God nîbep kod mîdeñ,’ agnîmîb. **6** Nîb agenîgabîm, bin bî God mînîm sain tep ne dep rek alap mîdenîgab ak, mînîm sain nîbi nîbak dînîgab. Mer ak, mînîm sain agnîgabîm ak nîbep ke adîk gi onîgab. **7** Pen karîp nîbak nep mîdîl, tap magîl dap ñînîgal ak ñîblîg gi mîdenîmîb. Bî wög gi pal okok pen saj dînîmel. Nîbak rek,

kırop mİNİM tep ak ag ñenigabİM rek, kiri pen tap magıl dap ñinigal. Pen nİbi karıp karıp ma gİNİMİb. ⁸ Pen taun alap amem, nİbep ag wasu dİl, tap magıl ñenimel ak, dİ ñiñnímİb. ⁹ Karıp lİM nİbak, bin bİ tap gonimij okok kırop gem, komimj lİNİMİj. Bin bİ okok magılsek kırop ag tep gİl agnimib, ‘God bin bİ dİl kod mİdenigab ak, tob wagın nİbep ak bİr owip,’ agnimib. ¹⁰ Pen taun alap amem, nİbep ag wasu ma denimel ak, majıl nab sİñak amił agnimib, ¹¹ ‘Karıp lİM nİbep aul aposin ak, sİlpil acip acip tob cİnop cİg dİp ak, nİbepe ke lig gi yokıl amobın. Pen nİn tep gİM! God bin bİ dİl kod mİdenigab ak, tob wagın nİbep ak bİr owip,’ agnimib. ¹² Yad nİbep agebin, kİsen mİNİM kİb nİññigal nİn ak, taun kİb Sodom bin bİ tap si tap tİmel nep gel gel yİN sİbok nİb amnak ak, mİNİM kİb nİññil yur sİkol rek dİNIGAL; pen bin bİ mİNİM nİbi am agem ma dİNIGAL okok, mİNİM kİb nİññil yur kİb yİb dİNIGAL.

Pen yur kİb dİNIGAL

¹³ “Korasin bin bİ okok abe, Betsaida bin bİ okok abe, tap ma gep rek ak gen, nİññil kİrİg gİpİM rek, yur kİb yİb dİNIGABİM. Pen taun kİb omal Taia Saidon bin bİ okok kırop, tap ma gep nİbak rek ognap gen nİplap ak, kiri walij pİg gi rİk yowip ognap yİMİL bİsİg gİl, tİN se dİ lİlİg gi dİ lİlİg gi mİdİl, tap tİmel gölügİpal nİbak kİrİg gİplap. ¹⁴ MİNİM kİb nİññigal nİn ak, Taia Saidon bin bİ okok yur sİkol rek dİNIGAL; pen nİbi Korasin bin bİ okok abe, nİbi Betsaida bin bİ okok abe, yur kİb yİb dİNIGABİM. ¹⁵ Pen nİn nİbak, nİbi Kapaneam bin bİ okok ak rek nep, seb kab ar

alañ sîñak ma amnîgabîm; pîs nep kau mîgan kîb eyan amnîgabîm,” agak.

16 Jisas bî ne okok kîrop agak, “Bin bî mînîm nîbep dînígal okok, mînîm nîbep nep mer, mînîm yad ak, kîri ak rek nep dînígal. Pen nîbep ma dînígal okok, nîbep nep mer, yîp ak rek nep ma dînígal. Pen yîp ma dînígal okok, yîp nep mer, Bî yîp ag yokek onek ak, nop ak rek nep ma dînígal,” agak.

Bî ne ag yokak okok adîk gi olak

17 Pen kîsen bî ne ñîñjuîl omal nokîm adîk gi dam umîgan alañ (72) nîb okok, karîp lîm okok gi rag kîrig gîl apîl, tep aglig gi Jisas nop aglak, “Bî Kîb! Kîjeki kîyob ñîlîk bin bî abañ ñôpal okok, yîb nak agil, ‘Jisas mîdeb rek amnîm!’ agon, apîn rek nîñjîl ambal,” aglak.

18 Agelak, Jisas kîrop agak, “Yad nîñ mîden nîñlig gi, kîjeki kîyob ñîlîk nap kîri Seten, añîm añîm rek dîl seb kab ar alañ nîb ap yap pakak.

19 Nîbep ag lîpin ak me,toi soin sarau, gaiwadö, kodal, tap sapeb nîb okok abe, Bî Kaual Maual kîlis ne ak abe, nîbep gi tîmel gînîmel rek ma lîp.

20 Pen kîjeki kîyob ñîlîk tap okok apîn rek nîñjîl söñ ambal, agil, mîñ mîñ ma gînîmîb; God ne yîb cînop seb kab ar alañ sîñak ñu kîl tîkip, agil, mîñ mîñ gînîmîb,” agak.

Jisas Nap God nop tep agak

(Mat 11:25-27; 13:16-17)

21 Magîl nîbak, Kaun Sîñ ak Jisas nop ap ran jakîl mîdek nîñlig gi, ne mîñ mîñ gîlîg gi, Nap ne nop agak, “Bapi, nak Bî Kîb seb kab ar alañ abe, lîm dai wagîn aul abe kod mîdeban ak, gos nak

ke nijek tep gip ar ak nep gipan. Cin bin bi kib gos niñ kid yikil ke nipin, apal bin bi okok, krop minim tep wagin ak ma yomban, pen ni pa sicol okok, nak krop gos tep nek, minim tep wagin ak nipal ak me, nep tep agebin,” agak.

²² Jisas nib agil agak, “Bin bi ognap yad bi tige pbi rek midebin ak ma nipal; Bapi ne nep yip niñip. Pen Bapi ne bi tige pbi rek mideb ak, bin bi ognap ma nipal; yad ke nep nipiñ. Ne yip kilis tap ne okok magilsek nib rek, bin bi krop yomnim agnigain bin bi okok nep, Bapi krop yomen nop niñigal. Bin bi ognap sek Bapi nop ma niñigal,” agak.

²³ Jisas nib agil, adik gitl, bi ne okok nep krop agil agak, “Tap nibaugh niñebim ak, mitn mitn ginimib. God nibep nep me di tep yib gek niñebim. ²⁴ God minim agep bi okok konai nep abe, kiñ okok konai nep abe, tap nibi udin niñebim nibaugh, niñin, agil, kod mideligipal ak pen kiri ma niñlak; minim nibi peyig niñebim nibaugh, niñin, agil, kod mideligipal ak pen kiri ma niñlak.

Jisas, bi tep Sameria nib ak, minim sid tikil agak

²⁵ Nit alap nab siñak, bi lo minim ag ñeb bi alap, Jisas yip tari minim agnimir, agil, apil nop ag niñil agak, “Minim ag ñeb bi, yad tari tari gitl, komir per midep magil ak dinim?” agak.

²⁶ Agek, Jisas nop agak, “Lo minim ak nu kiltikil, tari aglak?” agak.

²⁷ Agek, bi lo minim ag ñeb bi nibak agak, “Lo minim ak nipiñ, Mosis nu kiltikil agak,

‘God Bi Kib nak ak nop miñ miñ gil,
gos timid nak ak nop nil,
kilis nak ak magil sek nop nil,
nop midmagil yib linimin.

Nak ke midmagil lipan rek,
bin bi ognap krop ak rek nep midmagil
linimin,’ agak,” agak.

²⁸ Nib agek, Jisas bi nibak nop agak, “Nak yipid
gil apan; ar nibak nep kisen gil, komij per midep
magil ak dinigan,” agak.

²⁹ Jisas nib agek, bi lo minim ag neeb bi nibak,
yib yad ak sirkol ginnigab, agil, Jisas nop kauyen
ag niñil agak, “Lo minim nu kil tikak ak, bin bi
ognap krop midmagil linimb, agil, nu kil tikak.
Nib ak, bin bi akal krop midmagil linimb, agil,
nu kil tikak?” agak.

³⁰ Agek, Jisas bi lo minim ag neeb bi nibak nop,
minim pen aglig gi, kesim dil agak, “Bi alap
Jerusalem kirtig gil, taun kib Jeriko amnim, agil,
majil nab siñak amek niñig gi, bi tap si dep
ognap apil, nop tapin magil pakil, walij tap ne
okok pilig gi dad amel niñig gi, ne majil nab siñak
kimnig mapal tib midek. ³¹ Bi God nop tap sobok
gep bi alap, majil ar nibak amil bi nibak kimnig
mapal tib midek siñak niñil, pis kid nep ajep lil
amnak. ³² Pen bi Lipai wagin bi alap, majil ar
nibak nep amil, bi nibak kimnig mapal tib midek
siñak niñil, ne ak rek nep pis kid nep ajep lil
amnak. ³³ Pen bi Juda mer, karip lim Sameria
nib bi alap, majil par nokim nibak nep amil, bi
nibak kimnig mapal tib midek siñak niñil, nop
yimig yib niñak. ³⁴ Nop yimig yib niñil, midek

maŋ sɪŋak amił, soi nop okok wel ognap lɪl, ŋig wain ognap lɪl, soi nop okok ŋon gak. Soi ŋon gɪl, dɪ donki ar ne ak lɪl, karıp mani tauıl kɪneligipal ak dam lɪl, kod mɪd tep yɪb gak. ³⁵ Mɪnek amniğ gɪl, bɪ karıp kod mɪdoligip nɪbak nop silpa kɪd omal ŋɪl agak, ‘Nak bɪ nɪbaul nop kod mɪd tep gɪnɪmɪn. Pen mani titi agnigan ak, adık gɪ apɪl nep ŋɪnɪgain,’ agak,” agak.

³⁶ Jisas kesim nɪbak dɪl, ne bɪ lo mɪnɪm ag ŋeb bɪ nɪbak nop ag nɪŋak, “Bɪ majɪl nab sɪŋak pak lɪlak ak, bɪ omal nokɪm padıklıg gɪ amniłak okok, bɪ an ne ke mɪdmagɪl lak rek, nop mɪdmagɪl lak?” agak.

³⁷ Agek, bɪ lo mɪnɪm ag ŋeb bɪ ak agak, “Bɪ nop yɪmɪg nɪŋɪl gɪ tep gak bɪ nɪbak,” agak.

Agek, Jisas nop agak, “Nɪŋɪd nep ageban. Me nak amił, ar nɪbak rek nep gɪnɪmɪn,” agak.

Jisas ne Mata Maria air mal karıp kɪrop amnak

³⁸ Pen Jisas bɪ ne okok eip karıp lɪm alap amjakelak, bin karıp lɪm nɪbak mɪdekl alap apɪl, kɪrop poŋ dɪl dam karıp ne ak amnak. Bin nɪbak yɪb ne Mata. ³⁹ Karıp ne ak nɪnai alap mɪdekl. Yɪb ne ak Maria. Maria ne Jisas mɪdekl ulep sɪŋak ap bɪsɪg gɪl, Jisas mɪnɪm agek ak nɪŋ mɪdekl. ⁴⁰ Mata ne ke nep tap magɪl dagɪl, gos par nɪŋɪl, ap Jisas nop agak, “Bɪ Kɪb, Maria yɪp kırıg gek, yad ke nep tap magɪl cɪn dagilebin ak tep ma gɪp. Nop agek apɪl yad eip tap magɪl dagɪlɪr,” agak. ⁴¹ Agek, Jisas agak, “Mata, Mata, nak tap konjai nep gos par nɪŋeban ak tep mer. ⁴² Maria mɪnɪm tep yad nɪŋnɪm, agɪl, gos nokɪm ak nep nɪŋɪl, ap mɪnɪm

yad nıñ mideb. Bin bı alap tap tep dıp nıbak pili
gi dıñimıñ rek ma lıp,” agak.

11

*God nop sobok giñig, niñgil rek agnimib, agak
(Mat 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Ñın alap, Jisas karıp lim ke migan alap midil,
Nap God nop sobok giñig git midek. Sobok git juek
niñlig git, bı ne alap apıl nop agak, “Bı Kib, God
nop titi giñ sobok giñ? Jon bı ne okok krop ag ñek
nipal rek, nak cınop ak rek nep ag ñek niñin,”
agak.

² Agek, Jisas krop pen agak, “God nop sobok
giñig giñ, niñgil agnimib,
‘Bapi, bin bı okok yib nak agel ar amnañ.
Nak bin bı dıl kod midenigan ñın ak kasek
onimıñ.

³ Tap magit cınop ñın nokim nokim per per ñiban
rek ñimimın.

⁴ Bin bı ognap cınop git timel gel,
krop pen git timel ma gitpin rek,
cın tap si tap timel gitpin okok niñil kriç
giñimın.

Cınop kod midenimın,
gos alap piwakonimın, git timel ma gitjin,’
agnimib,” agak.

⁵⁻⁶ Jisas minim nıbak agil, bı ne okok krop
minim sid tikil agak, “Ñibi bı alap, kislim
nab kib eyan, bı niñeb ne karip amil agnigab,
‘Ñibemmam, bı niñeb yad alap par okok nıb
apıl karip yad ak apjakosip. Pen tap nop ñen
niñimın ak ma mideb ak me, nep apebin. Yip

bred magıl omal nokım ñan,’ agnıgab. Agenıgab, bı niñeb ne niňbak mìnım pen agnıgab, ⁷ ‘Kıslım nab kıb aul apıl yıp aknıb ma agnımın! Yad ñı̄ pai yad okok eip kijoñ giñil kınobın. Niň ak, yad titi gıl warıkıl, nep tap ageban niň okok dı̄ ñinim?’ agnıgab. ⁸ Pen niňbep agebin, bı̄ karıp nap niň ak, bı̄ niñeb yad, agıl, kasek dı̄ ma ñinigab, pen nop ñan agıl kod mı̄dlı̄g gī, kılı̄s gī mı̄deklı̄ mı̄deklı̄, agnıgab rek ñinigab. ⁹ Niň ak, niňbep agebin, tap tari ma mı̄donı̄mın, God nop ag niñjem, niňbep ñinigab. Tap tari piyo niñnjı̄gabım ak, dı̄nigabım. Cı̄nop kijoñ ak yı̄kañ, agıl, pak gu gu gem, yı̄knı̄gab. ¹⁰ Tari giñig: bin bı̄ God nop ag niñnjı̄gal okok, dı̄nigal. Bin bı̄ tap piyo niñnjı̄gal okok, dı̄nigal. Bin bı̄ cı̄nop kijoñ yı̄kañ, agıl, pak gu gu gel, kırop kijoñ yı̄knı̄gab. ¹¹ Niňbi ñı̄ pai nap okok, ñı̄ niňbi alap kıbsal nen agenıgab,toi alap ñinigan aka? ¹² Aka pen, yakır magıl nen agenıgab, kodal alap ñinigan aka? Ak rek nep nīg ma giñigan. ¹³ Niňbi bin bı̄ tep mer ak pen ñı̄ pai niňbi okok tap tep okok nep ñinigabım. Bapi seb kab ar alan sı̄ňak mı̄deklı̄ ak Bı̄ tep yı̄b. Ne tap tı̄mel alap ma ñinigab. Kaun Sı̄ň ak cı̄nop ñan, agenıgabım ak, Bapi niňbep ñinigab,” agak.

*Jisas Seten kılı̄s dı̄l tap ma gep rek geb, aglak
(Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)*

¹⁴ Pen bı̄ alap nop kıjeki aban ñagek, mìnım agıl mer, yokop nep mı̄deklı̄. Jisas kıjeki niňbak ag yokek, bı̄ aban ñag mı̄deklı̄ ak mìnım agek niñlı̄g gī, bin bı̄ niň mı̄delak okok kıb gaul giłak. ¹⁵ Pen bin bı̄ niň okok ognap aglak, “Ne kıjeki kıyob

ñilik nap kiri Bielsebul kılıs ne ak dıl, kijeki kiyob ñilik okok ag yokeb,” aglak.

16 Pen bin bi nıb okok ognap, Jisas tari gınigab, agıl, aglak, “Tap ma niŋep alap ke seb kab ar epel gek niŋil me, God nep ag yokek onak ak, niŋnigabiń,” aglak. **17** Pen Jisas gos tom kiri ke niŋlak ak ke niŋil agak, “Karip lım kib nokım alap, tiŋ asık ke ke lıl, bin bi kiri ke eip pen pen genigal ak, karip lım nıbak piş nep ap yap paknigab. Bin bi wagın nokım alap, ak rek nep tiŋ asık ke ke lıl, bin bi kiri ke eip pen pen ñagenigal ak, bin bi wagın nokım nıbak ap yap paknigab. **18** Nıb akniń rek nep, Seten wagın ne ak tiŋ asık ke ke lenigab ak, titi gił mid tep gınimin? Pen nıbi yip agebiń, ‘Bielsebul kılıs ne ak dıl, kijeki kiyob ñilik ag yokek söy ambal,’ agebiń. **19** Nıb agebiń ak, yakam nıbi ke okok kijeki kiyob ñilik okok titi gił ag söy yokpal? Yakam nıbi ke agnigal, bin bi niŋ gınimel rek ma liپ. **20** Pen yad God kılıs ne dıl, kijeki kiyob ñilik tap okok ag söy yokebin rek, nıbi niŋnigabiń, God bin bi dıl kod middep niň ak cınop bir owip aul, agıl niŋnigabiń.

21 “Pen bi kılıs alap, cim tu ne li tep gił, karip ne ak niŋ midenigab, bin bi ognap tap ne alap piłi gi dınimel rek ma linigab. **22** Pen bi kılıs yip alap ke apıl, nop eip pen pen gił pakenigab ak, cim tu karip siňak li tep gak ak sek piłi gi dıl, tap si dınigab okok dam nonim li niňigab.

23 “Bin bi an an yad eip ma midebal okok, wög yad gebin ak tiň wal gebal. Bin bi an an kiri bin

bì ognap yip ma dapenigal okok, bin bì yip onig gebal okok krop yik gi dam yokebal.

Kijeki kiyob nilik tap okok kauyan adik gi onimiq rek lip, agak

²⁴ “Kijeki kiyob nilik alap, bin bì abañ ñag midek, ag söñ yokek amnigab ak, am miñ mab nep nab okok amil, kau alap piyo niñil midenim, agil, am nab nib okok piyo niñ tag tag mer niñil, ‘Karip nilik migan ned midil opin ak amnin,’ agnigab. ²⁵ Agil, amil niñnigab, karip nibak lig gi tep gek, kau tep nep midenigab. ²⁶ Ne niñil okok amil, ne rek mer, kijeki kiyob nilik timel yib akniñ ar onid ak sek poñ di dapil, migan nibak am midenigal. Nig gek, bì nibak ned tep sikol sikol midoligip rek mer; miñi ne pis nep timel yib gil midenigab,” agak.

²⁷ Jisas minim nibak agek, bin bì koñai midelak nab nib siñak bin alap warikil, sik sik agil agak, “Naním nep tik dap ci ñak ak, miñ miñ yib ginimiq,” agak.

²⁸ Agek, Jisas pen agak, “Nib ageban ak pen bin bì an an God Minim ak niñil ageb rek ginigal okok, kiri miñ miñ ginigal,” agak.

*Tap alap ke gek niñin, aglak
(Mat 12:38-42; Mak 8:12)*

²⁹ Pen bin bì koñai yib nep ap mogim gel niñlig gi, Jisas krop agak, “Bin bì miñi midebim nab siñaul, tap si tap timel gilig gi midil agebim, ‘Tap ma gep rek alap seb kab ar alan gek niñin,’ agebim. Pen yad nibep agebin, tap alap ke gen ma niñnigabim. Bi God minim agep Jona nop gak ar ak nep yip gek, niñnigabim. ³⁰ Taun kitb

Ninepa bin bî okok, God mînîm agep bî Jona apîl gak rek nîñîl God nop nîñ dîlak rek, bin bî mînî mîdebîm okok, yad Bî Nî ne gînîgain rek nîñîl, nîñnîgabîm. ³¹ Pen bîrarîk nep bin kwin karîp lîm par mîdek okok nîb apîl, Kirj Solomon mînîm tep ageb ak nîñin, agîl, owak. Pen nîbi bin bî mînî mîdebîm okok, bî kîb Solomon rek mer, yad Bî Kîb yîb apîl nab nîbep sîñaul mîdîl, nîbep mînîm tep yîb ag ñen ma nîñ dîpîm. Nîb ak, mînîm kîb agep ñîn ak, kwin nîbak warîkil nîbep bin bî mînî mîdebîm okok mînîm kîb agnîgab. ³² Bîrarîk nep Jona am Ninepa bin bî okok kîrop agek, tap si tap tîmel göligîpal okok, tari gînîg nîg gîpîn agîl kîrig gîl, God nop nîñ dîlak. Jona ne agek nîñ dîlak ak pen mînî yad Bî Kîb yîb apîl nab nîbep sîñaul mîdîl, mînîm tep yîb ag ñen, tap si tap tîmel gîpîm okok ma kîrig gîpîm. Nîb ak, mînîm kîb agep ñîn ak, Jona ne warîkil nîbep bin bî mînî mîdebîm okok mînîm kîb agnîgab.

*Kîslîm nab okok rek ma mîdenîmîb
(Mat 23:1-26; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)*

³³ “Bin bî okok sîp dagîl tin cög mîgan okok ma we gînîgal; ar sîñâk alan tîk lel melîk gek, bin bî okok karîp ñîlik mîgan nîbak apîl mîsen nîñnîgal. ³⁴ Pen udîn magîl ak sîp melîk rek mîdeb. Udîn magîl ak mîd tep gînîgab ak, mîb gon nab adan melîk gîl mîd tep gînîgab, pen udîn magîl mîd tep ma gînîgab ak, mîb gon nab adan kîslîm gîp ak rek mîdenîgab. ³⁵ Nîbi nîñ rep gînîmîb, nab nîbi adan melîk mîdeb aka kîslîm mîdeb. Nîbi gos nîpîm, nab cîn adan melîk mîdeb ag gos nîpîm ak pen kîslîm onîmîn

rek lıp rek, nıbi ke nıŋ rep gınımib. ³⁶ Mıb goj nıbi nab adaŋ magılsek melık gi mıdlıg gi, mıgan sıkol eñap kıslım ma mıdenıgab ak, sıp melık gek nıbep melık pak nınígab aknıb rek lınígab,” agak.

Nıbi Perisi kai gac sek mıdebim, agak

³⁷ Pen Jisas mınim ag juek nıŋlıg gi, bı Perisi alap nop agak, “Apek karıp yad amıl tap nıñır,” agak. Agek, Jisas karıp ne amıl, karıp mıgan eyan tap nıñníg bısigak. ³⁸ Bısigıl, tap nıbek nıŋlıg gi, bı Perisi nıbak, gos ne ke nab okok nep nıñıl, bı nıbaul tari gınig cın Juda kai per gıpın rek, nınmagıl ne ak nıg lı yokıl mer, yokop nep tap nıbeb, agıl, gos ak nıňak. ³⁹ Jisas gos nıňak nıbak ke nıñıl nop agak, “Nıbi Perisi kai, kıri pler kap okok söŋ ken okok nıg pak tep gıpal rek ak gıpım ak pen nab nıbi eyan tap si tap tımel gıpım gac ak ap ran jakıl mıdeb. Nıbi bin bı tap tep kırop okok dın, agıl, gi tımel yıb nep gıpım. ⁴⁰ Nıbi saköl sek yıb. God nıbep wak ak nep ma gi lak; nab adaŋ abe gi lak. ⁴¹ Nıb ak, tap pler kap mıgan eyan mıdeb ak, bin bı tap ma mıdeb okok kırop nınímib. Nıg genıgabım ak, tap nıbi magılsek tıd gınıgab.

⁴² “Pen nıbi Perisi kai, nıŋ tep yıb gınımib: nıbi mıker kıb yıb dınígabım. Sıniňb, dil, tap yokop ki tep owepl wög dai tanıb okok nıñem, tap kıb rek lek, wök pag nıŋ damıl, wajrem alan amek, nonım lıl God nop nokım alap nıñ, agıl, per gos nıpım. Tap sıkol sıkol okok per nıg gił gıpım ak tep, pen tari gınig mınim wagın yıb ak nıñıl kisen ma gıpım? Bin bı okok kırop yıpıd gił gıp

ar ak ma gipim; krop timel gip ar ak nep gipim.
God nop midmagil ma lipim. Nig git, gi timel
gipim.

43 “Pen nibi Perisi kai, niñ tep yib ginimib:
nibi miker kib yib dinigabim. Nibi Juda mogim
gep karip okok amil, bi kib mab bog bisigpal
ar ak nep bisigpim. Gos nibi nipiñ ak, bin bi
konai midebal nab okok amon, ‘Minim ag ñeb bi
apeban e!’ agel, cinop tep ginigab, agil, nipiñ.
44 Pen nibi Perisi kai, niñ tep yib ginimib: nibi
miker kib yib dinigabim. Bin bi ognap niñil,
niñbep bi tep yib apal ak pen cip tigel gipal ki
timel mideb migan okok bin bi ma niñil ar alan
ajpal rek midebim,” agak.

45 Jisas nib agek, lo minim ag ñeb bi alap
nop agak, “Minim ag ñeb bi, minim kilis yib lil
ageban nibak, cinop ak rek nep ag jueban,” agak.

46 Agek, Jisas agak, “Pen nibi lo minim ag ñeb
bi okok, niñ tep yib ginimib. Nibi miker kib yib
dinigabim. Minim kil tep apim ak, wad miker
kib okok rek, bin bi okok krop gom nibim ak pen
krop yimig niñil ag tausak ma dipim. **47** Pen nibi
lo minim ag ñeb bi okok, niñ tep yib ginimib.
Nibi miker kib yib dinigabim. Nased acik nibi
okok birarik nep bi God minim agep bi okok
krop ñag pak lilk. Pen nibi God minim agep bi
okok cip tigel krop gi lipim. **48** Gipim nibak, tep
nep paklak, agil, gipim. Nased acik God minim
agep bi okok ñag pak lilk; nibi pen cip tigel
krop gi lipim. **49** Nib ak, God gos tep ke niñip
ak agak, ‘Bi minim yad agep okok, bi minim tep
yad dad ameb okok krop ag yoknigain, pen krop

yo nīñil, ognap gi tīmel gił, ognap pīs nep ñag pak līnígal,’ agak. ⁵⁰ Pen bīrarīk nep, God līm dai wagīn aul gi līníg gak ñīn ak tīkīl, bī God mīnīm agep okok kīrop per pakel owīp rek, bin bī mīñi mīdebiṁ sīñ aul, tap dai nībak pen dīnígabīm. ⁵¹ Mīker nībak me, bī Ebol nop ned wagīn gił ñag pakīl, ñag pak dapīl, ñag pak dapīl, kīsen Sekaraia nop, kau tap sobok gi ñeb karīp ñīlik mīgan ak kīdadān, kab kolīm dī gīlak bīd ar sīñ aul, nab sīñak ñag pak līlak. Nībep nīñid yīb agebin, mīnīm mīker nībak magīlsek, bin bī mīñi mīdebiṁ okok dīnígabīm. ⁵² Pen nībi lo mīnīm ag ñeb bī okok, nīñ tep yīb gīnīmīb. Nībi mīker kīb yīb dīnígabīm. Mīnīm tep ak, gos tep nīñeb karīp ñīlik mīgan kījoñ ki ak nībi dīl, okok we gīpīm. Okok we gīpīm ak, bin bī karīp ñīlik mīgan am nīñin, agīl gos nīpal okok, kīrop per majīl magrem ag rīkpīm,” agak.

⁵³⁻⁵⁴ Jisas kīrop nīb agīl söj amek nīñlig gił, lo mīnīm ag ñeb bī okok abe, bī Perisi okok abe nop yo nīñlig gił aglak, “Mīnīm tari ak agon, pen agek nīñil, nop dam mīnīm kīb agīn,” agīl, Jisas nop mīnīm esek esek ar ognap agel amnak.

12

*Tap we gił gīpal okok mīseny nīñnīgal
(Mat 10:26-27)*

¹ Pen ñīn alap, bin bī koñai yīb nep ap mogīm gił, pen pen cīrok cīrok ñīl bin bī ognap tob tau pag jīsīpīk masīpīk gīlig gił amel nīñlig gił, Jisas bī ne okok kīrop agak, “Perisi kai per gi tīmel gīpal ak we gił, mīd tep gīpīn, ag gos nīpal. Nībi nīb

aknıb rek gìnimib rek lıp ak, nibi yis kiri ak niñ
tep yib gìnimb. ² Tap we gıl gipim okok, kisen
misen lek niñnígal. Minim kapkap ag we gipim
okok, ak rek nep misen lek niñnígal. ³ Pen minim
kislím eyan apim ak, melik sek agel niñnígal.
Minim kapkap karip miğan eyan apim ak, meg
miğan dap ranıl karip ar alan agel, yiğ dad karip
lim okok dad amnígal,” agak.

God nop nep pırıknımib
(Mat 10:31)

⁴ “Bin bi yad sığ aul, niñbep agebin, God nop cıg
gon, cınop ñag paknígal, agıl, ma pırıknımib. Ak
yokop mib gon ar ak nep gi tımel gel, ki giniñab.
Kisen kiri tap alap niñbep gìnimeł rek ma liniñab.
⁵ Niñb ak, yad niñbep agebin, nibi pırık giniñg, Bi
niñbep mib gon ñag pak lıl, kisen niñbep mab ke
yineb miğan eyan dı yoknímim rek lıp, Bi niñbak
nep pırıknımib. Ne nep Bi pırıkep me; nop nep
pırıknımib.

⁶ “Niñbi niñpim, bin bi yakır sıkol aknıb mamiñ
alan sıkim gıl, mani lakañ sıkol omal nep
diñpal. Yakır sıkol niñb okok, God nokim alap
ma niñnímim rek ma lıp; magılseñ niñeb ak nep
mideb. ⁷ Pen niñbi bin bi okok tap yib; yakır
okok niñbep eip adıp adıp rek mer. God nabıç cög
kımkas niñbep ak magılseñ wök pagıp ak me, niñbi
ma pırıkił, gos sek middenımib,” agak.

*Jisas bin bi ne midebim ak, bin bi okok misen
agnimib*

(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Niñbep minim niñid agebin, bin bi Jisas pis
ken midebın, agıl, bin bi midebal nab sığak

misen ag yikenigal ak, yad krop pen abe bin bi sij aul yip pis ken midebal, agil, God ejol ne midebal nab sijak misen ag yiknigain.⁹ Pen bin bi Jisas pis ken ma midobin, agil, bin bi midebal nab sijak misen agenigal ak, yad krop pen abe bin bi sij aul yip pis ken ma midebal, agil, God ejol ne midebal nab sijak misen agnigain.

¹⁰ “Bi Ni ne nop ag juenigal ak, God niñil krig ginig, krig ginigab; pen Kaun Sij ak nop ag juenigal ak, God ne niñil ma krig ginigab.

¹¹ “Pen nibep minim kib agniggil, dad Juda mogim gep karip sijak, aka gapman bi kib midebal nab sijak, aka kinj midebal nab sijak, dapenigal ak, pen minim tari ak dil agin, agil, gos par ma niñnimib. ¹² Warik agem niñlig git, won nibak nep Kaun Sij ne nibep gos nek niñlig git, niñil agnigabim,” agak.

Tap konjai din, agil, gos ak ma niñnimib

¹³ Bin bi konjai midelak nab nib sijak, bi alap Jisas nop agak, “Minim ag neb bi, nak mam yad ak nop agek, bapi tap ne di lili kimak okok, nonim li yip pis kid ke naej,” agak.

¹⁴ Agek, Jisas nop pen agak, “Yip bi an agil, ‘Bi tap tig bilok neb ak midenimin,’ agek niñil tap nibep okok di nonim li niñim?” agak. ¹⁵ Jisas nib agil, bin bi midelak okok krop agak, “Niñ tep yip ginimib. Tap konjai nep din, agil, gos ak ma niñnimib. Tap konjai din, agil, gos niñigabim ak, mid tep ginimib rek ma linigab,” agak.

¹⁶ Pen Jisas minim alap krop minim sid tikil agak, “Bi mani konjai midenigab alap, wog dai ne ak, wid magil tap okok konjai yib nep midenigab.

17 Gos ne okok nep ke niñ damıl, ‘Tap niñeb yad koñai nep mideb okok, karip niñlik miñan akal dap lıl, niñb middenim?’ agnigab. **18** Pen gos alap niñil, ‘Karip sîkol okok tib wal gi yokıl, karip kib kib okok nep gi lıl, wid magil yad abe, tap yad okok abe magilsek di karip niñlik miñan niñb okok dam linigain. **19** Yad niñ gił, adi ke agnigain, “Bi aul. Nak tap tep koñai yib mideb ak mi koñai yib nep midebil ma kır ginigab. Niñ ak, wög nak ak kırig gił, tap nak niñb okok nep niñblig gi, niñ niñblig gi, miñ miñ gilig gi, gi middenim,” agnigain, agnigab. **20** Niñ agil gos niñnigab, pen God nop agnigab, ‘Nak bi saköl sek yib! Miñi kislim nab eyan nep kimnigan. Tap nak koñai nep gi jin gi lek mideb niñb okok, an rek di niñb middenigab?’ agnigab.

21 “Niñbak rek me, bin bi tap tep okok koñai nep di mogim gipal ak pen God udin yirik ne siñak kiri bin bi yim gep rek midebal,” agak.

God cînop kod middenigab, agil, gos par ma niñnimib

22 Jisas niñb agil, bi ne okok kîrop agak, “Niñ ak, ‘Tap magil akal niñb dîl niñb midojin, walij akal niñb dîl yim midojin,’ agil, gos par ak ma niñnimib. **23** Tap niñeb ak tap kib mer. Komij midep won ak tap yib. Walij tap okok tap kib mer. Miñ gon ak tap yib. **24** Yakir midebal okok niñim. Yakir okok, bin bi gi pal rek, wid wög gi yimel, pok gek ma tik dopal. Wid magil tik dap mogim gep karip kiri alap ma mideb. God nep me tap niñeb kîrop niñb. Ne tap sîkol okok gos niñil niñ giñ ak, niñbi tari giñig cînop bin bi ma kod middenigab, agil,

gos par nîpîm? Yakır okok tap sîkol; nîbi tap sîkol mer. ²⁵ Pen nîbi gos par nîjenîgabîm ak, kîmnîg gînîgabîm ñîn ak kîrîg gîl, magîl alap sek mîdenîgabîm aka? ²⁶ Ak tap sîkol, pen nîbi ke tap sîkol nîbak gînîmîb rek ma lîp. Nîb ak, nîbi tari gînîg tap yokop ar ognap gos par nîpîm? ²⁷ Tap be okok tanîl, magîl pîlîl sîm yokîp ak pen ke walîj gîl tîb kadîg gînîmîn rek ma lîp. God nep gek, tîb kadîg tep yîb gî mîdeb. Pen Kin Solomon tîb kadîg tep yîb golîgîp ak, kausîl okok tîb kadîg tep gî mîdeb ak rek ma golîgîp. ²⁸ Tap be okok tanîb nîb okok tap yokop; per ma mîdenîgab. Mîñi rek mîdîl, tol menîk tîb gî rîk dî mab dagîlel yînnîgab. God ne tap yokop okok gos nînjîl nîb gîp ak, nîbi tari gînîg cînop walîj ma ñînîgab, agîl, gos par nîpîm? Nîj dep magîl nîbi ak par ma mîdeb. ²⁹ Cîn tap magîl, ñîg, tap okok akal nîb dîl ñînjîn, agîl, gos mîker ak ma nîjnîmîb. ³⁰ Bin bî God nop ma nîpal okok, gos nîbak rek nîpal. Pen Nap nîbi ak nîbep saköl ma gîp; tap nîbi ma mîdeb okok nînjîp. ³¹ Nîb ak pen, God bin bî dîl kod mîdenîgab ak, cînop sek dînîmîn, agîl, gos nokîm nînjîl gem amek me, nîbep kod mîdlîg gî, tap nîb okok nîbep ñînîgab.

*Karîp lîm seb kab ar alan sîňak tap tep tep dî
mogîm gînîmîb*

³² “Kaj sipsip bad sîkol yad sîň aul, Nap nîbi ak, nîbep dîl kod mîdenîgain, agîl nînjîp ak me, nîbi ma pîrîknîmîb. ³³ Tap nîbi mîdeb rek okok, sîkim gî mani dîl, bin bî tap ma mîdeb okok kîrop ñînîmîb. Ñîg genîgabîm ak, mani tin nîbi wor ma gîl per per nep mîdenîgab; tap tep tep nîbi seb

kab ar alan sijak m̄idil ma k̄ir ḡinigab; b̄i si dep ap̄il si ma d̄inigab; s̄ipsep tap okok ma n̄iññigab.
34 Pen tap tep n̄ibi okok l̄im dai ar wagin aul d̄i mogim genigabim ak, c̄ibur gos m̄idmagil n̄ibi ak, ak rek nep l̄im dai ar wagin aul m̄idenigab. Pen tap tep n̄ibi seb kab ar alan sijak d̄i mogim genigabim ak, c̄ibur gos m̄idmagil n̄ibi ak, ak rek nep n̄ib alan m̄idenigab.

Gijin gil m̄idenimib

35 “N̄ib ak, walij n̄ibi ak ulep ulep pag tep gil, sib nag pog li tep gil, s̄ip dagil liñ n̄inlig gi m̄idenimib. **36** Bi wög gi ñeb okok agnigal, Bi kib c̄in ak, bi n̄iñeb ne bin d̄il eip tap kib ñib m̄idel n̄inlig gi, ulep adik gi onigab,’ agil, n̄iñ nep m̄idenigal. Bi kib kiri ak adik gi ap̄il, kijon pak gu gu gek, kasek yiknigal. N̄ib aknib rek n̄ibi n̄ig ḡinimib. **37** Pen ne adik gi ap̄il, kiri n̄iñ m̄idenigal ak n̄iñil, kiroc d̄i tep yib ḡinigab. Bi kib n̄ibak ne ke, walij ne ak ulep ulep pag tep gil, sib nag pog li tep gil, kiroc agek, ap̄il tap ñiñeb li ñibal kau ak bisig kis kis gel, ne ke tap ñiñeb okok dam kiroc ñinigab. **38** Pen bi kib kisl̄im nab kib eyan aka klokil agenigab won ak ap̄il n̄iññigab, bi ne okok wisin ma kinenigal, kiroc d̄i tep yib ḡinigab. **39** N̄ib ak, n̄iñim. Bin bi karip nap n̄ib okok, bi tap si dep bi onigab ñin ak, agil, n̄iñ m̄ideblap ak, karip kiroc p̄ipagil, tap kiroc okok ma si d̄ipkop. **40** N̄ib aknib rek, Bi Ñi ne onigab, agil, kod m̄idenimib. Ma onigab agil gos n̄iññigabim magil ak nep onigab,” agak.

*God nop wög gī tep ḡin̄im̄ib
(Mat 24:45-51)*

41 Jisas n̄ib agek, Pita agak, “B̄i K̄ib, m̄in̄im̄ s̄id t̄ik̄il ageban n̄ibak, c̄inop nep ageban aka bin b̄i okok maḡilsek ageban?” agak.

42 Agek, B̄i K̄ib pen agak, “B̄i an gos tep m̄idek, wög gī tep ḡin̄igab b̄i ak, b̄i k̄ib ne karip ne ak amnīg ḡil b̄i n̄ibak nop agn̄igab, ‘B̄i wög ȳip ḡipal ognap k̄irop kod m̄idīl, tap n̄īnejeb k̄irop okok nonim̄ l̄i n̄ilīg gī m̄idenim̄in̄,’ aḡil, amnīgab. **43** N̄ib ak, k̄isen adīk gī ap̄il, agn̄igab rek nep genīgab ak n̄īnj̄il, nop d̄i tep ȳib ḡin̄igab. **44** Yad n̄ibep agebin, b̄i k̄ib n̄ibak agek, b̄i ne gī tep ḡin̄igab n̄ibak tap ne okok maḡilsek kod m̄idenigab. **45** Pen b̄i wög gī ñeb ne ak, b̄i k̄ib yad ak kasek ma apeb, aḡil, bin b̄i wög gī ñeb ognap k̄irop tap̄in maḡil pak̄il, tap k̄ib ñib̄il, ñig wain konjai ñib̄il, saköl ñaḡil, gī m̄idenigab. **46** Pen b̄i k̄ib ne ma onīgab, aḡil, n̄īnj̄igab ñin̄ ak nep ap̄il, nop t̄ib gī r̄ik ma r̄ik ḡil, bin b̄i m̄in̄im̄ nop ma n̄ipal nab k̄irop sīnj̄ak ag yoknīgab.

47 “B̄i wög gī ñeb b̄i alap, b̄i k̄ib ne m̄in̄im̄ agn̄igab ak n̄īnj̄ tep ḡin̄igab, pen m̄in̄im̄ nop ak t̄ib jūil, agn̄igab rek ma ḡin̄igab ak, b̄i k̄ib agek, k̄iri nop tap̄in pakn̄igal. **48** Pen b̄i wög gī ñeb b̄i alap, b̄i k̄ib ne m̄in̄im̄ agn̄igab ak ma n̄īnj̄il, m̄in̄im̄ agn̄igab rek ma ḡin̄igab ak, b̄i k̄ib agek, k̄iri nop pak̄il yur s̄ikol rek ñīnj̄igal. God bin b̄i k̄irop tap konjai ñīnj̄igab okok, ȳip pen tap konjai ȳib ñīnj̄igab okok, ȳip pen tap konjai ȳib ñīnj̄im̄ib, agn̄igab.

*Bin b̄i ognap Jisas nop ma d̄il as̄ik ke ke l̄inigal
(Mat 10:34-36)*

49 “Yad opin ak, l̄im dai ar wagin aul s̄ip p̄ig yoknīg opin. Karip l̄im okok magilsek b̄ir yinbkop ak tep! 50 Yip yur pak nīnig gebal ak, yip mīker kib yib gip. Mīker kib nitbak mid dam dam, yip yur pak saknigal nīn ak nep auan amnīgab. 51 Nībi yip agnīgabim, bin b̄i tig j̄im nīnig owip agnīgabim ak pen ak mer. Yad opin rek, bin b̄i okok gos ar ke ke nīnjil as̄ik ke ke l̄inigal. 52 Mīni nīn aul tikil, amilgon apilgon aknīb mamid rek midenigal ak, omal nokim yip del, omal yip ma d̄il, as̄ik ke ke l̄inigair. Pen mer ak, omal yip der, omal nokim yip ma d̄il, as̄ik ke ke l̄inigal. 53 Bi apil mal, nī ne aka nap yip ma dek me, as̄ik ke ke l̄inigair. Bin amil mal, pai ne aka nonim yip ma dek me, as̄ik ke ke l̄inigair. Nonim eip nī ne bine ak eip, ak rek nep ginigair; nonim aka nī ne bine ak yip ma dek, as̄ik ke ke l̄inigair,” agak.

*Krais ak apeb, agil, ma nīnlak
(Mat 16:2-3; Mak 8:11-13)*

54 Pen Jisas minim alap sek kirop agak, “Pib panjid ameb pis kid kimi komib nīnjil, mīni mīnab nīagnig geb, agil nīnj midem, midak midak apim rek nep mīnab nīagnigab. 55 Yigen kib okim nīb okol git apek nīnjig git, mīni pib kib l̄inig geb, agil nīnj midem, midak midak apim rek nep pib kib l̄inigab. 56 Nībi bi esek agep! Tap l̄im dai wagin aul nīnj tep git, tap seb kab ar alan nīnj tep git gipim ak, pen tari ginig nīn kib per kod

m̄ideliḡip̄im ak, m̄in̄i b̄ir ow̄ip, aḡil ma n̄ip̄im?”
agak.

*B̄i nep m̄in̄im k̄ib agn̄igab ak eip m̄in̄im t̄ig
asikn̄im̄ib*
(Mat 5:25-26)

⁵⁷ “N̄ibi ti ḡin̄ig, maj̄il n̄ibak tep, maj̄il n̄ibak
t̄imel, aḡil ma n̄ip̄im? ⁵⁸ Pen b̄i alap, nep m̄in̄im
k̄ib agn̄ig dad amebin, agon̄im̄in̄, m̄in̄im k̄ib
n̄ibak tari ḡin̄ig agn̄ig amob̄ir, aḡil, maj̄il nab
s̄in̄jak aml̄ig gi, nop eip m̄in̄im ag t̄ig asik tep
ḡin̄imir. Mer ak, nep dam b̄i k̄ib m̄in̄im n̄in̄eb
ñin̄maḡil ar ne ak yokek, ne pen nep dam polis-
man ñin̄maḡil ar k̄rop okok lek, nep p̄is nep
dam m̄in̄ l̄in̄igal. ⁵⁹ N̄ib ak, yad nep agebin, nak
naḡiman nep mid̄il, tap dai nak okok p̄is nep dai
pag ju sak̄il me, söj amnīgan,” agak.

13

*N̄ibi tap si tap t̄imel ḡip̄im ak ma k̄ir̄ig
ḡin̄igab̄im ak, k̄imn̄igab̄im*

¹ Maḡil n̄ibak, bin b̄i ognap ap̄il, Jisas nop aḡil
aglak, “Galili bin b̄i ognap ap̄il, God sobok gep
karip̄ ak tap sobok gi ñel n̄in̄lig gi, maḡil n̄ibak
nep gapman b̄i k̄ib Pailot k̄rop p̄is nep ñag pak
lak,” aglak. ² Agelak, Jisas k̄rop agak, “Galili bin
b̄i n̄ib okok nep, tap si tap t̄imel akn̄ib ke gel
n̄ib ḡip̄, pen Galili bin b̄i ognap tap si tap t̄imel
s̄ikol s̄ikol ḡipal rek n̄ib ma ḡip̄, aḡil, n̄ip̄im ar?
³ Ak mer! Yad n̄ibep agebin, tap si tap t̄imel
ḡip̄im okok tari ḡin̄ig nīg ḡip̄in̄, aḡil, ma k̄ir̄ig
ḡin̄igab̄im ak, bin b̄i n̄ib okok k̄imlak rek nep,
n̄ibi maḡilsek ak rek nep k̄imn̄igab̄im. ⁴ Pen

Siloam cöb ulep sığjak, karıp par kib tı pañ pe
gil bin bı aknib kagol piş kıl adañ (18) kırrop
pak lak ak, tap si tap tımel aknib ke gel nıg gip,
pen bin bı Jerusalem midebal ognap tap si tap
tımel sıklol sıklol gipal rek nıg ma gip, agıl, nıpm
ar? ⁵ Ak mer! Yad nıbep agebin, tap si tap tımel
gipim okok tari gınig nıg gipin, agıl, ma kırıg
gınigabım ak, bin bı nıb okok kımlak rek nep,
nibi magılısek ak rek nep kımnıgabım.

Mab alap magıl ma pılıp

⁶ Pen Jisas mıñım sid tıkkıl kırrop agak, “Bı alap
ułem magıl alap piłan, agıl, yın ak ju dapił,
nag wain wög ne sığjak yımniğab. Kisen adık
gi apıl nıñıgab magıl alap ma piłnígab. ⁷ Bı
wög gep ne ak nop agnígab, ‘Mı omal nokım mı
nokım nokım yınek nıñıg gi, per apıl nıpin ułem
yımnek ak magıl nıñeb alap ma pılıp. Nıb ak,
wög dai yad nab sığjak mideb ak tep ma gip. Tıb
yokan!’ agnígab. ⁸ Agenígab, bı wög gi nıeb ne
agnıgab, ‘Bı kib, ułem wagın nıbak mıñi tıb ma
yokep. Yad ułem wagın nıbak kıpıl gi tep gił,
tap kas kas ognap dap len, ⁹ mı kisen nıb ak
magıl piłnímın ak, kırıg gınimın; pen magıl ma
piłnímın ak, tıb gi rık yoknímın,’ agnígab,” agak.

Jisas bin alap kıl magıl nık gak gek, yıpıd gak

¹⁰ Pen Juda God nop sobok gep nıñ alap, Jisas
Juda mogım gep karıp alap amıl, kırrop mıñım
ag nı midek. ¹¹ Karıp nılik mıgan nıbak bin alap
ap midek. Bin nıbak nop kijeke kiyob nılik gek,
kıl magıl ne ak nık nık gił nep ajolıgip mı aknib
kagol piş kıl adañ (18) yınak. ¹² Jisas bin nıbak

nop agek apek agak, “Tap nep gip ak komiñ lip,” agak. ¹³ Nib agil, nop di niñek niñlig gi, magil nibak nep kid magil ne ak yipid gek, God yib ne ak agek ar amnak.

¹⁴ Pen Jisas God nop sobok gep nñin ak gek komiñ lak ak niñil, bi kib Juda mogim gep karip nibak kod midoligip ak, Jisas nop niñek milik yapek, bin bi ap midelak okok krop agak, “Nibi bin bi tap gip okok, wög gep nñin aknib kagol onid nep apem komiñ linimin. Miñi God nop sobok gep nñin aul niñ ma ginimib,” agak.

¹⁵ Nib agek, Bi Kib nop pen agak, “Nibi bi esek agep! Kaj kau, kaj donki nibi okok non gi lem midenigab siñak, God nop sobok gep nñin ak niñ nen gek, krop nag wisibil, dad amem niñ nñijnigal aka mer? ¹⁶ Pen based acik cin Abraham tikil, tik dap lilkai pai aul, Seten nop birarik nep non gi lek, mi yin kagol pis kid adan mideb ak, nop yimig ma nepim ar? Miñi God nop sobok gep nñin aul, nag ne wisib yokesin, yip minim kib agebim ar? ¹⁷ Jisas nib agek, bi nop niñel milik yowak okok nabij yib gak. Pen bin bi ognap okok, Jisas tap ma gep rek goligip okok niñil, miñ min yib gilak.

Mab mastad magil ak, minim sid tikil agak

¹⁸ Jisas minim alap sek agil agak, “God bin bi díl kod midenigab minim ak nibep ag nñinig gebin ak, titi giñ agen, nibi niñ tep ginigabim?

¹⁹ Me minim agnig gebin ar nibaul rek mideb. Bi alap mab mastad magil ak dam wög dai ne ak yimek, tan kib giñ tam liñ kid kid amenigab, yakir okok apil lek lek kid midenigal,” agak.

20 MİNİM alap pen kauyan agak, “God bin bî dîl kod mîdenigab mînim ak, titi gîl agen, nîbi niñj tep gînigabim? **21** Ar nîbak rek, bin alap yîs bad sîkol sîkol alap dîl, plaua tin kîb eyan sek tîg adîk madîk gek mîdlig gî, kîb yîb tannigab rek ak gînigab,” agak.

*Kijon sîkol ak
(Mat 7:13-14,21-23)*

22 Pen Jisas Jerusalem amnîg gîl, yîpid gîl ma amnak. Ne taun okok abe, bin bî karîp tîrig tîron mîdelak okok abe, nab nab kînlîg gî, mînim ag ñîlîg gî amnak. **23** Bin bî mîdelak nîb okok, bî alap Jisas nop agak, “Bî Kîb, God yokop bin bî omal nep dî komiñj yoknîgab aka?” agak.

Agek, Jisas kîrop agak, **24** “Nîb ak, nîbi kîlis gîl nep, kijon wagîn sîkol tam nîbak amnîgabim. Bin bî konjai yîb nep, kijon tam sîkol nîbak amnîn, agîl, am sisinj tîk mer niñnîgal. **25** Tari gînîg, bî karîp nap nîb ak kijon gîñnîgab, nîbi söñ okok nep mîdîl, pak gu gu gîl agnîgabim, ‘Bî kîb, kijon yîkan!’ agnîgabim. Nîbi nîb agem, ne pen pe agnîgab, ‘Nîbi akal nîb? Yad nîbep ma nîpin!’ agnîgab. **26** Agenîgab, nîbi pen agnîgabim, ‘Nak ned karîp lîm cîn ak apîl, nep eip tap nîbil ñîg nîbil goligîpin; nak cînop mînim ag ñölîgîpan,’ agnîgabim. **27** Nîbep pen agnîgab, ‘Yad nîbep ma nîpin. Nîbi akal nîb yad ma nîpin. Nîbi bin bî tap si tap tîmel gîpîm ak me, nîbep kijon ma yîknîgain. Amnîm!’ agnîgab. **28** Kîsen nîbi niñnîgabim, Ebrahim, Aisak, Jekop, bî God mînim agep bî okok, God karîp lîm per mîdep ak God eip mîdenîgal, pen nîbep ag söñ yokek,

sıl kib aglig gi, meg miğan su tibiklig gi nep midenigabim. ²⁹ Pen bin bi par okok nib, pitb apeb pis ken nib, pitb panjd ameb pis ken nib, okim okok nib, okid okok nib, God karip lim per middep ne ak apil, bisig gi jim nil tap kib niñnigal. ³⁰ Pen bin bi miñi kid ken yib siñak midebal okok, kisen ognap ned am midenigal. Pen bin bi miñi ned amebal okok, kisen ognap kid ken yib okok midenigal,” agak.

Jisas Jerusalem niñek mapin gak

³¹ Won nibak nep, bi Perisi ognap apil Jisas nop aglak, “Gapman bi kib Herod nep ñag pak linig geb. Nib ak, nak karip lim aul kiriç git, karip lim ke alap amnoj,” aglak.

³² Agelak, Jisas agak, “Nibi am kain sapeb nibak nop agem, niñ midonimtiñ. Miñi abe, tol abe, bin bi kijeki kiyob nilik aban ñaqip okok gen komiñ lili, bin bi tap git okok gen komiñ lili, ginigab. Miñek pen, niñ omal nokim ak me, wög yad ak gi saknigain. ³³ Pen miñi, tol, menik yad majil amnin ag gos nippin ak amnigain. Bi God minim agep okok kirop Jerusalem nep ñag pak linigal.

³⁴ “Jerusalem! Jerusalem! God ne minim agep bi ne nibep nen agil ag yokak bi okok, tari ginig per kab ju pak lipim? Kilocil nilik di auan mok okok lip rek ak, yad per ni pai nak okok di tep ginim, agil, nippin ak pen yip yirik niñil mer apim. ³⁵ Nib ak, niñim. Karip nibi ak kau nep middeb. Midak, nibi yip ma niñnigabim; kisen okok, ‘Bi nibaul Bi Kib ag yokip apeb aul, God gek, yib ne ar alan amnan,’ agnigabim niñ ak me, yip kauyan niñnigabim,” agak.

14

Jisas, bì ñinmagıl tob su gak alap nop gek, komiŋ lak

¹ Juda God nop sobok gep ñin alap, Jisas amıl Perisi bì kib alap karip ne ak tap ñibek niŋlıg git, bin bì midełak okok, ne tari rek ginimij, agit, niŋ i sek li midełak. ² Tari ginig: ñin nibak, bì ñinmagıl tob su gak alap ap midek. ³ Jisas, bì Perisi okok abe, bì lo minim ag ñeb bì okok abe, krop agak, “God nop sobok gep ñin aul, bì tap git alap gon komiŋ linigab ak tep aka mer? Lo minim tari ageb?” agak.

⁴ Agek, minim alap pen ma aglak. Nib ak, Jisas bì ñinmagıl tob su gak ak nop di niŋek komiŋ lak. Komıŋ lek, Jisas bì nibak nop ag yokek amnak.

⁵ Jisas bì nibak ag yokıl, bì nib okok krop agak, “Ñi pai nibi alap aka kaj kau nibi alap, God nop sobok gep ñin ak ñig milpit kau miŋan eyan yapanigab ak, nibi kasek am di yoknigabim aka mer?” agak.

⁶ Agek, kiri pen minim alap agnimel rek ma lak.

Cin yib kib midej, agil, gos ak ma niŋnimib

⁷ Pen bin bì nib okok tap magıl ñinig apıl, kau bisigep tep tep ar ak nep niŋil bisigin, agit, bisiglak ak, Jisas niŋil, minim alap minim sid tikil agak, ⁸ “Bì alap bin dinig git, tap kib ñinig nibep sik agek amıl, kau bisigep tep linimij ar ak ma bisignimib. Tari ginig: bin bì kib ognap onimel rek lip. ⁹ Nib ak, nibi kau bisigep tep ar nibak bisig genigabim ak, bì nibep sik agnigab ak apıl agnigab, ‘Nak ke siŋak amnoŋ, bì kib aul

ar n̄ib s̄ıŋak b̄isigaŋ,’ agek, nod nabıŋ gek n̄ıŋlıg gi, am l̄ılıg gi am bak okok b̄isignıgaban. ¹⁰ Pen n̄ibep, tap n̄ıŋın, agıl, sı̄k agenımel, am gol okok b̄isig m̄ıdem me, b̄ı n̄ibep sı̄k agnıgab ak apıl agnıgab, ‘Bı n̄ıbemmam. Nak apıl kau ar tep aul b̄isig gan,’ agek, bin b̄ı tap n̄ıŋníg ap m̄ıdenıgal okok nep n̄ıŋıl, b̄ı ak nab aul b̄ı k̄ıb nep m̄ıdeb, agnıgal. ¹¹ N̄ib akn̄ib rek, c̄ın ȳıb k̄ıb m̄ıdeb, ag gos n̄ıpal bin b̄ı okok, God ȳıb k̄ırop gek ap yonıgab. Pen c̄ın ȳıb k̄ıb ma m̄ıdeb, ag gos n̄ıpal bin b̄ı okok, God ȳıb k̄ırop gek ap rannıgab,” agak.

¹² Jisas m̄ınım ar n̄ibak agıl, b̄ı tap k̄ıb n̄ıŋníg bin b̄ı sı̄k agak b̄ı ak nop agak, “Nak tap k̄ıb n̄ıŋníg, b̄ı n̄ıneb nak okok, nanai namam yakam nak okok, bin b̄ı karıp l̄ım alog nak mani konai m̄ıdeb bin b̄ı okok, k̄ırop ma sı̄k agnımın. Bin b̄ı n̄ib okok, c̄ın dai n̄ıñ, agıl, nep pen tap n̄ıŋníg sı̄k agnımel rek l̄ıp. ¹³ Nak tap k̄ıb n̄ıŋníg, bin b̄ı ȳım gep rek okok, bin b̄ı n̄ınmagıl tob kalau ḡıp okok, bin b̄ı tob t̄ımel ḡıp okok, bin b̄ı udın kwoi ḡıp okok, k̄ırop sı̄k agem, apenıgal, tap n̄ıŋním̄ıb. ¹⁴ Bin b̄ı ȳım gep rek n̄ib okok, nep pen n̄ınimel rek ma l̄ıniгab ak me, k̄ısen God bin b̄ı komıň tep ne okok gek warıknıgal n̄ıñ ak, ne ke nep pen n̄ıniгab,” agak.

Tap k̄ıb n̄ıŋnígal ak, m̄ınım sid t̄ıkıl agak

¹⁵ Pen m̄ınım n̄ibak n̄ıŋıl, b̄ı k̄ıri eip tap n̄ıbelak alap Jisas nop agak, “God bin b̄ı ne d̄ıl kod m̄ıdenıgal ak, ne eip j̄ım n̄ıł tap k̄ıb n̄ıbenıgal okok, m̄ıñ m̄ıñ ȳıb ḡıniгal,” agak.

16 Agek, Jisas agak, “Bì alap tap kìb ñiñníg gìl, bin bì konjai nep sìk agnìgab. **17** Pen tap kìb ñiñjeb ñin nìbak apenìgab, bì wög gì ñeb ne ak nop agnìgab, ‘Mìñi nak amìl bin bì ned ag lìpin okok kìrop am pojìd dowan,’ agnìgab. Bì wög gì ñeb ne pen amìl agnìgab, ‘Tap magìlsekdap giñjn gìpìn; apem amnìm!’ agnìgab. **18** Agenìgab, bin bì nìb okok alap agnìgab, ‘Yad amnìm ak pen lìm dai alap taupin ak ñiñníg amebin,’ agnìgab. **19** Pen alap agnìgab, ‘Yad amnìm ak pen kaj kau aknìb wajrem alanj taupin ak, wög gì tep giñigal aka, agìl, am ñiñnígain,’ agnìgab. **20** Alap agnìgab, ‘Yad amnìm ak pen bin yad kïsen nep dìpin ak me, onìm rek ma lìp,’ agnìgab. **21** Nìb agenìgal, bì nìbak adìk gì amìl, bin bì okok kìri tari tari agnìgal ak, bì kìb ne ak nop agnìgab. Agenìgab, bì kìb ak cìbur nop ak tìmel gek, bì ne ak nop kauyan ag yokìl agnìgab, ‘Nak kasek am majìl kìb okok abe, majìl sìkol okok abe amìl, bin bì yìm gep rek okok, bin bì ñiñmagìl tob kalau gìp okok, bin bì udìn kwoi gìp okok, bin bì tob tìmel gìp okok, kìrop pojìd dowan,’ agnìgab. **22** Agenìgab, agnìgab rek gìl, kïsen bì wög gì ñeb nìbak agnìgab, ‘Bì kìb, apan rek gìpin ak pen mìgan ognap kau nep mìdeb,’ agnìgab. **23** Agenìgab, bì kìb ak bì wög gì ñeb ne nop agnìgab, ‘Nak majìl kìb okok abe, majìl sìkol okok abe amìl, bin bì mìñìm kìlis agìl agek, kìri apel, karip ñìlkì mìgan yad ak pìs nep tìb dìñìmìñ. **24** Pen bin bì ned sìk agen ma opal okok, bin bì alap tap yad sìkol sìkol ognap ma ñiñnígab, mer yìb,’ agnìgab,” agak.

*Gos nıñ tep gıl, yıp pis ken onimib, agak
(Mat 10:37-38)*

²⁵ Jisas majıl amek ak, bin bı konjai yıb nop kisen gılak. Ne adık gıl kırop agak, ²⁶ “Bin bı okok yıp pis ken amnıtın agnígal ak pen gos kıb kırı amnígab nonım nap, bin nı̄t pai, nı̄nai nı̄mam, aka mı̄b gon kırı ke, bin bı̄ okok bin bı̄ yad mı̄denimel rek ma lıp. ²⁷ Bin bı̄ ognap agnígal, Jisas bin bı̄ ne mı̄dojın ak pen nı̄g gon, bin bı̄ ognap cı̄nop gı̄ tı̄mel gını̄mel rek lıp, agı̄l, mı̄b gon kırı ke nep gos nı̄nılıg gı̄, mab kros kırı dı̄ ka gıl yıp sain ma gını̄gal ak, bin bı̄ yad mı̄denimel rek ma lıp. ²⁸ Pen bı̄ nı̄bi alap, karı̄p par kıb i ar alan alap gını̄g, ned mani titi gıl rek dıl gını̄m, agı̄l, gos nı̄n tep gıl gını̄gab. ²⁹ Pen, gını̄m gını̄m, agı̄l, kab ned nep gını̄gab ak pen kisen mani ulep gek, karı̄p ulep gek, bin bı̄ okok nop ag juıl agnígal, ³⁰ ‘Ake! Bı̄ par aul karı̄p gını̄g gı̄ rek gı̄ damıl, karı̄p dai kırı̄g gı̄p sı̄sak geb,’ agnígal. ³¹ Pen nı̄bak rek, bı̄ kinj alap, bı̄ kinj alap eip pen pen gını̄g, ned gos nı̄n tep gıl amnígab. Pen ne gos nı̄n damıl, ami bı̄ yad ak ten tausan nep mı̄deb; pen kinj nı̄bak ami bı̄ ne twenti tausan mı̄deb; pen pen gıl, ne ami bı̄ yad nı̄ag pak lı̄nı̄mıtın rek lıp, agnígab. ³² Gos nı̄bak nı̄nıl, kinj alap par okok kisen apek nı̄nılıg gı̄, mını̄m yokıl agnígab, ‘Cır titi gıl, mını̄m ag jı̄m nı̄r?’ agnígab. ³³ Nı̄b ak, nı̄n tep gını̄mıtın. Tap nı̄bi okok magı̄lseki kırı̄g gı̄l, yad eip ma onı̄gabım ak, bin bı̄ yad mı̄denimıtın rek ma lıp.

³⁴ “Dek tap tep yı̄b ak pen dek kal ne amnígab ak, kırı̄ tari gel kauyan yı̄deki gını̄gab? ³⁵ Dek

nibak rek, dî wög dai aka kîlokîl cîb sîňak yokel tap magîl tan tep ma gînîgab. Dek nibak rek wög alap ma mîdeb; dî yokep rek nep lîp. Nîbi bin bî gos tîmîd mîdonîmîň okok, mînîm agebin aul tîmîd lî nîň tep gînîmîb,” agak.

15

Kaj sipsip alap kîr gak (Mat 18:12-14)

¹ Pen bî takîs dep okok abe, bin bî tap si tap tîmel gîlak okok abe, Jisas mînîm ageb ak nîňîn, agîl, ap nîň mîdelak. ² Pen bî Perisi okok abe, bî lo mînîm ag ñeb bî okok abe, Jisas nop ag juïl aglak, “Ne tari gînîg bî tap si tap tîmel gîpal okok dîl, eip tap magîl jîm ñîl ñîbeb?” aglak. ³ Nîb agelak, Jisas mînîm alap sîd tîkîl kîrop agak, ⁴ “Bî nîbi alap, kaj sipsip ñînjuïl aknîb mamiâd alan (100) mîk mîdenîgab. Pen nokîm nîb alap kîr genîgab ak, ognap dam lîm sîlin sîlin mîdeb okok lîl, am kaj sipsip ne kîr gînîgab ak pîyo nîň tag tag, nop pîyo nîň dam dam nîň dînîgab. ⁵ Kaj sipsip ne nibak pîyo nîň dek, tep gek nîňlig gi, dî wajrem ne ak ar alan lînîgab. ⁶ Wajrem alan dap karîp amîl, bin bî nînjeb ne okok, bin bî karîp lîm alog ne okok, kîrop sîk agîl, ap mogîm genîgal agnîgab, ‘Kaj sipsip yad kîr gîp ak, pîyo nîňil bîr dîpin ak, nîbi apem yad eip mîň mîň gîn,’ agnîgab. ⁷ Nîg aknîb rek me, bin bî konjai nep okok, cîn gi tep gîl tap si tap tîmel ma gîpîn, agîl, gos nîpal okok, seb kab ar alan sîňak mîdebal okok nîňil mîň mîň ma gînîgal; pen bin bî nokîm alap, tap si tap tîmel gîpîn okok tarî gînîg nîg

gipin, agıl, kırıq genıgab ak, seb kab ar alan sıňak nıňıl mıň mıň gınıgal.

Kab magıl alap kır gak

8 “Aka pen, bin alap mani silpa magıl ne aknıb wajrem alan middenıgab. Pen magıl alap, karıp nıllık mıgan okok kapkap ap yapenıgab ak, ne tari gınıgab? Ne sıp dagıl ar sıň epel lıl, pıyo nıň nıň kau acıp acıp lig lig, kab magıl ne nıbak dıniğab. **9** Kab magıl ne nıbak pıyo nıň dek, tep gek nıňlıg gi, bin bı nıňeb ne okok, bin bı karıp lım alog ne okok, kırop sık agek, ap mogım genıgal agnıgab, ‘Kab magıl yad yowıp magıl nokım nıbak pıyo nıňıl bır dıpin ak, nıbi apem yad eip mıň mıň gın,’ agnıgab. **10** Nıbak rek me, bin bı nokım alap, tap si tap tımel gipin okok tarı gınıg nıg gipin, agıl, kırıq genıgab ak, seb kab ar alan sıňak God ejol ne okok nıňıl mıň mıň gınıgal,” agak.

Ñı alap nap nop kırıq amnak ak, minım sid tıkkıl agak

11 Jisas mınim nıbak agıl agak, “Bı alap ñı ne omal middenıgab ak. **12** Ñı ne kisen ak, apıl nap nop agnıgab, ‘Bapi, tap cırop mal apan okok, tıg asık yıp okok ke ñan,’ agek, nap tap kırop mal okok tıg asık ke ke ñıniğab. **13** Ñek, ñı ne kisen ak magıl ulep magıl alap mıdıl, nap tap nop tıg asık ñak okok magılseki sıkım gıl, mani dıl, dad karıp lım par okok amnıgab. Am nıb okok mıdıl, bin si tap tımel okok gılıg gi, mani tap ne dad amnıgab okok, abramek bin bı okok ñı saknıgab. **14** Nıg gek, mani ne sakek, karıp lım nıbak yuan kıb yıb lıniğab. Pen tap magıl tau ñıňnímıtın mani alap

ma middenigab. ¹⁵ Nig gek, ne amil, bi karip lim
 nibak nib nap kiri alap ag niyek, nop kaj mikep
 wog ak ag linigab. ¹⁶ Pen nop yuan kib yib ak
 lek gi midék midék, kaj mikeligipal womai wak
 okok ognap niyinim agnigab ak pen bin bi ognap
 nop tap magil ma ninigal. ¹⁷ Pen gos magil ne
 niy dad amek gos tep magil ak apek agnigab,
 ‘Bapi yad bi nop wog gipal okok, tap magil konjai
 mideb. Pen yad sijau lidebin, yip yuan kib yib
 lip. ¹⁸ Nib ak, yad karip lim aul kiring gi, bapi
 mideb sijak kauyan adik gi amil, nop agnigain,
 “God udin yirik ar ne ak gi timel gi, udin yirik
 ar nep ak gi timel gi, gipin rek, ¹⁹ nak yip ni
 yad ma agnimin. Yip bi wog gi neb nak alap
 rek ag lek ginigain,” agnigain, agnigab. ²⁰ Gos
 nibak niyil, bapi karip adik gi amnigain, agi,
 pañ dinigab. Am am am, nap ne par okok nib
 ni ne nibak nop yipid niyinigab. Nap ni ne niyil,
 nop yimig yib ginigab. Ne kasek pig gi rikid ag
 amil nop nab nab li di kaij gi, tig bom silokil
 milik niyinigab. ²¹ Nap nig gek, ni agnigab, ‘Bapi,
 God udin yirik ar ne ak gi timel gi, udin yirik
 ar nep ak gi timel gi, gipin rek, nak yip ni yad
 ma agnimin,’ agnigab. ²² Nap pen, bi wog gi neb
 ne okok kirog agnigab, ‘Nibi kasek nep am walij
 par kib yad ak dap nop yim ni, ninmagil nop ak
 rin li ni, tob tirip li ni, gi. ²³ Nig gi, amil kaj
 kau niilik marip silin tep yib ak pak dam dagilem,
 miñ miñ gilig gi tap kib niyin. ²⁴ Ni yad ak pis
 nep kimak rek lak ak, pen miñi ne kauyan komiñ
 mideb. Ned ne pis nep kiring gak ak, pen miñi nop
 piyo niyil adik dipin,’ agnigab. Nap nib agek,

kiri am kaj kau ñılık pak dapıl, tap magıl dagılel, mĩñ mĩñ gınigal.

25 “Pen ñi ne ned ak, wög dai okok gî tag kırıg
gıl, adık gî yokop karıp ulep sığak apıl niñnígab,
cacıŋ, mab cög paklıg gî, kogım paglıg gî, mĩñ
mĩñ gîlíg gî middenigal. **26** Nıg genigal, ñi ned ak
nap bî wög gî ñeb ne alap nop sîk agek apek ag
niñıl agnigab, ‘Tari gebal?’ agnigab. **27** Agenigab,
agnigab, ‘Namam kisen nak kîmîb agıl niñıp ak
pen mîñi adık gî aposıp, nap kaj kau ñılık marıp
sîlin tep ak pak dagıl ñıblıg gî mĩñ mĩñ gebal,’
agnigab. **28** Agenigab, nop mîlk kal yîb yapek,
karıp ñılık mîgan ma amnigab; söj sığak eyan
nep middenigab. Nap pen söj amîl, apek karıp
ñılık mîgan amnîr, agıl, nop mînîm sain sain agıl
agnigab. **29** Nap ne mînîm sain sain agenigab
pen ñi ned ne agnigab, ‘Yad mînîm nak apan rek
per nep kisen gîl, bî mîñ wög gep nak rek mîdîl,
wög nep per per gen gen mî konjai yîb nep amîb.
Pen yîp kaj meme ñılık alap ñek, ñibemmam yad
okok eip pak dagıl ñıbil mîñ mîñ ma gîpin. **30** Pen
ñi nak ñibak, tap nonîm lî ñinak okok damîl,
bin si tap okok gîl gî ñîb yok sakîl owîp, nop
yîmîg niñıl, kaj kau ñılık marıp sîlin tep yîb ak
pakpan!’ agnigab. **31** Nîb agenigab, nap ñi ne
ned nop agnigab, ‘Cır apıl per mîdobîr rek, tap
yad okok magîsek nak dînigan. **32** Namam kisen
nak pîs nep kîmak rek lak ak, pen mîñi ne kauyan
komîŋ mîdeb. Ne pîs nep kîr gak rek lak ak, pen
mîñi nop pîyo niñ adık dîpin. Nîb ak me, cîn mîñ
mîñ gîn, agnigab,” agak.

16

Bi wög kod mideb bi ak, minim sid tikil agak

¹ Jisas bi ne okok krop agak, “Bi kib tap konai midenigab alap, bi tap ne kod mideb bi alap ag lek, tap ne okok kod midenigab. Pen bi kib ak, minim alap nijngab, bi tap ne kod midenigab nibak, tap ne okok abramek ginigab. ² Bi kib minim nibak nijil, nop sik agek apenigab agnigab, ‘Tap yad okok kod mid tep ma geban ak, yip ag nel nippin. Nib ak, nak amil, tap yad titi mideb okok magilsek wök pag nij tepgil, bin bi okok krop tap dai yad titi mideb okok magilsek wök pag nij tepgil, ap yip ag nill, wög yad geban ak kisen ma ginigan,’ agnigab. ³ Agenigab, bi tap ne kod mideb nibak, nab ne okok nep gos par nijil agnigab, ‘Bi kib ak yip ag yokning geb ak pen yad tari ginim? Yad bi kiliis ma midebin rek, lim pinjil pag ginim rek ma lip. Bin bi ognap tap krop ak asib ag git nibenigain ak, yip nabiq ginigab,’ agnigab. ⁴ Pen kisen gos nij tep gil agnigab, ‘Yad tari ginim ak mimi nippin. Ar nibak gen, kisen bi kib yad yip ag yokningab ninn ak, bin bi ognap yip del, karip krop sijak kin midenigain,’ agnigab. ⁵ Nib agil, bin bi ognap krop bi kib ne tap dai midenigab okok sik agnigab. Sik agek, bi ned onigab ak nop agnigab, ‘Nak bi kib yad tap dai titi mideb?’ agnigab. ⁶ Agenigab agnigab, ‘Wel nijeb dilam nijjuil aknib mamid alan (100),’ agnigab. Agenigab agnigab, ‘Tiket aul dil, kasek bisigil dilam nijjuil omal adik git dam aknib wajrem alan (50) nu kil tikan,’ agnigab. Agenigab, agnigab rek nep

giniğab. ⁷ Kisen bi alap apenigab, agnigab, ‘Nak bi kib yad tap dai titi mideb?’ agnigab. Agenigab agnigab, ‘Wid bek nijnjuil aknib mamid alan (100),’ agnigab. Agenigab agnigab, ‘Tiket aul dil, kasek bisigil bek nijnjuil omal omal (80) nu kil tikan,’ agnigab. Agenigab, agnigab rek nep giniğab. ⁸ Niğ genigab, kisen bi kib ne ak nijil agnigab, ‘Bi tap yad kod midep bi nibak, gos nij tepgil, tari tari gil mid tep giniğain, agip ak, ne gi tep giip,’ agnigab. Nib ak nijim. Bin bi lim dai ar wagin aul gos nopal okok apal, ‘Miñi titi gil kisen bisig midep cin ak mid tep ginimij?’ apal. Pen melik tep nopal bin bi okok niğ aknib rek nep giplap ak tep.

⁹ “Mani tap lim dai ar wagin aul mideb okok, bin bi ognap okok nem me, kisen tap nib okok pis nep kır giniğab nın ak, God karip lim per midep ne siňak nibep ag wasu dinigab. ¹⁰ Mani tap sîkol alap, bin bi alap nînmagil ar ak lel, kod mid tep giniğab ak, tap kib okok nel, ak rek nep giniğab. Pen mani tap sîkol alap, bin bi alap nînmagil ar ak lel, kod mid tep ma giniğab ak, tap kib okok nel, ak rek nep giniğab. ¹¹ Pen nibi mani tap lim dai ar wagin aul mideb ak dil, esek agil, kod mid tep ma giniğabim ak, bi an nibep tap tep yib ar alan nib nînígab? ¹² Bi alap mani tap ne di nînmagil ar nibep linigab ak, nibi esek agil, kod mid tep ma genigabim ak, bi an mani tap nibep ke nînígab? ¹³ Bi nokim alap, bi kib omal kîrop wög giniñmij rek ma lip. Bi omalgil kîrop wög giniğab ak pen ne bi kib alap nop midmagil il, bi alap nop midmagil ma linigab. Aka bi kib

alap nop m̄idmagıl l̄ıl, b̄ı alap nop m̄idmagıl ma l̄ınıgab. Aknıb rek, n̄ıbi mani tap okok tap tep ȳıb agıl n̄ıñenıgabım ak, God nop wög ḡıpım ak k̄ırıg ḡinimib rek l̄ıp,” agak.

¹⁴ B̄ı Perisi okok, gos k̄ıb k̄ırı mani ar ak nep n̄ıñölögipal ak me, Jisas m̄inim agek ak n̄ıñıl s̄ık agıl ag juelak. ¹⁵ Ag juelak, k̄ırop agak, “N̄ıbi bin b̄ı udın ȳırık ar ak, cın bin b̄ı tep m̄idobın, apım ak, pen God c̄ıbur gos m̄idmagıl nab n̄ıbep adan n̄ıñıp. Tap bin b̄ı n̄ıñel tep ḡıp okok, God n̄ıñek tap t̄ımel rek l̄ıp.

¹⁶ “Jon b̄ı n̄ıg pak n̄ıeb ma owak n̄ıñ ak, lo m̄inim n̄u kıl t̄ıklak ak abe, b̄ı God m̄inim agep m̄inim n̄u kıl t̄ıklak ak abe agel, bin b̄ı n̄ıñıl, ar n̄ıbak gel amolıgip. Pen Jon owak n̄ıñ ak t̄ıkek, God bin b̄ı dıl kod m̄idenıgab m̄inim tep ak agel, bin b̄ı n̄ıñıl k̄ırı magılsek ar n̄ıbak nep amnıñ, agıl, k̄ılıs gıl gel ameb. ¹⁷ Seb kab ar alan abe l̄ım dai wagın aul abe kır ḡinimıñ rek l̄ıp, pen lo m̄inim ak dai s̄ıkol alap kır ḡinimıñ rek ma l̄ıp.

¹⁸ “Pen, b̄ı alap bin dıl k̄ırıg gıl, am bin k̄ısen n̄ıb alap d̄ıñıgab ak, bin si d̄ıñıgab. Pen b̄ı alap warıkił, bin ak, b̄ı dıl k̄ırıg ḡinıgab bin n̄ıbak d̄ıñıgab ak, ne ak rek nep bin si d̄ıñıgab.

B̄ı mani sek b̄ı alap eip, Lasaras eip

¹⁹ “B̄ı alap mani tap ne konjai ȳıb m̄idolıgip. Ne walıj tep tep nep ȳımił, tap n̄ıñeb tep tep nep n̄ıbolıgip. ²⁰ Pen karıp k̄ıjon wagın gol ne s̄ıňak, b̄ı soi b̄ırbır sek tap ma m̄idolıgip b̄ı alap dap lel m̄idolıgip. Ȳıb ne Lasaras. ²¹ Gos ne ak nep n̄ıñıl, ‘B̄ı tap konjai m̄ideb aul tap n̄ıbek, tap ȳıpıl ȳıpıl abañ mok s̄ıň aul yonıgab ak, yad n̄ıbenıgain

yuan ma lıñigab,’ agıl, nıñoligıp. Pen kain okok apıl, soi ne okok bıleg gıt nıbeligıp. ²² Kisen bı yıgen nıbak kımak. Ne kımek, ejol okok apıl, nop dam karıp lım ar alan sıňak amıl, Ebrahim pıs ne pıs kıd lek tap kıb nıňjak. Pen bı gep nıbak abe kımek, tıgel gılak. ²³ Bı gep nıbak kımil, mab ke yıneb eyan sıňak amek, nop yur kıb yıb gek nıňlıg gıt mıdoligıp. Pen mıdıl kılan gıt nıňjak, Ebrahim Lasaras eip ke ke sıň alanı mıderek. ²⁴ Nıňıl, sık par agıl agak, ‘Bapi Ebrahim, yıp yımış nıňıl, Lasaras nop agek, nıñmagıl par ne alap nıg alap tauıl, dap aleb yıp ak dı nıňek, yıp sain gaň. Mab ak sıj yınił, yıp yur kıb yıb gıp,’ agak. ²⁵ Agek, Ebrahim agak, ‘Nı nıňjan! Lım dai ar wagın eyan mıdeligıpın nıñ ak, nak tap tep tep nak bir döligıpın, pen Lasaras tap tımel tımel nep doligıp. Pen mıñi karıp lım aul, ne sain tep mıdeki nıňlıg gıt, nep yur kıb gıp. ²⁶ God ne mol kıb yıb nab aul gıt lak ak me, cın bin bı pıs kıd aul talak gıl pıs kıd adanı nıjın rek ma lıp; pen nıbi pıs kıd talak gıl pıs kıd aul onımıb rek ma lıp,’ agak. ²⁷ Agek, bı nıbak agak, ‘Nıb ageban rek, Lasaras nop agek, ne bapi yad karıp amıl, ²⁸ mam yad aknıb mamıd alanı kırop mıñım kılıs yıb agek, karıp lım yur ke tımel per nep gıp sıňaul ma onımel,’ agak. ²⁹ Agek, Ebrahim pen agak, ‘Mosis abe, bı God mıñım agep bı okok abe, mıñım nü kil tıklak ak nıñrimel,’ agak. ³⁰ Agek, agak, ‘Bapi Ebrahim, nıg ma gınigal; pen bin bı alap kımil warıkıl, am agenigab ak me, nıňıd agıp, agıl, tap si tap tımel gıpın ar ak, tari gınig nıg gıpın, agıl, kırıg gınigal,’ agak. ³¹ Agek, Ebrahim agak,

‘Kiri Mosis abe, bi God minim agep bi okok abe, minim nu kil tiklak minim nibak ma niñigal ak, bi alap kimil wariknigab ak, kiri ak rek nep ma niñigal,’ agak,” agak.

17

*Tap si tap timel gep magil ak
(Mat 18:6-7; Mak 9:42)*

¹ Jisas bi ne okok krop agak, “Bi alap aka bin alap nag timel ar ak git, bin bi ognap krop gos níek, kiri abe nag timel ar nibak git ap yap paknigal. Nag ar nibak ned góligipal, miñi gipal, kisen ak rek nep ginigal. Pen bin bi kiri gos timel niñigal okok, kiri yur akniib ke yib dinigal. ² Pen bi alap aka bin alap, nīt pai okok nokim alap nig ginig ginigab ak, ned kab kib wid pa cib jakep kab alap dil kijam nop ak sek nag li ribikil, dam nig solwara yokplap ak tep. Tari ginig: ne komiñ midil, nīt pai alap nop gek ap yap paknigab ak, yur kib yib dinigab. ³ Nib ak, nībi ke gos niñ tep git ginimib.

“Nanai namam nak alap tap si tap timel gonimij, nop silik agem, tari ginig nig gipin, agit gos niñenigab ak, git timel gak nibak niñil kiri ginimib. ⁴ Tap nibep rek ognap git timel git, kisen apil, tari ginig nig gipin, agit agenigab ak, tap timel gak nibak niñil kiri ginimib. Pen niñ nokim alap, nig gek gek akniib ar onid ak genimij ak, ak rek nep niñil kiri ginimib,” agak.

Niñ dep magil ak

5 Jisas n̄ib agek, b̄i m̄in̄im ne dad ameb okok aglak, “Nak c̄inop gek, n̄iŋ dep maḡil c̄in k̄ib ḡin̄im̄in̄,” aglak.

6 Agelak, Jisas k̄rop agak, “N̄iŋ dep maḡil k̄ib mer, n̄iŋ dep maḡil n̄ibi mab mastad maḡil s̄ikol ȳib ak rek nep m̄idenigab ak, n̄ibi mab n̄ibaul, waḡin sek ju am̄il n̄ig solwara nab s̄iŋ adan̄ tan m̄idei, aḡil agem, agn̄igab̄im rek ḡin̄igab.

B̄i wög git̄ ŋeb alap wög ne

7 “N̄ibi gos tari n̄ip̄im? B̄i wög git̄ ŋeb b̄i alap l̄im dai p̄iŋil pag sak̄il, aka kaj sipsip m̄ik sak̄il, adīk git̄ kar̄ip apek, b̄i nap ne ak nop m̄in̄im tari agn̄igab? ‘Nep yuan git̄ ak, nak s̄iŋaul b̄isigil tap maḡil n̄iŋjan,’ agn̄igab aka? **8** Mer. N̄ib ma agn̄igab. Ne agn̄igab, ‘Walij dek ap ranek, s̄ib nag pog l̄il, n̄ig tap yad okok dap ŋek n̄iben, k̄isen n̄ig tap nak okok n̄iŋjan,’ agn̄igab. **9** N̄ibi gos tari n̄ip̄im? B̄i wög git̄ ŋeb n̄ibak, b̄i k̄ib agn̄igab rek gen̄igab ak, b̄i k̄ib m̄in̄im tep ognap nop agn̄igab aka? Mer. B̄i wög git̄ ŋeb ne m̄ideb ak me, b̄i k̄ib ne agn̄igab rek nep ḡin̄igab. **10** N̄ib akn̄ib rek me n̄ibi. God n̄ibep wög ag l̄inīigab rek, git̄ sak̄il, agn̄igab̄im, ‘C̄in bin b̄i wög git̄ ŋeb tep mer. Tap ar alap ke ma git̄piñ; wög c̄in ke gep ak rek nep git̄piñ,’ agn̄igab̄im,” agak.

B̄i akn̄ib wajrem alaŋ soi k̄isak lak okok, Jisas gek, komiŋ lak

11 Jisas Jerusalem amnīm, aḡil, kar̄ip l̄im Same-ria aul, kar̄ip l̄im Galili k̄idadan̄ nab s̄iŋak adan̄ am̄il am̄il, **12** kar̄ip t̄irig t̄iron̄ alap ajek n̄iŋlig git̄, b̄i soi k̄isak lak akn̄ib wajrem alaŋ, nop nab̄iŋ

pakıl, ke ke sığ adan mıdıl, ¹³ meg mıgan dap ranıl aglak, “Jisas, Bi Kıt, cınop yımig nıñan,” aglak.

¹⁴ Agelak, Jisas kırop agak, “Nıbi amıl, bi God nop tap sobok gep okok kırop wak nıbi okok yomnımıb,” agak. Nıb agek, kırı amıl, majıl nab sıñak amel nıñlıg git, kırop komıñ lak. ¹⁵ Pen kırop nıg git komıñ lek, bi Sameria nıb alap, nop komıñ lak ak nıñıl, mınım kıt aglıg git, God yıb nop agek ar amek nıñlıg git, ¹⁶ adık git apıl, Jisas mıdekk ulep tob wagın sıñak yap pakıl, mılık dai ne kıyan git lım eyaŋ nıñıl, Jisas nop tep agak. ¹⁷ Ne nıg gek, Jisas agak, “Yad gos nıpin e, bi aknıb wajrem alan komıñ lip ak, pen bi aknıb ajıp alan okok akal? ¹⁸ Bi ognap tari gınig ma opal? Bi par okok nıb, bi Juda mer ak nep apıl God nop tep ageb ar?” agak. ¹⁹ Jisas nıb agıl bi nıbak nop agak, “Jisas yıp gek komıñ lıñigab, agıl, nıñ dıpan rek, nep komıñ lip amnoŋ,” agak.

*God bin bi dıl kod mıdenıgab
(Mat 24:23-28)*

²⁰ Pen nıñ alap bi Perisi okok Jisas nop ag nıñıl, “God bin bi dıl kod mıdenıgab nıñ nıbak nıñ akal onıgab?” aglak. Agelak, Jisas pen agak, “God bin bi dıl kod mıdenıgab, agebım nıbak, bin bi okok kiŋ kırı ak kod mıdıl mıdıl, nıñ tep gel gel, kısen kiŋ kırı apek, bin bi nop udın nıñıl, mıñi apeb, agnıgal rek ma gınigab. ²¹ ‘Mıdeb aul,’ aka ‘Mıdeb adan,’ ma agnıgal. Tari gınig: ne kapkap apıl, nab nıbep sıñaul birmıdeb,” agak.

²² Nıb agıl, bi ne okok kırop agak, “Kısen okok, Bi Nı ne apek nop nıñın, agıl, mıdmagıl

nibep piñıl ñil nep middenigab, pen nop ma niñnígabım. ²³ Bin bi ognap nibep agnígal, ‘Mídeb aul,’ aka ‘Mídeb adaŋ,’ agenígal ak pen miñim nibak niñid agebal, agil, piç gi rikid ag amil, krop eip ma amniñib. ²⁴ Tari giñig: Bi Ñi ne onigab ñin ak, añim añim díl, melik parsek amiñib nípal ak rek onigab. ²⁵ Pen nibi bin bi miñi midebim siñ aul, Bi Ñi ne nop yırık niñıl, nop ma díl, nop miker kib yiñ ñinigabım. ²⁶ Bi Ñi ne onigab ñin nibak, bırarık nep Noa midek ñin ak gak rek giñigab. ²⁷ Noa midek ñin ak, bin bi okok tap magil ñiblig gi, ñig ñiblig gi, bin pen pen ñiliç gi, gi midel niñlig gi, Noa amilgon apilgon ñig magöb kib ñilik miñan amel niñlig gi, nogob asad kib yiñ ñagebin, agek, ñig ulik apil bin bi okok krop magilsek di yipil yipil yokek kim saklak. ²⁸ Pen bi Lot midek ñin ak, Sodom bin bi okok ak rek nep tap ñiblig gi, ñig ñiblig gi, tap okok siñim giñig gi, tap wög dai okok giñig gi, karip giñig gi, gi midel niñlig gi, ²⁹ Lot karip lim nibak kiriç gił, karip lim miñan alap ke amek niñlig gi, won nibak nep, mab miñan kib seb kab ar alan nib apil, Sodom bin bi krop magilsek yin siñok nib amnak. ³⁰ Bi Ñi ne onigab ñin ak, niñ aknib rek nep giñigab.

³¹ “Ñin nibak, bin bi karip ar alan middenimel okok, tap kiri karip ñilik miñan eyan mideb ak dinig karip miñan eyan ma amniñmel. Pen bin bi wög dai okok ajenimel okok, tap ognap dinig adik gi karip ma amniñmel. ³² Lot bine nop gak ar ak nep gos niñıl, niñ tep giñimib. ³³ Bin bi an, yad ke niñ tep gił komiñ middenigain, agil niñnígab ak,

kımnıgab; pen bin bı an, Krais mìnım tep ageb rek wög nop gi damıl kımnıgain, agıl nıñnígab ak, komıñ middenigab. ³⁴ Nıbep agebin, nıñ nıbak kıslım eyan bı omal abañ ar nokım alap kinenigair ak, alap dıl, alap kırıg gınıgain. ³⁵ Pen bin omal wid magıl pak jıspık masıpık lıgolıg genıgair ak, alap dıl, alap kırıg gınıgain. ³⁶ Bı omal wög dai okok wög gi middenigair ak, alap dıl, alap kırıg gınıgain,” agak.

³⁷ Jisas nıb agek, kırı aglak, “Bı Kıt, mìnım ageban nıbak, karıp lım akal nıg gınıgain?” aglak.

Agelak, Jisas agak, “Kımin kobri alap kımlı middenigab sıňak, yakır gılgalap nıñıl ap sibaibai gınıgal,” agak.

18

Bı mìnım tıg bılokep alap, bin kanjıl alap

¹ Jisas, bı yad okok gos par ma nıñnímel, God nop sobok gılıg gi nep middenimel, agıl, kırop mìnım alap mìnım sıd tıkkı agak, ² “Karıp lım alap, bı kıt mìnım tıg bılokep bı alap middenigab. Pen bı nıbak, God nop gos ak ma nıñıl, bin bı okok kırop yımig ma nıñnígab. ³ Pen bin kanjıl karıp lım nıbak nıb alap, per nep apıl nop agnıgab, ‘Bı kaual maual yad alap mìnım cırop ak nıñnímın,’ agnıgab. ⁴ Nıb agnıgab ak pen bı mìnım tıg bılokep bı kıt nıbak mìnım ne ak ma dıñıgab. Pen bin kanjıl nıbak, ne per per apıl ag nıñ gek gek, kısen bı kıt nıbak agnıgab, ‘Yad God nop ma pırıkpın; bin bı okok kırop yımig ma nıpin; ⁵ pen bin kanjıl aul yıp per per apıl ag nıñ

gek gek yip yirik git ak me, yad am minim kib nibak niyinim,’ agnigab,” agak.

6 Bi Kib nib agil agak, “Bi minim tig bilocep nibak bin bi yimig ma gak, pen ne minim tari agak ak niy tep ginimib. **7** Nibi gos tari nipi? God ne bin bi ne ke ag lip okok, pit nab kislim eyan nop sobok genigal ak, minim krop niyil yimig ma niyinigab, agil, nipi? Kiri mielek par kod midenigal, agil, nipi? **8** Yad nibep agebin, ne minim agnigal nibak niyil, krop yimig niyil, kasek nep bi kaual maual krop gi timel ginigal okok majil pilin ginigab. Pen Bi Ni ne lim dai ar wagin aul adik gi onigab nin ak, bin bi ognap nop niy diliq gi midenigal aka mer?” agak.

Bi Perisi alap, bi takis dep alap

9 Bin bi ognap, cin bin bi tep, bin bi ognap okok bin bi timel, agil, niylak rek, Jisas krop minim alap minim sid tikil agak, **10** “Bi Perisi alap, bi takis dep alap, God nop sobok ginig, God sobok gep karip ak amnigair. **11** Bi Perisi nibak, nab ne okok nep God nop sobokgil agnigab, ‘Nep tep yib agebin. Yad bi ognap gipal rek, tap tep konai nep dil, tap si dil, bin si dil, ma gipin. Yad bi takis dep epim aul rek mer. **12** Wik per per, nin omal tap magil bil gipin sek. Per tap yad akniwajrem alan dil, nep nokim nib alap nibin,’ agnigab. **13** Pen bi takis dep nibak, nop nabin gek, seb kab ar alan ma niyil, ke ke sin adaq kibor kyan gil, pabil cög ne ke pakil, gos par niyil agnigab, ‘God, yad bi tap si tap timel gipin ak, yip yimig niyinim,’ agnigab. **14** Nibep agebin, bi takis dep ak nib agek, God nop, tap si tap timel gipan ak

nıñıl kırıg gebin, agnígab. Pen bı Perisi ak nop God nıb ma agnígab. Tari gınıg: bin bı yıb kırı ke dap rannıgal okok, God gek ap yap paknıgal. Pen bin bı yıb kırı ke ma dap rannıgal okok, God gek kırı yıb mıdenıgab,” agak.

*Jisas ñı pai sıkol okok kırop dı niñak
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ Bin bı okok, Jisas ñı pai sıkol cınop dı niñan, agıl, dapelak. Jisas kırop dı niñek niñlıg git, bı ne okok niğ gesal ak niñıl, bin bı nıb okok kırop sılık agıl aglak, “Nıbi aknıb ma gınımıb,” aglak. ¹⁶ Jisas pen ñı pai nıb okok sık agek apelak, bı ne okok kırop agak, “Tari gınıg kırop nıb ag gebim? Ñı pai sıkol nıb okok kırıg gem yıp olan. God bin bı dıl seb kab ar alan kod mıdenıgab ak, ñı pai sıkol nıb okok rek mıdenıgal,” agak. ¹⁷ God Mınım ag ñıl nıb git mıdeb agenıgal ak, ñı pai sıkol okok God Mınım nıbak niñıl, kasek niñ dıni gal. Nıb ak, yad nıbep niñid agebin, bin bı ñı pai sıkol yıp niñ dıpal rek, yıp niñ denıgal bin bı okok, God kırop dıl kod mıdenıgab. Pen bin bı ñı pai sıkol yıp niñ dıpal rek, yıp ma niñ dıni gal bin bı okok, God karıp lım ne sığak ma amnıgal.

*Juda bı kıb alap tap konjai mıdek
(Mat 19:16-22; Mak 10:17-22)*

¹⁸ Juda bı kıb alap Jisas mıdek sığak apıl agak, “Bı mınım ag ñeb bı tep yad. Yad tari git, komıñ per mıdep won ak dıni mım?” agak.

¹⁹ Agek, Jisas agak, “Yıp tari gınıg, ‘Bı tep,’ ageban? Bin bı alap tep ma mıdeb; God nokım me Bı tep mıdeb. ²⁰ Pen nak God lo mınım ak niñpan: ‘Bin si bı si ma gınımıb; cıp ma ñagnımıb;

tap si ma dînîmîb; mînîm kîb agnîgal okok am mînîm esek ma agnîmîb; nanîm nap agnîmir ar ak nep nîñîl, kîsen gînîmîb,’ ” agak.

²¹ Nîb agek, bî nîbak agak, “Yad ñî sîkol nep tîkîl, lo mînîm ar nîb okok magîlsek gî dap dap, mîñî ñîn aul ak rek nep gî mîdebin,” agak.

²² Jisas mînîm nîbak nîñîl nop pen agak, “Tap nokîm alap nep ma gîpan. Tap nak okok magîlsek sîkim gîl, mani dîl, bin bî yîm gep rek okok kîrop nonîm lî ñînîmîn. Nîg genîgan ak me, mîd tep gep nak ak mîdenîgab God karîp lîm seb kab ar alanj sînjak. Agebin rek gîl, apek, yad eip ajor,” agak. ²³ Jisas mînîm nîbak agek, Juda bî kîb nîbak mani tap ne okok konjai nep mîdek ak gos nîñîl mapîn gek, gos par nîñjak.

²⁴ Gos par nîñek ak, Jisas nop nîñîl agak, “Bin bî tap konjai mîdenîgab okok, koslam yîb God bin bî ne mîdel, kîrop dîl, karîp ne sînjak kod mîdenîgab. ²⁵ Kaj kamel okok ñu mauöl nag yokpal mîgan ak amnîg, koslam amnîgal ak pen bin bî kîbap kîlnok tap okok konjai nep mîdeb okok, God karîp lîm ne ak koslam yîb amnîgal,” agak.

²⁶ Nîb agek, bin bî mîdelak okok aglak, “Mînîm ageban nîbak, God ne bin bî alap dî komîñ yoknîmîñ rek ma lîp aka tari?” aglak.

²⁷ Agelak, Jisas agak, “Ar ognap bin bî gînîmel rek ma lîp ak pen God ne gînîg, gînîmîñ rek nep lîp,” agak.

²⁸ Nîb agek, Pita agak, “Nîñjan! Karîp tap cîn okok magîlsek kîrîg gîl, nep eip nep jîm ñîl ajobîn,” agak.

29 Agek, Jisas kîrop agak, “Nîbep nîñid agebin, bin bî, God mînim tep ne ak dad ajojîn, agîl, karîp, bin, nîmam, nonîm nap, ñî pai kîri okok kîrig gînîgal okok, God kîrop saköl ma gînîgab.
30 Mîñi mîdobîn ñîn nab aul, God ne kîrop kod mîd tep gek, tap kîri okok, bin bî kîri okok koñai nep mîdenîgab. Pen ñîn kîsen ak, ne eip per per nep mîdenîgal,” agak.

*Jisas kauyan, “Yip ñag pak lel, kîmîl warîknîgaiñ,” agak
 (Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)*

31 Jisas bî ne aknîb umîgan alan kîrop dam gol okok amîl agak, “Nîñim. Mîñi Jerusalem amobîn. Amjaknîgabîn ak, Bî Ñî ne nop, God mînim agep bî okok bîrarîk nep God Mînim ak ñu kîl tîkîl aglak rek nep gînîgal. **32** Nop dîl, bî Juda mer okok ñînmagîl ar kîrop lel, nop ag juîl, ñîlon lîl, kîñik ñagîl, nag dî pakîl, pîs nep ñag pak lînîgal. **33** Pen ñîn omal mîdîl, mînek ñîn omal nokîm ak kauyan warîknîgab,” agak.

34 Pen Jisas nîb agek, bî ne okok gos pag yîknîmîñ rek ma lek, mînim ageb ar ak, agîl, ma nîñlak.

*Jisas bî udîn kwoi gak ak gek, udîn ñîl niñak
 (Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)*

35 Pen kîsen, Jisas am Jeriko amjakek nîñlig gi, bî udîn kwoi alap mîdek. Bî nîbak ne majîl gol sîñak bîsîg mîdîl, mani tap ñîm, agîl, asîb aglîg gi mîdek. **36** Bin bî koñai nep mînim ag padîkel nîñlig gi, bin bî ognap kîrop ag nîñil agak, “Tari gebal?” agak.

³⁷ Agek aglak, “Jisas bî Nasaret nîb ak apîl padîkeb,” aglak.

³⁸ Nîb agelak, ne sîk kîb agîl agak, “Jisas, Depid Ñî ne, yîp yîmîg nîñjan!” agak.

³⁹ Agek, bin bî padîkelak okok nop ag gîl aglak, “Tari gînîg ap raneban? Kapkap mîdei!” aglak. Nîb aglak ak pen ne kapkap ma mîdek. Sîk par yîb aglîg gî agak, “Jisas, Depid Ñî ne, yîp yîmîg nîñjan!” agak.

⁴⁰ Agek, Jisas nîñjîl wös gîl, bin bî okok kîrop agak, “Ponjîd ulep sîñaul dowîm,” agak. Agek, ponjîd dapelak agak, ⁴¹ “Nep tari gînîm?” agak.

Agek agak, “Bî Kîb, yîp gek udîn magîl ak kauyan nîñjin,” agak.

⁴² Agek, Jisas nop agak, “Jisas yîp gek, udîn magîl ñîl nîñnîgai, agîl, gos nîñ deban rek, udîn magîl ñîl nîñjan,” agak.

⁴³ Agek, magîl nîbak nep udîn ñîl nîñjîl, God yîb ne ak agek ar amek nîñlîg gî, Jisas amek sîñâk kîsen gak. Bin bî magîlsek Jisas gak nîbak nîñjîl, God yîb ne ak agel ar amnak.

19

Sakias, bî takîs dep alap

¹ Jisas Jeriko amîl, nab nîb sîñâk ap padîkak.

² Pen Jeriko sîñâk, bî mani tap okok konjai mîdolîgîp alap, bî takîs bî dölîgîpal okok kîrop magîlsek kod mîdolîgîp. Yîb ne Sakias. ³ Jisas taun nab sîñâk padîkek nîñlîg gî, bin bî konjai nep ap nîñnîg gelak. Sakias ne bî ulep won ak me, Jisas bî tigeplik bî rek mîdeb ak nîñjin, agîl, nîñâk ak pen ma nîñâk. ⁴ Nîg gek, ne ned pîg gî rîkîd ag

am mab bîd alap tan ar alan amîl, Jisas apek tam onjîd nîñlîg gi mîdek. ⁵ Jisas pen mab tan mîdek wagîn nîb sîñak apîl, kîlan gi nîñlîl, Sakias nop agak, “Sakias, nak kasek wagîn aul yowan! Mîñi am karîp nep ak eip mîdenîgain,” agak.

⁶ Agek, Sakias kasek wagîn eyaç yapıl, mîñ mîñ gîlîg gi, Jisas nop poñ dî dam karîp ne dad amnak. ⁷ Bin bî okok gak nîbak nîñel mîlik yapek nîñlîl aglak, “Bî nîbak am bî tap si tap tîmel gîp karîp ak kînnîg ameb,” aglak.

⁸ Pen Sakias warîkîl, Jisas nop agak, “Bî Kîb, nak nîñan! Mîñi tap yad okok nonîm li pîs ak ke lîl, pîs ak bin bî yîm gep rek okok kîrop nîñigain. Pen yad ned wai nîl, bin bî ognap tap kîri si dînek rek lîp okok pen nîñigain, agîl, tap nokîm alap si dînek rek, pen omal omal nîñigain; pen tap omal si dînek rek, pen aknîb jîl onjîd ak nîñigain. Nîg gi dam dam magîlseki dai pag ju sakîl, kîrîg gînîgain,” agak.

⁹ Agek, Jisas agak, “Bî aul Ebraham nît ne alap. Mîñi God ne yakam karîp aul kînebal tap si tap tîmel gîpal okok nîñlîl kîrîg gîl dî komîñ yokîp. ¹⁰ Bî Nît ne owak ak, bin bî kîrîg gîpal okok kîrop pîyo nîñlîl dî komîñ yoknîm, agîl, owak,” agak.

Bî aknîb wajrem alan mani dîlak ak, mînîm sid tîkîl agak

(Mat 25:14-30)

¹¹ Pen bin bî nîb okok, Jisas me, Bî Kîb per kod mîdobîn ak, Jerusalem amek, nop kinj ag lon, cînop kod mîdek, mîd tep yîb gînîgabîn, agîl gos ak nîñlak. Jisas, gos kîri nîñlak nîbak ke nîñlîl, kîrop mînîm alap sek sid tîkîl agak. ¹² Jisas

mİNİM SID TİKİL AGAK, “Bİ KİB ALAP, Bİ KİB KOD MİDEP YAD MİDEB SİNJAK AMEN, YİP KİJ AG LEK, ADİK Gİ APİL, BIN Bİ KARIŞ LİM YAD SİNJ AUL KİROP KİJ KOD MİDENİM, AGİL, KARIŞ LİM PAR MİLEK OKOK AMNİGAB. ¹³ PEN NED Bİ WÖG GEP NE AKNİB WAJREM ALAŞ KİROP SİK AGEK APENİGAL, Bİ KİB NE KAB MAGİL GOL NOKİM NOKİM KE KE NONİM LİL AGNİGAB, ‘KAB MAGİL NİEBİN AUL DİL, SİKIM Gİ ADİK MADİK GİL, KONJAI Dİ LINİMİB; KİSEN YAD KAUYAN ONİGAIN,’ AGNİGAB. ¹⁴ NİB AGİL AMNİGAB AK PEN BIN Bİ KARIŞ LİM NE KOD MİDEK OKOK, NOP MİLİK YAPEK NİNJİG Gİ, Bİ OGNAP AG YOKEL, KİSEN AMİL, Bİ KİB YİB AK NOP AGNİGAL, ‘Bİ NİBAUL NE KİJ CİN MA MİDENİGAB,’ AGNİGAL.

¹⁵ “PEN Bİ KİB YİB AK MİNİM KİRI AK MA DİL, Bİ KİB NİBAK NOP KİJ KİRI AG LINİGAB. NİG GEK, NE KAUYAN ADİK Gİ APİL, Bİ WÖG Gİ NİEB NE OKOK KİROP SİK AGEK APENİGAL, KİJ KİRI AK AGNİGAB, ‘KAB MAGİL GOL NİBIN OKOK, NİBI Dİ SİKIM Gİ ADİK MADİK GİL, PEN TITI GİL DİPİM?’ AGNİGAB. ¹⁶ AGEK, Bİ NED AK APİL AGNİGAB, ‘Bİ KİB, KAB MAGİL GOL NOKİM YİP NİNAK AK, SİKIM Gİ ADİK MADİK GİL, PEN AKNİB WAJREM ALAŞ KAB MAGİL GOL DİPIN,’ AGNİGAB. ¹⁷ AGENİGAB, Bİ KİB NE AK AGNİGAB, ‘NAK Gİ TEP GİPAN. TAP SİKOL AK NİNEK WÖG Gİ TEP GİPAN REK, MİNİ TAUN KİB AKNİB WAJREM ALAŞ NEP AGEN, KOD MİDENİGAN,’ AGNİGAB. ¹⁸ PEN Bİ ALAP APİL AGNİGAB, ‘Bİ KİB, KAB MAGİL GOL NOKİM YİP NİNAK AK, SİKIM Gİ ADİK MADİK GİL, PEN AKNİB MAMİD ALAŞ KAB MAGİL GOL DİPIN,’ AGNİGAB. ¹⁹ AGENİGAB, Bİ KİB NE AK AGNİGAB, ‘GİPAN NİBAK REK, MİNİ TAUN KİB AKNİB MAMİD ALAŞ NEP AGEN, KOD MİDENİGAN,’

agnıgab. ²⁰⁻²¹ Pen bı wög gep ne alap apıl agnıgab, ‘Bı kıb, yad nep nıpin. Nak bı kal yıb. Bin bı ognap tap kırı okok, nak sıkım gıt tep gıl mer, tau pılıt gıt dıpan. Tap wög koslam gıt yıbal okok, nak kılıs gıl nep nıban. Nıb ak, yad nep pırıktıl me, kab magıl gol nokım yıp nınak ak, dam lıpsam tin nıon gıt len mıdekl. Magıl gol nokım nak ak mıñi dopin aul,’ agnıgab.

²² Agenıgab, bı kıb ne ak agnıgab, ‘Mınım nak apan ak tıg adık gıl, mınım kıb nak eip agnıgain. ‘Nak bı kal yıb, bin bı ognap tap kırı okok, nak sıkım gıt tep gıl mer, tau pılıt gıt dıpan; tap wög koslam gıt yıbal okok, nak kılıs gıl nep nıban,’ ageban ar? ²³ Nıb ak, tari gınıg kab magıl yad ak dam beg pasbuk lek, adık gıt apıl sınıŋ ognap sek ma dıpin?’ agnıgab. ²⁴ Nıb agıl, bı ulep sıňak mıdenıgal okok kırop agnıgab, ‘Kab magıl gol yad ak pılıt gıt dıl, bı sıňak kab magıl gol wajrem alan mıdeb ak nop nım,’ agnıgab. ²⁵ Agenıgab agnıgal, ‘Bı kıb. Ne kab magıl gol wajrem alan bır mıdeb!’ agnıgal. ²⁶ Agenıgal agnıgab, ‘Nıbep agebin, per bin bı tap kırı konıai mıdenıgab okok ognap sek dıniagal, pen bin bı tap kırı sıkol sıkol mıdenıgab okok gel, tap sıkol nıbak pıs nep yap lıg amnıgab. ²⁷ Pen bin bı yıp nıñıl mılık nıñıl, bı nıbak ne kin cın ma mıdenıgab, aglak bin bı okok, kırop am dapıl, udıñ yırı̄k ar yad sıňaul nıag pak lı̄m,’ agnıgab,’ agak.

*Jisas Kıt rek Jerusalem amnak
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)*

²⁸ Jisas kırop mınım nıbak agıl, bı ne okok eip Jerusalem amnıñ, agıl, ne ned gak. ²⁹ Am am Olip

DİM s̄ıňak, karıp t̄ırıg t̄ıroñ Betpagi Betani gol s̄ıňak ulep amjakıl, b̄ı ne omal k̄rop ned ag yokıl agak, ³⁰ “Karıp t̄ırıg t̄ıroñ m̄ıgan k̄idadan̄ amıl n̄ıññıgair, kaj donki marıp bin b̄ı dad ma ajpal alap, nag ñon gi lel m̄idenigab ak, w̄isib donimir. ³¹ Pen bin b̄ı ognap apıl, ‘Kaj donki ak tari ḡinig w̄isib dad amebir,’ agenimel ak, agnimir, ‘B̄ı K̄ib ak wög m̄idek c̄rop ag yokosip, d̄inig apobır,’ agnimir,” agak.

³² N̄ıb agek, amıl n̄ıñrek, agak rek nep m̄idek. ³³ Am nag w̄isib ger n̄ıñlıg gi, b̄ı kaj donki nap n̄ıb okok apıl aglak, “Kaj donki marıp ak tari ḡinig nag w̄isibebir?” aglak.

³⁴ Agelak agrek, “B̄ı K̄ib ak wög m̄idek c̄rop ag yokosip, apıl nag w̄isibobır,” agrek. ³⁵ N̄ıb agıl, kaj donki marıp n̄ıbak nag w̄isibıl, poñ dapıl Jisas m̄idek s̄ıňak amjakıl, walıj k̄iri bad ognap t̄ıg juıl, d̄ı kaj donki ar aklıl, Jisas nop d̄ı kaj donki ar n̄ıb alan̄ l̄irek. ³⁶ Jisas donki ar alan̄ b̄ısig gił, majıl ar ak amek n̄ıñlıg gił, bin b̄ı okok walıj tap k̄iri ognap dap majıl ar n̄ıbak lel n̄ıñlıg gił, kaj donki Jisas b̄ısig m̄idek n̄ıbak walıj tap k̄iri ar n̄ıbak taulıg gił taulıg gił amnak.

³⁷ Am am Jerusalem ulep ulep gel n̄ıñlıg gił, Olip DİM majıl tam k̄ıyan gep kau s̄ıňak, bin b̄ı ne okok konjai yıb nep, magılsek nop miñ miñ yıb giłig gił, Jisas tap tari tari gak okok gos ak n̄ıñlıg gił, sık k̄ib aglıg gił, God yıb ne dap ranıl aglak,

³⁸ “B̄ı K̄ib ne Kiŋ c̄inop ag yokek apeb aul,
God nop d̄ı tep ḡinimin!

God karıp l̄ım seb kab ar alan̄ s̄ıňak,
c̄ibur sain sain won ak nep m̄ideb.

God ne ar i oklaŋ m̄d̄il,
ne mel̄ik tep akn̄ib ke sek m̄deb,” aglak.

39 N̄ib agel n̄inj̄ig gi, b̄i Perisi ognap nab n̄ib s̄inj̄ak m̄idelak okok, Jisas nop aglak, “M̄in̄im ag ñeb b̄i. Bin b̄i nak okok k̄rop ag gek, n̄ig akn̄ib rek ma aglan̄,” aglak.

40 Agelak, Jisas pen agak, “N̄ibep agebin, k̄iri m̄in̄im n̄ibak rek ma agen̄igal ak, kab okok ke s̄ik agen̄igal,” agak.

Jisas Jerusalem n̄inj̄il sil agak

41 Jisas Jerusalem ulep ulep ḡiliŋ gi, taun k̄ib n̄ibak n̄inj̄il, udin̄ ñ̄ig piŋ gi r̄ik yapek n̄inj̄ig gi agak, **42** “Karip l̄im Jerusalem aul, n̄ibep ȳim̄ig ȳib n̄injebin. Yad n̄ibep d̄i God eip j̄im̄ ñ̄il, c̄ibur sain sain magił ak n̄ibep ñ̄inj̄ig onek ak n̄ipkep ak, tep ȳib ḡipkop. Pen miñni n̄ibi ma n̄inj̄il, udin̄ kwoi rek m̄ideb̄im̄. **43** K̄isen b̄i kaual maual n̄ibi ap̄ił, taun k̄ib n̄ibi aul, ul̄in̄in̄ l̄il k̄is k̄is gi m̄id̄il, **44** ap̄ił gi t̄imel ȳib gel, wög wari, karip okok magiłsek, kab alap kab alap ar alan̄ kosiḡil ma m̄iden̄igab; bin b̄i, ñ̄ī pai, kab wari m̄igan nab eyan̄ m̄iden̄igal okok, karip sek pag j̄is̄ip̄ik masīp̄ik gi yokn̄igal. God n̄ibep d̄in̄ig ow̄ip̄ ñ̄in̄ aul ma n̄ip̄im̄ ak me, n̄ig ḡin̄igab,” agak.

Jisas God sobok gep karip ñ̄ilik m̄igan eyan̄ amnak

(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

45 Jisas n̄ib agił, God sobok gep karip ak amił, bin b̄i s̄ikim gelak okok k̄rop ag söŋ yoklıg gi agak, **46** “God M̄in̄im ak ñ̄u k̄il t̄ik̄il aglak, ‘Karip yad ak, ȳip sobok gep karip m̄iden̄igab,’ aglak ak

pen n̄ibi s̄ikim gi gem gem, bin b̄i tap si d̄il dap we gił k̄inbal karip alap rek lip,” agak.

⁴⁷ Pen Jisas ne per per, n̄in nokim nokim amil God sobok gep karip n̄ilik migan ak, bin b̄i okok k̄rop minim ag n̄oligip. Bi God nop tap sobok gep bi kib okok, bi lo minim ag neb bi okok, bi minim tig bilocep okok, nop n̄ag pak lin, agil, gos nokim ak n̄ijelak. ⁴⁸ Nig gos n̄ijlak ak pen bin bi magilsek, minim tep ne n̄injin, agil, nop miñ miñ gel n̄ijlig gi, kiri Jisas nop n̄ag pak linmel rek malak.

20

*“Nep an agek nig gi ajeban?” aglak
(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)*

¹ Pen n̄in nab n̄ib s̄ijak, Jisas ne God sobok gep karip n̄ilik migan ak amil, ne bin b̄i di God eip jim n̄il linigab minim tep ak bin b̄i okok k̄rop ag nīt midek n̄ijlig gi, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi lo minim ag neb bi okok abe, bi minim tig bilocep okok abe olak. ² Apil nop aglak, “Bi an nep agek, nak apil nig gi ajeban?” aglak.

³ Agelak agak, “Yad n̄ibep pen ag n̄ineb alap ag n̄ijnig gebin. ⁴ Jon bin b̄i okok k̄rop nig pak n̄ek ak, God nop agek nig gek aka gos ne ke n̄ijil gek?” agak.

⁵ Agek, kiri ke ag n̄in ag n̄in gił aglak, “God agek Jon bin b̄i okok k̄rop nig pak n̄ak,’ agenigabin ak, ne agnigab, ‘Nib ak, minim ne ak tari ginig ma dipim?’ agnigab. ⁶ Pen, ‘Jon gos ne ke nep n̄ijil bin b̄i okok k̄rop nig pak n̄ak,’

agenigabın ak, bin bı sığ aul, God ne Jon mìnım agep bı ne ag lek apıl gek, agıl gos nıpal rek, kiri kal juıl cınop kab ju pak lınıgal,” aglak. ⁷ Pen kiri gos nıbak nıñıl, Jisas nop pen aglak, “Jon apıl bin bı okok kırop mìnım ag nıł, nıg pak nıł gak ak, cın ma nıpiń, God agek gak aka gos ne ke gak ak ma nıpiń,” aglak.

⁸ Nıb agelak, Jisas kırop agak, “Nıbi yıp pen ma ag nıbım rek, yad pen an agek apıl gebin ak, nıbep ak rek nep ma ag nıñıgain,” agak.

Bı wain wög dai kod mıdelak okok, mìnım sıd tıkıl agak

(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Jisas bin bı okok kırop mìnım sıd tıkıl agak, ‘Bı alap wain wög dai alap gı yımıl, bin bı ognap ag lıł, am karıp lım par okok mıdenıgab. ¹⁰ Pen wain magıl pok gınıgab nıñ ak, bı ne alap ag yokıl agnıgab, ‘Am bin bı wain wög gı mıdebal okok kırop agek, wain magıl yıp ognap nel dowan,’ agnıgab. Agek, ne amjakek, bin bı wain wög gı mıdenıgal okok nop pak pak lıł, yokop ag yokel adıık gı onıgab. ¹¹ Nıg gel, bı wain wög nap nıb ak, bı alap pen ag yokek amnıgab. Amenıgab nop ak rek nep pak pak lıł, yokop ag yokel adıık gı onıgab. ¹² Nıg gel, bı kisen nıb alap ag yokek amjakek, nop tapın magıl pakıl, lıp gı dam söj sığak eyan yoknıgal. ¹³ Nıg gel, bı wög dai nap nıb ak agnıgab, ‘Yad ti gınım? Nı mıdmagıl yad ak ag yokenıgain ak, mìnım ne agnıgab rek nıñnımel rek lıp,’ agıl ag yoknıgab. ¹⁴ Ag yokek amjakek, bin bı wain wög gı mıdenıgal nıb okok agnıgal, ‘Nı apeb aul, nap wain wög ak ne dıñımın rek lıp.

Nop pís nep ñag pak lıl, cın dın,’ agnıgal. **15** Nıb agıl, nop lıp lıp gıt dam söj okok amił, pís nep ñag pak lel kımnıgab.

“Pen nıg genıgal ak, bı wain wög dai nap nıb ak kırop tari gınıgab? **16** Ne apıl, bin bı nıb okok kırop ñag pak lıl, wain wög dai nıbak bin bı ognap kırop pen agek kod mıdenıgal,” agak.

Jisas nıb agek, bin bı nıŋ mıdelak okok aglak, “Ageban nıbak rek ma gınımın!” aglak.

17 Agelak, Jisas kırop nıŋ kıs kıs gılıg gıt agak, “Nıb agebım ak pen nıb ak, God Mınım ū kıl tıklak dai alap tık nıŋıl wagın ak yıp ag ñınımıb. Dai agebin nıbak nıg gıl mıdeb,

‘Bı karıp gep okok, kab alap tep ma gıp, agıl, kırıg gılak kab nıbak nep
mıñi karıp sap nab eyanı ak pıñıl nıl mıdeb,’
aglak.

18 “Bin bı an an ap yap kab ar nıbak paknıgal okok, kırop pıs nep pag jıspıık masıpıık gıt lınígab. Pen kab nıbak pa ju ap yap bin bı pak tıbıknıgab ak, kırop pıs nep pak cıb ma cıb jak lınígab,” agak.

19 Jisas nıb agek, cınop nep ageb, agıl, bı lo mıñım ag ñeb bı okok abe, bı God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, mıñi nep nop mıñım kıb agın, agıl nıŋlak ak, pen bin bı konjai nep nıŋ mıdelak okok nıŋıl, pırıkkıl kırıg gılak.

*“Rom bı kıb Sisa nop takıs ñın aka mer?” aglak
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)*

20 Pen Jisas nop titi gıl dam mıñım kıb agnıg amnıñ, agıl, am bin bı ognap kırop mımıg gıl aglak, “Nıbi bin bı tep rek ulek lıl, am mıñım tom

tom pagıl, nop mİNİM ognap agem, ne pen mİNİM tari agonİMİŋ nİŋİL, nop dam gapman bİ mİNİM kİB dİ bİlokep ak dad amnİgabİN,” aglak. ²¹ NİB agel, bİ okok kİri amİl Jisas nop mİNİM ognap tom pagıl aglak, “MİNİM ag ŋeb bİ, cİN nİpİN nak pİS kİD alap nep ma amban; yİpİd gİL nep apan. God MİNİM ak bin bİ okok kİrop ag ŋİban ak, ak rek nep yİpİd gİL nep apan. ²² NİB ak, cİN tari gİN? Rom gapman bİ kİB Sisa nop takİS ŋİN aka mer?” aglak.

²³ Kİri mİNİM tom pagıl aglak nİbak nİŋİL, Jisas kİrop agak, ²⁴ “Mani takİS ŋİbal nİbak alap yİp dİ yomem nİŋİN,” agak. Agek, dİ yomelak, nİŋİL agak, “Mani bak ak, kaunan an rek mİdeB? YİB ŋU kİL tİklak nİbak, an yİB rek mİdeB?” agak.

Agek aglak, “Sisa kaunan ne ak mİdİl, yİB ne ak nep mİdeB,” aglak.

²⁵ Agelak, Jisas kİrop agak, “NİB ak, Sisa tap ne mİdonİMİŋ, Sisa nop ŋİNİMİB. God tap ne mİdonİMİŋ, God nop ŋİNİMİB,” agak.

²⁶ Jisas ne bin bİ mİdelak nab nİB sİNjAK nİB agek, mİNİM ne tİB junİmel rek ma lek, gos par nİŋİL mİNİM alap ma aglak.

Bin bİ warİknİgal ak, ag nİŋeb alap

(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Bin bİ Sadyusi okok, bin bİ kİMİl ma warİknİgal, agıl, gos ak nİpal. Pen Sadyusi bİ ognap Jisas mİdeK sİNjAK apİl, nop ag nİŋeb alap ag nİŋlak. ²⁸ Ag nİŋİL aglak, “MİNİM ag ŋeb bİ. Mosİs mİNİM alap cİNop ŋU kİL tİklak agak, ‘Bİ alap bin dİl, ŋİ pai tİK dapİl mer, yokop kİmnİgab ak, nİmam ne alap pen bin nİbak dİl, ŋİ pai ne ak,

agıl, tık donımış,’ agak. ²⁹ Nıb ak, bı wagın sek aknıb ar onıd okok middenigal. Nımam ned ak bin dıl, nıt pai tık dapıl mer, yokop kımnıgab. ³⁰ Kımek, nımam yıgwu nab nıb ak pen bin nıbak dıl, ak rek nep nıt pai tık dapıl mer, yokop kımnıgab. ³¹ Nıg gek, nımam yıgwu nokım nıb ak pen bin nıbak dıl, ak rek nep nıt pai tık dapıl mer, yokop kımnıgab. Nıg gı dam dam, nımam aknıb ar onıd magılsek nıt pai tık dapıl mer, yokop kımnıgab. ³² Kisen bin nıbak ak rek nep kımnıgab. ³³ Pen kımlı warıknıgal apan ak, bin nokım nıbak bı ne aknıb dı ar onıd lınígab ak, kisen bı an bine middenigab?” aglak.

³⁴ Agelak, Jisas kırop pen agak, “Mıñi mıdobıñ nıñı aul, bin okok bı dıpal, bı okok bin dıpal. ³⁵ Pen bin bı God gek warıkıl, karıp ne seb kab ar alan sıňak amnıgal okok, bin okok bı ma dınígal, bı okok bin ma dınígal. ³⁶ Pen kıri kauyan ma kımnıgab; ejol okok rek per per nep komıtın middenigal. Kıri warıknıgal ak me, God nıt pai ne middenigal. ³⁷ Bin bı kımlı warıkpal mıñım ak, Mosıs ak rek nep mab yınek kesım ak agıl nıu kıl tıkkak. Mosıs mıñım nıbak nıu kıl tıkkıl agak, ‘Bı Kıb ne Ebrahim, Aisak, Jekop, God kıri mıdeb,’ agak. ³⁸ Bin bı ned kımlak okok, ‘God kıri mıdeb,’ agak rek, cın nıpıñ, bin bı ned kımlak okok mıñi komıtın mıdebal. God nıñeb, bin bı ne magılsek komıtın mıdebal,” agak.

³⁹ Jisas nıb agek, bı lo mıñım ag nıeb bı ognap aglak, “Mıñım ag nıeb bı, mıñım yıpıd gıl nep agesan!” aglak. ⁴⁰ Mıñım ag tep gak nıbak nıñıl, pırıkkıl, kisen mıñım ognap nop ma ag nıñıak.

“Mesaia ne Bi an ñi ne mideb?” agak

⁴¹ Pen Jisas kîrop agak, “Bin bi okok tari gînîg, Mesaia ak Depid ñi ne ak nep mideb, apal?

⁴² Depid ne ke God Mînîm dai Sam alap ñu kîl tîkîl agak,

‘Bi Kîb ne Bi Kîb yad nop agak,

“Nak ñinmagîl yîpîd ken kîd yad bîsig
mîdenîmin;

⁴³ mîd damîl yad kaual maual nak okok kîrop
gen,

tob mok nak okok kîrop tob tau rîbîknîgan,”
' agak.

⁴⁴ Pen Depid ne Mesaia ak nop, ‘Bi Kîb yad,’ agak
rek, tari gînîg, Mesaia ak Depid ñi ne ak nep
mideb, apal?” agak.

*Lo minîm ag ñeb bi okok gîpal rek ma gînîmîb,
agak*

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Bin bi okok nîj mîdel nîjlig gi, Jisas bi ne
okok kîrop agak, ⁴⁶ “Ñibi lo minîm ag ñeb bi okok
gîpal rek gînîmîb rek lîp ak, nîj tep gînîmîb. Kîri
gîpal ar ak, cîn okok gi ajon, bin bi okok cînop
bi kîb ag gos nîjlañ, agîl, walîj par tol gił, bin
bi okok eip mogîm gel, bin bi okok kîrop nîjtl,
‘Bi kîb apebîm e!’ agenîgal ak, miñ miñ gînîgal;
Juda mogîm gep karîp okok amîl, bi kîb bîsigpal
sea ar ak nep bîsignîgal; pen tap kîb nîjngîgal ñîn
ak, am bi kîb bîsigpal kau ak nep bîsignîgal. ⁴⁷ Bi
lo minîm ag ñeb bi okok, bin kanjîl karîp tap kîri
okok si dîl, God nop sobok gînîgabîn ak, bin bi
nîjlañ, agîl, miñm par kîb tom tom ar ognap

apal. Nıg gi

pal ak, kisen yur kib ke yib dinigal,” agak.

21

*Bin yadu alap God nop tap kib ñak
(Mak 12:41-44)*

¹ Jisas God sobok gep karip nillik migan am midil niñak, bin bi mani sek okok mani ognap dap mab kinañ migan ak yokelak. ² Pen bin yadu yim gep rek eñap kab magil lakañ sikel magil omal dap yokak. ³ Nig gek Jisas niñil agak, “Yad niñid agebin, bin bi ognap mani sikel dap yokebal; pen bin yadu yim gep rek aul mani ne kib yib dap yokip. ⁴ Pen bin bi ognap mani kiri konjai nep midek niñlig gi mani yokebal; pen bin yadu yim gep rek aul mani ne mideb rek magilsek yokip. Tap tau niñeb mani alap ma mideb,” agak.

*God sobok gep karip ak gi timel ginigal, agak
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)*

⁵ Pen bi ne ognap aglak, “God sobok gep karip aul kab tep tep, tap tep dap God nop nil tib kadig nilak ak, tep yib mideb,” aglak. Nit agelak, Jisas kirog agak, ⁶ “Nit agebitm ak pen kisen tap tep niñebim nit okok ma midenigab. Magilsek tiq wal gi yokel, kab alap kab alap ar alan ma midenigab,” agak.

*Kisen miker kib onigab, agak
(Mat 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ Agek, nop ag nıñıl aglak, “Mınım ag ñeb bı, tap nıbak ñın akal rek nıg gınıgab? Pen tap tari rek gek nıñıl, mıñi gınıg geb agnıgabın?” aglak.

⁸ Agelak, Jisas kırop agak, “Nıŋ tep gınımıt! Bin bı konjai nep apıł tom pagıl, yıb yad ak dıl agnıgal, ‘Yad nep apebin. Ñın kıb ak owıp,’ agnıgal. Nıb agenıgal ak, nıñıd agebal agıl, kırop kisen ma gınımıt. ⁹ Pen karıp lım mıgan ognap warıkıl, karıp lım mıgan ognap eip pen pen gınıgal. Karıp lım mıgan ognap kırı ke nep pen pen gınıgal. Nıg genıgal ak nıñıl, ñın kıb apal ak onıg geb nıñıl nıg gebal agıl, ma pırıknımıt. Ñın kıb nıbak kisen onıgab,” agak.

¹⁰ Nıb agıl kırop agak, “Karıp lım mıgan ognap warıkıl, karıp lım mıgan ognap eip pen pen gınıgal. Kiŋ ognap yakam kırı warıkıl, kiŋ ognap yakam kırı eip pen pen gınıgal. ¹¹ Karıp lım okok konjai nep monmon kıb yıb dıl, yuan kıb gıl, mıñak kıb yıb gıl gınıgab. Tap seb kab ar alan sıňak ke kisen nıb lıl, tap aknıb ke pırıkep rek ar alan sıňak lınıgab. ¹² Tap nıb okok kisen nıg gınıgab pen ned yad jım ñıl eip mıdobım rek, nıbep gi tımel gınıgal. Nıbep mınım kıb agnıg, dam Juda mogım gep karıp okok amił, mınım kıb agıl, nıbep mıñ lıl, dam kiŋ gapman bı kıb okok dad amnıgal. ¹³ Nıbep gınıgal nıbak, mınım tep yad ak kırop mıseŋ ag ñıñımıt rek lınıgab. ¹⁴ Pen nıbep mınım kıb agenımel ak, mınım tari rek pen agın, agıl, ned ma piyo nıñımıt. ¹⁵ Yad ke nıbep gos tep ñıl mınım magıl ñen, nıbi mınım nıbak nep ag ñem, kırı pen agıl dı yokep rek ma lınıgab. ¹⁶ Pen nanım nap, namam

sıkop, bî tîdîg nîñeb, bî nîñeb kiri ke ognap nîbep mîmîg nîñîl, dî kaual maual nîñmagîl ar lel, nîbep ognap pîs nep ñag pak lînîgal. ¹⁷ Yîp nîñ dîpîm rek, bin bî okok magîlsek nîbep mîlîk kal nîñnîgal. ¹⁸ Pen nabîc kîmkas nîbi nokîm alap ma kîr gînîgab. ¹⁹ Pen yîp cîg dî kîlîs gîl mîdenîgabîm ak, nîbi komîñ mîdep magîl ak dîl, per per nep mîdenîgabîm.

*Jerusalem gi tîmel gînîgal, agak
(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)*

²⁰ “Pen ami bî okok apîl, Jerusalem bînem yokîl kîs kîs gînîgal ñîn ak, mîñî ulep mîdeb Jerusalem gi tîmel gînîgal, agîl nîñnîgabîm. ²¹ Bin bî karîp lîm Judia mîdenîmel okok, pîrîk gi dîm gol okok amnîmel. Bin bî Jerusalem mîdenîmel okok, pîrîk gi mîs ken ar amnîmel. Pen bin bî mîs ken ar mîdenîmel okok, Jerusalem wari mîgan ma amnîmel. ²² Tari gînîg: ñîn nîbak me, kiri God nop kîrîg gîpal rek, God mînîm agep bî okok magîlsek God Mînîm ñu kîl tîkîl aglak rek nep gînîgab nîñîl kiri pen yur kîb dînîgal. ²³ Pen ñîn nîbak, bin ñî kogi mîdenîgal okok abe, bin ñî painjan ci ñenîgal okok abe, kîrop mîker kîb yîb gînîm, agîl, bin bî karîp lîm nîbaul mîdebal kîrop gi tîmel yîb gînîgab. ²⁴ Bî par okok nîb apîl, bin bî ognap kîrop tu par kîd dîl tîb lînîgal, bin bî ognap kîrop nag lîl dam karîp lîm ke tîgonj tîgonj magîlsek dad amnîgal. Pen Juda bin bî mer okok apîl, Jerusalem gi tîmel gel gel, God ñîn ne agak ak ap padîkek, kîrîg gînîgal.

*Bî Ñî ne melîk sek onîgab, agak
(Mat 24:29-31; Mak 13:24-27)*

²⁵ “Pen kîsen, pîb takîn gap tap ke alap mîsen lîl, ñîg si pag apîl gu kîb genîgab. Pen karîp lîm wagîn aul bin bî karîp lîm tîgonj tîgonj magîlseks gos par nîñjîl, tari geb, agîl, gos par lîl pîrîknîgal. ²⁶ Tap seb kab ar alanj mîdebs tap okok, adañ nîb aul nîb gek, lîm dai aul tari gînîg geb, agîl, pîrîkîl, gos magîl tîke apek kîmeb rek lînîgab. ²⁷ Nîg gînîgab ñîn ak, Bî Ñî ne kîmi nab sîñâk apek nîñjîlg git, bin bî kîri kîlis ne ak abe, melîk tep akenîb ke yîb ne ak abe nîñnîgal. ²⁸ Tap agebin aul genîgab ak, Bî Kîb cînop dî komiñ yoknîgab ñîn ak ulep mîdebs, agîl, udîn kîlan gîl salmol git nîñjîlg git mîdenîmîb,” agak.

*Mab kanînaj ak, mînîm sîd tîkîl agak
(Mat 24:32-35; Mak 13:28-31)*

²⁹ Jisas nîb agîl, kîrop mînîm sîd tîkîl agak, “Mab kanînaj abe, mab ognap abe, ³⁰ sîlîp lek, mîñi pîb lînîg git geb, agîl, nîpîm. ³¹ Nîb ak rek, tap agebin okok gek, God bin bî dîl kod mîdenîgab ñîn ak ulep apeb, agîl nîñnîgabim.

³² “Yad nîbep nîñjîd agebin, bin bî mîñi mîdebal sîñ aul magîlseks ma kîmnîgal; ognap komiñ mîdel nîñjîlg git, tap agebin aul magîlseks gînîgab. ³³ Seb kab ar alanj abe, lîm dai wagîn aul abe kîr gînîgab, pen mînîm magîl yad okok ma kîr gînîgab.

Nîj tep gîl mîdenîmîb, agak

³⁴ “Pen nîj tep gînîmîb. Nîbi ñîg wain ñîg kîlis konjai ñîbîl saköl lîl, tap lîm dai ar wagîn aul

nep gos nıñ middenigabım ñin nıbak nep, yakır kaj kımın kobri gon lel, kasek nep dıp rek ak giniñ gab. ³⁵ Siñ aul nep ma giniñ gab; bin bı karıp lım wagın kığın yım ñak okok magılseк midebal midebal rek giniñ gab. ³⁶ Nıb ak, nıbi per per nıñ tep giniñmib, God nop sobok giliг gi nep midlig gi agniñmib, ‘Tap nıb okok cınop ñag pak ma liniñmın; nak cınop kod midek, komiñ amił, am Bi Ñi ne udın yırık ar ne ak midojin,’ agniñmib,” agak.

³⁷ Ñin sıklol bad nıbak, Jisas per am God sobok gep karıp ñılık migan ak am midil, bin bı okok kırop minim ag ñoligip. Pen kıslım gek nıñlıg gi, Jisas ne am karıp lım alap Olip Dım apal ak kınoligip. ³⁸ Bin bı okok magılseк, minim nop ak nıñjin, agıl, kıslım sek yıb warıkıl, God sobok gep karıp ak ameligipal.

22

Judas Jisas nop mimig gak

(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2,10-11; Jon 11:45-53)

¹ Juda kai Bred Yıs Sek Ma Ñıñeb ñin kıb kiri ak, Pasopa apal ñin kıb kiri ak, mañ mañ gak. ² Bi God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, bı lo minim ag ñeb bı okok abe, Jisas nop ñag pak lın, aglak ak pen bin bı okok kırop pırıkıl, titi gił ñag pak lın, agıl, ag nıñ midebak.

³ Ag nıñ mideł nıñlıg gi, Seten ne apıl, Judas yıb ne alap Iskariot agoligipal bı nıbak, nop yıpıl sıklak. Bi nıbak Jisas bı ne aknıb umigan alan okok bı alap. ⁴ Yıpıl sikek, Judas ne am God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, God sobok gep

karıp kod mìdeligipal polisman bì kìb kiri okok abe mìdelak sìnjak amìl, Jisas nop titi gìl mìmìg gi dam ñen nop ñag pak lìlañ, agìl, mìnìm nìbak kìrop eip ag nìnjak. ⁵ Agek, kìrop tep gek nìnjìg gi aglak, “Nep mani ñìnjìgabìn,” aglak. ⁶ Agelak, Judas ne, won akal rek Jisas bin bì okok eip ma mìdenìgab ak, nop mìmìg gi dam bì kìb okok kìrop ñìnjìgain, agìl, kod nìñ mìdek.

Pasopa tap ñìnjìg gjìn gìlak

(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

⁷ Pen Bred Yìs Sek Ma Ñìjeb ñìn nìbak apek, Pasopa kaj sipsip ñìlik pak sobok gep ñìn mìñi, agìl, ⁸ Jisas ne Pita eip Jon eip kìrop mal ag yokìl agak, “Nìri mal am Pasopa tap ñìnjìgabìn ak gi li tep gìnìmir,” agak.

⁹ Agek agrek, “Akal nìg gìr?” agrek.

¹⁰ Agerek, Jisas agak, “Nìri mal taun kìb ak amìl nìnjìgair, bì alap ñìg mił dapenìgab. Nop nabìñ pakìl, amonìmìñ karıp ak amìl, ¹¹ bì karıp nap nìb nìbak nop agnìmir, ‘Mìnìm Ag Ñeb Bì nep ag nìnjìp, “Karıp ñìlik miğan akal bì yad okok eip Pasopa tap ñìnjìgabìn?” agìp,’ agnìmir. ¹² Nìb agenìgair, nìrep mal dam karıp ñìlik miğan kìb tebol tap okok sek mìdenìgab ar alanj ak agenìgab ak, Pasopa tap ñìnjìgabìn okok ñìlik miğan nìbak gi jìn gìnìmir,” agak.

¹³ Agek amìl niñrek, agak agak rek nep mìdek. Nìb ak, Pasopa tap ñìnjìg gìlak okok gi li tep gìrek.

Jisas bì ne okok kìrop bred wain ñak

(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

14 Pen karıp digep magıl ak tap ñiñníg gıl, bı mìnım ne dad ameb okok eip tebol ak bisig kıs kıs gıl, **15** kırop agak, “Gos yad per nıpin ak, nıbep eip Pasopa tap ñiñníg gobın aul ñıbil me, kisen yur kıb dìnım, agıl, gos ak nıpin. **16** Pen yad nıbep agebin, Pasopa tap ak kisen kauyan ma ñiñnígain; kisen Pasopa kaj sipsip ñılık per pak ñıbın wagın nıbak mıseñ lıñigab nıñıl God bin bı ne dıl kod mıdenigab ñın ak nep tap kıb ñiñnígabın,” agak.

17 Jisas nıb agıl, ñıg wain kap dıl, God nop tep agıl, bı ne okok kırop ñılıg gı agak, “Ñıg ñebin aul nıbi ke dı ñiñım. **18** Pen nıbep agebin, mıñi ñın aul tıkek, ñıg wain kauyan ma ñiñnígain; God bin bı ne dıl kod mıdenigab ñın ak nep ñıg wain kauyan ñiñnígain,” agak.

19 Nıb agıl, bred alap dıl, God nop tep agıl, tı panıł kırop ñılıg gı agak, “Mıb gon yad aul nıbep ñebin. Nıbi kisen ñıg aknıb rek nep gıl, yıp gos nıñlıg gı mıdenimıb,” agak. **20** Kırı tap nıb sakıl, Jisas ñıg wain kap ak dıl, kırop ñılıg gı agak, “Lakañ yad son gı yapek kımen me, God nıbep, bin bı yad, agıl, dıñigain agak mìnım ar ak am kılıs gınigab ak me, nıbep ñıg wain aul ñebin.

21 Pen bı yıp kain gı dad amniğab ak eip bisig mıdobın. Ñınmagıl yad tebol ar aul mıdeb ñınmagıl ne abe ar aul mıdeb. **22** Bı Ñı ne, God bırarık nep agak mıñ ar ak nep kisen gıl kımnığab ak pen bı nop kain gı dam amniğab ak nop yımıg nıñebin,” agak.

23 Jisas nıb agek, bı ne okok kırı ke nep, an rek ñıg gınigab, agıl, pen pen ag nıñlıg gı mıdelak.

Bî ne okok, nîbi mer, yad nep bî kîb mîdebin, aglak

²⁴ Jisas bî ne okok, nîbi mer, yad nep bî kîb mîdebin, agîl, kîri ke nep pen pen agelak. ²⁵ Nîb agelak, Jisas kîrop agak, “Kiñ okok Juda bin bî mer okok kîlîs gîl kod mîdlîg gî apal, ‘Kîrop dî tep yîb gîpîn,’ apal. ²⁶ Pen nîbi aknîb rek ma gînîmîb. Bî kîb nîbi okok, ñî praj rek mîdenîmel; bî kîb yîb okok, bî wög gî ñeb rek mîdenîmel. ²⁷ Lîm dai ar wagîn aul gîpal nag ar ak, bî kîb am bîsîgel, bî wög gî ñeb okok tap magîl tap kîrop okok piłak piłak gîpal. Pen yad nab nîbep bî wög gî ñeb rek nep mîdebin.

²⁸ “Yîp mîker yîb goligîp ak nîñîl yîp ma kîrîg gîpîm; yîp kod mîdebîm. ²⁹ Nîg gîpîm ak, God yîp agîp, ‘Nak Kiñ mîdîl, bin bî okok kîrop kod mîdenîgan,’ agîp rek, yad pen ak rek nep nîbep ageben, nîbi kiñ rek mîdîl bin bî okok kîrop kod mîdenîgabîm. ³⁰ Nîn nîbak nîbi karîp lîm yad ak amîl, yad eip bîsîgil tap magîl ñîbîl, ñîg ñîbîl, gînîgabîm; nîbi kiñ bîsîgpal sea ar ak bîsîgil, Isrel wagîn ke ke aknîb umîgan alan kîrop mînîm kîb nîñnîgabîm,” agak.

Pita, Jisas nop ma nîpin, agnîgab

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

³¹ Jisas ne Pita nop agak, “Saimon, Saimon, nîñjan. God ne Seten nop yau agek, nîbep bî, wid magîl soñ gel son gel, magîl yîb ak ke lîl, dai dai ak ke lîl gîpal rek ak gîl, nîbi gî tîmel gînîgabîm aka mer agîl gî nîñnîgab,” agak. ³² Pen yad God nop sobok gîpin rek, yîp pîs nep ma kîrîg gînîgan. Pen tap si tap tîmel gînîgan ak, tarî gînîg nîg

gipin, agil, yip kauyan adik gi onigan. Pen nig gił, kisen apil namid namam nak ognap krop minim ag nīt tep gek, kiri kilis gił yip kisen ginimel,” agak.

³³ Jisas nib agek Pita agak, “Bi Kib, yad nep ma krig ginigain. Omalgil nep ajonigabir. Nep miñ lıl, yip abe miñ linimel. Pen nep nīag pak lıl, yip abe nīag pak linimel,” agak.

³⁴ Agek, Jisas agak, “Pita, yad nep agebin, miñi kislím eyan klokil sik ma agnigab won ak, Jisas nop ma n̄ipin, agil, yij omal nokim wai nīnigan,” agak.

Mani tin, wad, tu par kid

³⁵ Jisas nib agil krop agak, “Ned nibep ag yokil agnek, ‘Mani tin, wad, tob tirip okok dil ma dad amnimib; yokop amnimib,’ agnek. Agnek ambek nīn nibak, tap nibi ognap midék aka ma midék?” agak.

Agek aglak, “Mer, tap cin ulep ma gak; midék,” aglak.

³⁶ Agelak, Jisas agak, “Pen miñi nibi mani tin, wad midonimij ak, sek dad amnimib. Bi an tu par kid ma midonimij ak, kolsior ne ak bi ognap krop sikim gił mani dil tu par kid alap tauan.

³⁷ Pen niñim! Ned God minim agep bi Aisaia God Minim dai alap nu kil tikil agak, ‘“Ne bi tap si tap timel gep bi alap,” agnigal,’ agak. Agak nibak yip nep agak. Minim agil nu kil tikak nibak miñi ginig geb,” agak.

³⁸ Jisas nib agek, kiri aglak, “Bi Kib, tu par kid cin omal mideb,” aglak.

Agelak agak, “Ak nig ma agnimib,” agak.

*Jisas Olip DİM sığak Nap nop sobok gak
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)*

³⁹ Jisas Jerusalem söñ amıl, per Nap nop sobok goligıp Olip DİM sığak amnak; bı ne okok kisen gılak. ⁴⁰ Karıp lım nıbak amjakıl kırop agak, “Gos tımel apek gi tımel gınımıb rek lıp ak, God nop sobok gılıg gi middenımıb,” agak.

⁴¹ Nıb agıl, kırop kırıg gıl, ne ke ke sığak amıl, kogım yımıl God nop sobok gıl agak, ⁴² “Bapi, gos yad nıpin ak nıg silek kap yıp nıníg geban ak ma nınímın. Pen yad gos nıpin ar ak ma gınımın; gos nak ke nıpan ar ak nep gınımın,” agak. ⁴³ Jisas nıb agek, ejol alap seb kab ar alan sığak nıb apıl nop kılıs nıak. ⁴⁴ Nop miker yıb gek, Jisas ne Nap nop kılıs yıb gıl sobok gılıg gi midek nıñlig gi, wişib ak lakañ rek pıg gi rıķıl wagın eyaŋ yowak.

⁴⁵ Nap nop sobok gi mid juıl amıl nıñak, bı ne okok miker gi dap yapek nıñlig gi, wişin kinelak. ⁴⁶ Nıg gelak ak nıñıl kırop agak, “Tari gınıg wişin kinebım? Seten ne gos nıek nıbi gi tımel gınımıb rek lıp ak, warıkıl, sobok gılıg gi midem,” agak.

*Jisas nop tıg cici lıłak
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)*

⁴⁷ Jisas mıñım nıbak ag midek nıñlig gi, bı ne Judas bı nıon kıb alap poñ dıl dad apjakıl, Jisas nop dı bom sılóknıg gek. ⁴⁸ Nıg gek, Jisas nop agak, “Judas, ‘Bı me aul nop nıag pak lım,’ agıl, yıp Bı Nı ne dı bom sılóknıg geban ar?” agak.

⁴⁹ Nıb agek nıñlig gi, bı ne okok tap tari gınıg gelak nıbak nıñıl aglak, “Bı Kıb, cın kırop tu par kıd dıl tıbın aka?” aglak. ⁵⁰ Nıb aglıg gi, bı alap tu par kıd ne ak dıl, bı God nop tap sobok gep bı

kib yib bi wög git ne ak, nop timid yipid kid pis nep tib git rik yokak.

⁵¹ Nig gek, Jisas niñil agak, “Nig ma git! Me tep,” agak. Nit agil, timid ak di niñek komin lak.

⁵² Pen God nop tap sobok gep bi kib okok abe, God sobok gep karip kod mideligi pal polisman bi kib kiri okok abe, bi minim tig bilocep okok abe, ap nop dinig gelak okok, krop agak, “Nitbi tu par kid dil, yir pakep dil dopim ak, yip bi pen pen nagep bi alap rek ag gos niñil, di cici linig opim ar? ⁵³ Yad nitbi eip per per God sobok gep karip ak midenek yip ma dippek. Pen miñi Seten, bi kislim pis ken midreb ak, nin ne ak me, nig gebim,” agak.

Pita, Jisas nop ma nippin, agak

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)

⁵⁴ Jisas nit agek niñlig git, nop di cici lili, dam God nop tap sobok gep bi kib yib karip ak dad amniñlak. Pita pen kisen kisen niñlig amnak.

⁵⁵ Karip nitbak amjakil, karip gol sijak mab dagil bisig midelak. Pita kisen amjakil krop eip bisigak. ⁵⁶ Pita eip bisig midrek niñlig git, pai karip nitbak wög git noligip alap nop niñ dap ran dap yaplig git agak, “Bi aul abe Jisas eip midoligip,” agak. ⁵⁷ Agek, Pita agak, “Pai, bi nitbak adi ma nippin!” agak.

⁵⁸ Nit agil, yokop sikol won alap midrek niñlig git, bi alap pen apil Pita nop niñil agak, “Nak ak rek nep Jisas bi ne alap,” agak.

Agek, Pita agak, “Bi aul, yad mer!” agak.

⁵⁹ Pen kisen sikol sikol magil alap aua nokim alap rek midrek, bi alap pen apil, kilis git agak,

“Nıñjıd agebin, bı aul Jisas eip mıdoligip. Ne abe karıp lım Galili nıb,” agak.

60 Agek, Pita agak, “Bı aul, mınım ageban ak adi ma nıpin me!” agak.

Nıb agek nıñlıg gi, dai kıllokıl sık agak. **61** Nıg gek, Jisas adık gił, Pita nop nıñ i sek lek, Pita pen Jisas, “Mıñni kıslım eyanı kıllokıl sık ma agnıgab won ak, Jisas nop ma nıpin, agıł, yıj omal nokım wai nıñigan,” agak mınım ak gos nıñjak. **62** Nıg nıñıl, kıñam mılep gek, molıl pag apek, söj amıl sıl agak.

*Jisas nop ag julıg gi, paklak
(Mat 26:67-68; Mak 14:65)*

63 Bı Jisas nop dı mıdelak okok nop ag julıg gi, paklıg gi gılak. **64** Kırı walıj bad alap dı udıñ nop ak karık nııl, nop paklıg gi aglak, “Nak bı ke nıpan ak, nep an pakeb ak cınop ag nıñ!” aglak.

65 Pen mınım tımel nıbak rek, nop tapın konjai nep aglak.

*Juda bı kıb mınım tıg bılokep okok Jisas nop
mınım kıb aglak
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)*

66 Kıslım sek, Juda bı mınım tıg bılokep okok lıł, God nop tap sobok gep bı kıb okok lıł, bı lo mınım ag nıeb okok lıł, ap mogım gel, Jisas nop pon dıl Kansol kıb nıbak mıdelak nab sıñjak dad olak. **67** Pen Kansol bı okok kırı Jisas nop aglak, “Pen nak ke agnımın, nak Mesaia ak aka mer,” aglak.

Agelak, Jisas kırop agak, “Pen yad nıbep agenıgain ak, nıñjıd ageb, agıł, ma nıñnıgabım.

68 Pen ag nı̄neb yad mı̄deb ak, nı̄bep ag nı̄nenı̄gain ak, yıp pen ma ag nı̄nı̄gabım. ⁶⁹ Pen mı̄nī tı̄kıl mı̄d damıl kı̄sen okok, Bī Nī ne God Bī kılı̄s aknı̄b ke sek mı̄deb ak, nı̄nmagıl yıpı̄d pı̄s ar ne sı̄nık bı̄sı̄g mı̄denı̄gab,” agak.

⁷⁰ Nı̄b agek, bı̄ kansol okok magı̄lseк nop aglak, “Nı̄b ak, nak ke God Nī ne ak aka?” aglak.

Agelak, Jisas agak, “Me nı̄bi ke agebım me ak,” agak.

⁷¹ Agek aglak, “Tari gı̄nı̄g mın̄ım kı̄b tapın̄ ag mı̄dıl, bı̄ ognap ag nı̄nɔn, Jisas nı̄g gıp nı̄g gıp agenı̄mel? Meg mı̄gan ne ke agosı̄p nı̄pın̄ ak,” aglak.

23

*Gapna Pailot Jisas nop mın̄ım nı̄nık
(Mat 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)*

¹ Nı̄b agı̄l, magı̄lseк warı̄kıl, Jisas nop dam gapman bı̄ kı̄b Pailot mı̄dek sı̄nık amnı̄lak. ² Damıl, nop mın̄ım kı̄b agnı̄g, mın̄ım okok nı̄b okok nı̄b dapıl aglak, “Cın pı̄yo nı̄nıl nı̄pın̄, bı̄ nı̄baul bin bı̄ cın okok mın̄ım esek agı̄l agı̄p, ‘Bī kı̄b Sisa nop takı̄s ma nı̄nı̄mı̄b, gapman kai mın̄ım ak, ak rek nep ma nı̄nı̄mı̄b,’ agı̄p. Pen mın̄ım alap agı̄p, ‘Yad ke Mesaia ak, yad ke kīj nı̄bak,’ agı̄p,” aglak. ³ Agelak, Pailot Jisas nop ag nı̄nıl agak, “Nak Juda kai kīj kırı̄ ak aka?” agak.

Agek, Jisas nop pen agak, “Me nak ke ageban me ak,” agak.

⁴ Agek, Pailot pen bı̄ God nop tap sobok gep bı̄ kı̄b okok abe, bin bı̄ yokop ap mı̄delak okok abe

kırop agak, “Yad nepin, bì aul nop mìnìm kib
agep wagin alap ma mideb,” agak.

⁵ Nib agak ak pen kiri minim kılıs agil aglak,
“Gapman minim ma niñnimel, agil, minim ag ni
ajil, Juda bin bì karip lim cın okok magilsek ag ni
ajoligip. Karip lim Galili tikil, ag ni ajil dam dam
mini Jerusalem siñaul owip,” aglak.

Jisas nop dam kin Herod midek siñak amnilak

⁶ Agelak, Pailot krop ag niñil agak, “Bì nibaul
Galili nib aka?” agak. ⁷ Agek, yau aglak. Pen kin
Herod karip lim Galili kod midoligip ak, niñ nab
ak apil Jerusalem midek. Nib ak, Jisas ne Galili
nib bì alap aglak ak niñil, nop Herod niñmagil
ar ag yoken minim kib aul niñnimin, agil, Pailot
krop agek, Jisas nop dam Herod midek siñak dad
amnilak. ⁸ Herod, Jisas tap tari tari goligip ak per
minim nep niñil, niñ akal rek tap ma gep rek alap
gek niñnigain, agil, gos ak nep niñ midoligip rek,
niñ nibak Jisas nop pojid di dapjachel, ne miñ
miñ yib gak. ⁹ Pen Herod ne Jisas nop minim
konai nep ag yigin wagin gak, pen Jisas minim
alap pen ma agak. ¹⁰ Pen bì God nop tap sobok
gep bì kib okok abe, bì lo minim ag ñeb bì okok
abe, minim kılıs agil, bì konai nep pedak pedak
aglak. ¹¹ Herod abe, ami bì ne okok abe, Jisas nop
gi timel gi lig gi, niñilonj liliq gi, gapman bì kib tol
gipal walij tep alap tol gi niñ, kauyan Pailot midek
siñak ag yoklak. ¹² Ned Herod eip Pailot eip ñag
niñeb rek midoligipir ak pen niñ nibak minim
niñ jím nirek.

*Juda bin bî okok, “Jisas nop ñag pak lîm,” aglak
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)*

13 Pen Pailot, bî God nop tap sobok gep bî kîb okok abe, bî mînîm tîg bîlokep bî kîb okok abe, bin bî yokop okok abe kîrop agek ap mogîm gîlak. **14** Kîri ap mogîm gelak, ne kîrop agak, “Bî aul mînîm nab pag agîl, bin bî okok kîrop nîb nîb agîp,” agebîm ak pen mîñi udîn yîrîk ar nîbep aul mînîm nîpin ak, ne tap tîmel gîp mînîm wagîn alap ma pîyo nîpin. **15** Herod ak rek nep mînîm wagîn alap ma pîyo nînjîp ak me, adîk cînope ke ñîb. Yad nîpin, tap tîmel alap ma gîp; nîb ak nop ñag pak lep rek ma lîp. **16** Nîb ak, ami bî yad okok agen, nop yokop pakîl, ag yokel amnañ,” agak. **17** Pen Juda kai ñîn kîb kîri Pasopa ak apek, Pailot per mî nokîm nokîm nagîman kîri nokîm alap yokop ag yokoligîp.

18 Pen ñîn nîbak kîri magîlse meg mîgan bleble gîl sîk kîlîs gîl aglak, “Bî nîbak ñag pak lîm! Barabas nop ag yokem cînop owan!” aglak. **19** Bî Barabas nîbak ne taun kîb nîbak bin bî ognap dîl, karîp lîm nîbak kod mîdoligîp bî kîb nîbak eip pen pen gîl, cîp alap pîs nep ñag pak lak rek, nop mînîm kîb agîl mîñ lîlak.

20 Pen Pailot Jisas yokop ag yoken amnañ, ag gos nîñîl, kîrop kauyan agîl nîb agak. **21** Agek, kîri kauyan meg mîgan bleble gîl sîk agîl aglak, “Nop mab bak alañ ñag pak lîm! Nop mab bak alañ ñag pak lîm!” aglak.

22 Agelak, Pailot kîrop kauyan agîl agak, “Bî nîbaul tap tari gî tîmel gîp? Yad nîpin, tap tîmel alap ma gîp rek, nop ñag pak lîjîn rek ma lîp. Nîb

ak, ami bî yad agen, nop yokop pakîl, ag yokel amnañ,” agak.

²³ Agek, kiri kîlis yîb gîl, Jisas nop ñag pak lel kîmanj, agîl, meg mîgan kiri bîlalö gî dap ranîl, ag gel gel, ²⁴ Pailot mînîm kîrop ak dîl, ²⁵ bî alap, bin bî ognap dîl karîp lîm kod mîdoligip bî kîb ak eip pen pen gîl, cîp alap pîs nep ñag pak lak bî nîbak nop ag yokek komiñ amnak; pen ami bî ne okok kîrop agak, “Kiri Jisas tari gînîg gîn, agîl agebal ak, nep gîm,” agak.

Jisas nop mab bak alan cîpîl pak lîlak
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

²⁶ Jisas nop ñag pak lînîg dad amniłak. Nab sîňak amlîg gî, Sairini taun nîb bî alap Jerusalem apek. Bî nîbak yîb ne Saimon. Nop nabîñ pakîl, dî cîci lîl, mab kros dî ka gî ñîl aglak, “Jisas ameb ak kîsen amnoñ,” agel, dad kîsen amnak. ²⁷ Pen Jisas nop dad amel nîňlig gî, bin bî konai nep kîsen gîlak. Bin bî amelak nab nîbak bin ognap Jisas nop yîmîg nîňlîl sîl agelak. ²⁸ Nîg gel, Jisas adîk gîl kîrop agak, “Nîbi Jerusalem bin, yîp gînîg geb ak sîl ma agîm. Nîbep gî tîmel gîl, ñî pai nîbi okok gî tîmel gîl genîgab nîbak sîl agîm. ²⁹ Kîsen mîker kîb ak apek, agnîgal, ‘Bin ñî pai ma tîk dopal okok abe, bin ñî pai ci ma ñîbal okok abe, kiri nep mîñ mîñ gînîmel,’ agnîgal. ³⁰ Ñîn nîbak, tari gînîg mîdojin, agîl, pîs nep kîmîn, agîl, agnîgal ‘Dîm gol okok pag pe gî apîl, cînop ñag pak lînîmîn aka koji dîl cînop lîm ñînîmîn ak tep,’ agnîgal. ³¹ Yad mab komiñ rek mîdebin pen yîp nîg gîl gî tîmel gebal. Pen nîbi mab mîlep

rek midebin rek, nibep tari rek git timel ginigal?” agak.

³² Pen bi gapman lo minim tib jurek bi omal, mab bak alan ntag pak linig sek dad amnilak.
³³ Dam karip lim Cip Nabic Cog Tinil apal sijak amjakil, Jisas nop dam mab bak alan cipil pak lil, bi gapman lo tib jurek bi omal krop dam mab pis pis cipil pak lilkak. ³⁴ Nit gel, Jisas agak, “Bapi, yip gebal ak, ti ginig nig gobin, agil, ninj tep gil ma gebal. Nib ak, kiri git timel gebal ak ninjil kirig ginimin,” agak.

Pen ami bi okok, Jisas wali ne tig ju lel midek okok, kiri ke sadu gilolo gipal rek ak gil dilak.
³⁵ Bin bi konjai nep ninj midele ninjlig gi, Juda bi kib okok Jisas nop paj agil aglak, “Ne, ‘Yad Mesaia ak; God yip dosip ne eip midobir,’ agil, bin bi ognap kimbal gosip warikpal. Gip nibak rek, ne ke ak rek nep nig gil komin amek ninjin,” aglak.

³⁶ Pen ami bi okok ak rek nep, Jisas midek ulep sijak apil nop paj agil, nit wain silek nitlig gi aglak, ³⁷ “Nak, ‘Juda Kin kiri midebin,’ apan ak, nak ke gil komin amnoj!” aglak. ³⁸ Pen Jisas nop cipil pak lilkak mab bak sijak alan, mab bog bad alap ar ak minim nu kil tiklak:

JUDA KAI KIN KIRI ME AUL.

³⁹ Bi gapman lo minim tib juel, mab bak alan ntag pak lilkak omal, bi alap Jisas nop ag juil agak, “Nak Mesaia mideban ak, nak ke gil komin amil, ciroc mal ak rek nep gek, komin amir!” agak.

⁴⁰ Agek, bi alap pen nop ag gil agak, “Bi nibaul yur kib dil kimnig geb; cir mal ke ak rek nep yur kib dil kimnig gobir ak, agil, God nop ma

pırıkpınar ar? ⁴¹ Cır mal gi tımel gıpır rek yur dobrır, pen bı nıbaul tap tımel alap ma gıp,” agak. ⁴² Ne nıb agıl, Jisas nop agak, “Nak karıp lım nak sığak am kın mıdıl, yıp gos nıññımın,” agak.

⁴³ Nıb agek, Jisas nop pen pe agak, “Yad nep nıñjd yıp agebin, mıñi nıñ aul nep nak yad eip am karıp lım tep ak mıdonıgabır,” agak.

Jisas kımak

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Magıl nıbak, pıb nab epel magıl ak kıslım gił, mıd damıl pıb sıneim okol gak magıl ak kauyan melik gak. ⁴⁵⁻⁴⁶ Pen Jisas sık kıb agıl agak, “Bapi, kaun yad ak nıñmagıl ar nep ak lebin,” agak. Nıb agıl ake bad kır gak. Jisas ake bad kır gak, magıl nıbak nep, God sobok gep karıp magıl nıñlik kapkap mıgan eyan, walıj dı kıjon pılıŋ gılak ak, nab eyan pak talıkıl, lılıg gi pıs pıs amek, kıjon yıkıl mıdek.

⁴⁷ Pen ami bı kod mıdep bı kıb ak, gek nıbak nıñıl, God yıp ne ak dap ranlıg gi agak, “Nıñjd yıp! Bı nıbaul bı tep nep!” agak.

⁴⁸ Bin bı ap nıñ mıdelak okok, tap gak nıbak nıñıl, molıl pag apek pabil paklıg gi, adık gił karıp kırı amnıtlak. ⁴⁹ Pen Jisas bin bı nıñeb ne okok abe, bin Galili nıb nop kısen gılak okok abe, kırı ke ke sıñ adañ mıdıl, tap gak nıbak nıñ mıdelak.

Josep ne Jisas mıb goj dam tıgel gak

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Pen Juda Kansol kıb bı alap, yıp ne Josep. Ne bı tep, mıñım tıg bılok tep goligıp. Ne Arimatia taun, karıp lım Judia nab sıñak nıb. Ne

Juda Kansol b̄i ognap, Jisas nop ñag pak l̄in, aḡıl, gos n̄ınlak rek ma n̄ıňak. Ne, God bin b̄i d̄ıl kod m̄idenigab ñin ak onigab, aḡıl, kod m̄idoligip. ⁵² Ne Jisas k̄imak, c̄ip se dam t̄igel ḡinig ḡıl, Pailot m̄idek s̄ıňak am̄ıl, ag n̄ıňek yau agak. ⁵³ N̄ıb ak, Josep ne am̄ıl c̄ip se t̄ig asık dap yapıł, waliј t̄id tep alap d̄i kom kam ḡıl, dam kab m̄igan k̄isen nep ȳıg j̄ırıќ l̄ıl c̄ip t̄igel ma ḡılak m̄igan ak t̄igel gak. ⁵⁴ Pen Juda God nop sobok gep ñin ak manj apeb, aḡıl, Praide* d̄igeپ d̄igeپ maḡıl ak c̄ip t̄igel gak. ⁵⁵ Pen bin ñon, Jisas eip Galili n̄ıb olak okok, Josep amek n̄ıňlig ḡı, k̄isen ḡı am̄ıl c̄ip t̄igel amjakıl, c̄ip se titi ḡıl t̄igel gak ak n̄ıň tep ḡıl, adıќ ḡı karıp k̄iri amn̄ılk. ⁵⁶ Karıp k̄iri am̄ıl, agnon ñıg ki tep oweп ognap c̄ip se l̄i ñıňig ḡıl, ḡı l̄i tep ḡılak.

M̄inek ñin ak nep doplap ak pen Sarere ñin k̄ib k̄iri yokop m̄idep ak n̄ıňıl me, yokop m̄id m̄id k̄inlak.

24

Jisas warikak

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ M̄inek Sade ñin ak, karıp k̄isen t̄ikak maḡıl ak, bin ñon n̄ıbak agnon ñıg ki tep oweп ak d̄ıl, c̄ip se m̄ıb goj anöň l̄i ñin, aḡıl, dad c̄ip t̄igel ḡılak s̄ıňak amn̄ılk. ² Am̄ıl n̄ınlak, kab salai k̄ib c̄ip t̄igel m̄igan p̄ılıň ḡılak ak, l̄ılıg ḡı am bak k̄id s̄ıňak m̄idek. ³ Pen k̄iri m̄igan n̄ıbak am̄ıl n̄ıňlak, Bi K̄ib Jisas m̄ıb goj ne ma m̄idek. ⁴ Ti ḡıp, aḡıl, ag

* **23:54:** Juda Sarere ñin k̄iri ak Praide d̄igeپ d̄igeپ wagın ḡıl, ḡı damıl, Sarere d̄igeپ d̄igeپ juoligip.

mîdel nîñlig gi, dai bî omal gol nîb sîñak warîkîl mîderek. Bî omal walij kîri tîd melîk sek aknîb ke mîdek. ⁵ Bin okok kîrop nîñil, jel gek pîrîkîl, kogîm yîmîl jîl kîyan gîl mîdel nîñlig gi, bî nîb omal agrek, “Tari gînîg bî komîn mîdeb ak nop cîp tîgel gîpal nab sîñ aul pîyo nîñ ajebîm? ⁶ Ne sîñaul ma mîdeb; mîdarîk nep warîkip. Pen ne nîbep eip Galili mîdîl mînîm agak ak gos nîñîm. ⁷ Ne nîbep agak, ‘Bî Ñî ne ak nop, dî bin bî tap si tap tîmel gîpal nîñmagîl ar kîrop lel, nop mab bak alan ñaq pak lel, kîmîl nîñ omal mîdîl, mînek nîñ omal nokîm ak kauyan warîknîgab,’ agak,” agrek.

⁸ Nîb ager nîñlig gi, gos magîl kîri ak pag yîkek, Jisas ned Galili mîdîl mînîm agak nîbak gos nîñ dam nîñlak. ⁹ Bin okok kîri cîp tîgel ak kîrig gîl, kauyan adîk gi amîl, tap gak nîñlak nîbak, Jisas bî ne aknîb agîp alan okok abe, bin bî ne ognap okok abe ag ñîlak. ¹⁰ Bin ñon mînîm ag ñîlak nîbak, Maria Magdala ak, Joana ak, Jems nonîm Maria ak, bin ognap sek. ¹¹ Pen kîri mînîm ag ñîlak nîbak peyîg nîñil, nîñid agebal, agîl, ma nîñlak. Ñîñloj lîl rek agebal, agîl gos ak nîñlak. ¹² Pen Pita mînîm nîbak nîñil, pîg gi rîkîd ag amîl, tîgel gîlak kab mîgan ak sîpsîp nîñak, cîp walij kom kam gîlak bad ak nep mîdek. Nîbak nîñil, tarî gîp, agîl, gos par yîb lîlîg gi, cîp tîgel ak kîrig gîl kauyan adîk gi amnak.

*Bî omal karîp tîrig tîroj Emeas amnîrek
(Mak 16:12-13)*

13 Ñin n̄bak nep, b̄i omal karip t̄irig t̄ironj Emeas, yokop Jerusalem ulep n̄b s̄ıňak* amn̄ır, agıl, majıl amlıg git, **14** tap tari tari gek n̄ıňrek m̄ınim ak kapkap ag n̄ıňlıg git amerek. **15** Amerek n̄ıňlıg git, Jisas k̄id ken apıl, k̄rop mal poj d̄ıl amnak. **16** Pen b̄i n̄b omal Jisas nop n̄ıprep ak pen God gos magıl k̄rop mal d̄i we gek, Jisas nop n̄ıňer b̄i akn̄ıb ke rek lak. **17** Ne k̄rop mal ag n̄ıňıl agak, “M̄ınim ak tari m̄ınim ager ameb?” agak.

N̄b agek, k̄iri c̄ib gep rek wōs git warık m̄ıdlig git, **18** b̄i Kliopas agak, “Nak nep me, m̄iňi ñin s̄ıkol bad aul Jerusalem s̄ıňaul ap m̄ıdil tap tari tari git ak ma n̄ıpan ar?” agak.

19 Agek, Jisas agak, “Tap n̄bak tari gek agebir?” agak.

Agek agrek, “Jisas Nasaret n̄b gak ak me. B̄i God m̄ınim agep ak, m̄ınim ag ñi tep git, tap ma gep rek okok goligip ak me, God nop tep git, bin b̄i okok k̄rop tep git gak. **20-21** Ne n̄ig goligip ak, gos c̄in n̄ıňıl agnok, ‘God nop ag yokek c̄inop Isrel bin b̄i d̄ıl, kod m̄id tep git n̄igab,’ ag gos n̄ıňnok ak pen God nop tap sobok gep b̄i k̄ib okok abe, b̄i m̄ınim t̄ig b̄ilokep b̄i k̄ib okok abe, nop m̄ınim ag git, dam Rom gapman b̄i k̄ib ak nop ñel, ne m̄ınim k̄ib agıl, nop ami b̄i ne okok k̄rop ñek, dam mab bak alan ñag pak lel k̄imak. Pen tap gak n̄bak ñin omal nep ap amnak me. **22** M̄iňi k̄islim sek magıl ak, bin ñon c̄in alap, amıl nop t̄igel gılak kau m̄igan kau ak n̄ıňıl, apıl c̄inop tap tari tari git ak ag ñel n̄ıňıl pak ju d̄ıpın. **23** Bin okok k̄iri apal, ‘C̄ip se par ak ma m̄ıdosip, pen ejol

* **24:13:** Grik 60 stadia (11 kilomita)

omal apıl apir, “Ne warıkıl komıñj mideb,” apir,’ apal. ²⁴ Nib agel, bi cın ognap nop tigel gılak kau migan kau ak amıl nıpal, bin okok agesal rek nep mıdosıp. Pen Jisas nop ma nıpal,” agrek.

²⁵ Nib agerek, Jisas agak, “Niri mal gos nıñj tep ma gıpir. Bi God mınım agep okok mınım aglak ak magılsek, tari gınig mınım nıñjıd apal, agıl, ma nıpir? ²⁶ Bi God mınım agep bi okok aglak rek, Mesaia ak ned yur kib yib denıgab me, pen kisen ne melik tep ke sek mıdenıgab,” agak. ²⁷ Nib agıl, Mosis abe, bi God mınım agep bi okok magılsek abe, Krais nop God Mınım nu kıl tıklak mideb mınım nıbak magılsek kırop ag nıñj tep gek amnak.

²⁸ Karıp lim amelak ulep nib siňak amjakıl, Jisas kırop mal tausak lıl, kırıq amnıg rek gak. ²⁹ Pen kırı mal nop mınım kılıs agıl agrek, “Digep aul opın. Kislim gınig geb nıñjıl nak apek cir mal eip kının,” agrek. Ager, kırop mal eip karıp amnıłak. ³⁰ Karıp am mıdıl, tap nıñjnig, ne bred dıl, God nop tep agıl, ti panjıl kırop mal nıek nıñlıg git, ³¹ gos magıl kırı mal ak gos pıwakek, ak Jisas nep, agıl nıñjel nıñlıg git, kapkap kır gak. ³² Nıg gak ak nıñjıl agrek, “Majıl nab siňak aplıg git, mınım ognap ag nıñlıg git, God Mınım nu kıl tıklak mınım wagın ak ag nıñlıg gosıp ak, mıdmagıl cirop ak mab rek yınıl pılıs git nıb,” agrek.

³³ Nib agıl, magıl nıbak nep kauyan adık git Jerusalem amıl nıñrek, Jisas bi ne aknib agıp alan, bin bi nıñeb kırı ognap sek eip ap mogım git mıdelak. ³⁴ Amjakıl kırı nıñrek, bin bi okok kırı ke Jisas nop mınım ag mıdelak. “Nıñjıd nep!

Jisas kımak ak pen kauyaŋ warıkıl, ap Saimon mədosıp sığak mışen losıp niñip,” aglak.

35 Mınım agelak nıbak niñıl, bı omal agrek, “Cır mal majıl nab sığak amosır, Jisas cırop nabıñ pakosıp, dam karıp cır mal ak amıl, tap niñıñig git, ne bred dıl, God nop tep agosıp ak, ak Jisas nep, agıl niñır,” agrek.

Jisas bı ne okok nop mışen niñlak

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

36 Pen mınım nıbak ag mıdel niñılıg git, Jisas ne ke mıdelak nab sığak mışen lıl, nab sığak alan warık mıdıl agak, “God niñep kod mıdeñ,” agak.

37 Agek, kırı cıp kaun, agıl, jel gek pırıklak.

38 Pırıkelak, Jisas kırop agak, “Tari gınıñ pırıkebiñ? Uđın niñi ke niñebiñ ak pen tari gınıñ gos omal niñebiñ? **39** Niñmagıl tob yad okok niñım. Yad nep me! Yıp dı pok niñıl niñım. Cıp kaun mıb goj tıpk sek ma mıdeb. Pen yad yıpıl abe, tıpk abe mıdebin ak, udın niñi ke bıñ niñebiñ,” agak.

40 Nıb aglıg git, niñmagıl tob ne okok kırop yomak. **41** Nıg gek, kırı mıñ mıñ gitlig git, gos par lıllıg git, ak Jisas nep aka agıl, gos omal niñel niñılıg git, Jisas kırop agak, “Tap niñeb niñi ognap sığaul mıdeb aka?” agak. **42** Agek, nop kıbsal dagıl lılkak alap niłak. **43** Kırı niñ mıdel niñılıg git, ne kıbsal nıbak dı niñjak.

44 Pen Jisas kırop agak, “Ned yad niñep eip mıdıl, mıñi yıp geb aknıb rek ak gınıñab, agıl, niñep ag niñigipin. Mosıs yıp mınım nu kıl tıkkak ak, bı God mınım agep yıp mınım nu kıl tıkkak ak, God Mınım dai Sam ak yıp mınım nu kıl tıkkak ak,

yip ñu kıl tıklak rek nep magılsek aknib rek nep gìnigab, agıl, nıbep ag ñi tep ginek,” agak.

45 Nıb agıl, God Mınım ñu kıl tıklak ak nıŋ tep gilan, agıl, gos tep yib ak kırop ñak. **46** Ne nıg gıl, kırop agak, “Ned okok ñu kıl tıklaglak, ‘Mesaia ak yur kib dıl kimek, tigel gel, ñin omal mıdıl, ñin omal nokım ak kauyañ warıknıgab. **47** Nıb ak, mınım tep ne ak karıp lım Jerusalem wagın gi ag ñıl, ag ñi damıl, bin bi karıp lım tıgon tıgon magılsek ag ñel amek nıŋlıg gi, bin bi tap si tap tımel gıpal okok, tari gìnig nıg gıpın, agıl, kırıg gıl, Krais nop cıg gel nıŋlıg gi, tap tımel acır kırop ak lig gi yoknıgab,’ aglak. **48** Pen yip gak nıbak udın magıl nıbi ke nıpiım. **49** Pen Bapi yad mınım ned ag lak rek, yad nıbep ñıngain. Nıb ak, nıbi taun kib sıŋaul nep mıdıl, kod mıdenimib. Seb kab ar alan sıŋak nıb kılıs ke apıl nıbep gon lenıgab ak nıŋıl amnıgabım,” agak.

Jisas ap ran jak karıp lım seb kab ar alan sıŋak amnak

(Mak 16:19-20; Apo 1:9-12)

50 Jisas nıb agıl, kırop poŋıd damıl, Jerusalem kırıg gıl, karıp tırıq tırıon Betani ulep sıŋak amił, God kırop kod mıdeñ, agıl, ñınmagıl ne dap ranıł, God nop sobok gak. **51** Jisas nıg gek nıŋlıg gi, God nop dam ap ran jak karıp lım seb kab ar alan sıŋak dad amnak. **52** Nıg gek, kırop tep gek nıŋlıg gi, yib ne ak agel ar amek nıŋlıg gi, adık gi Jerusalem amnıflak. **53** Amıl, per per nep God nop sobok gep karıp ñılık mıgan ak amıl, God yib ne agel ar amoliğip.

MINIM KOMIN

**The New Testament in the Minimib dialect of the
Kalam language of Papua New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Minimib long Niugini

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Minimib (Minimib dialect of Kalam)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

c3b0a7e5-6c23-5e97-9419-62054c911996